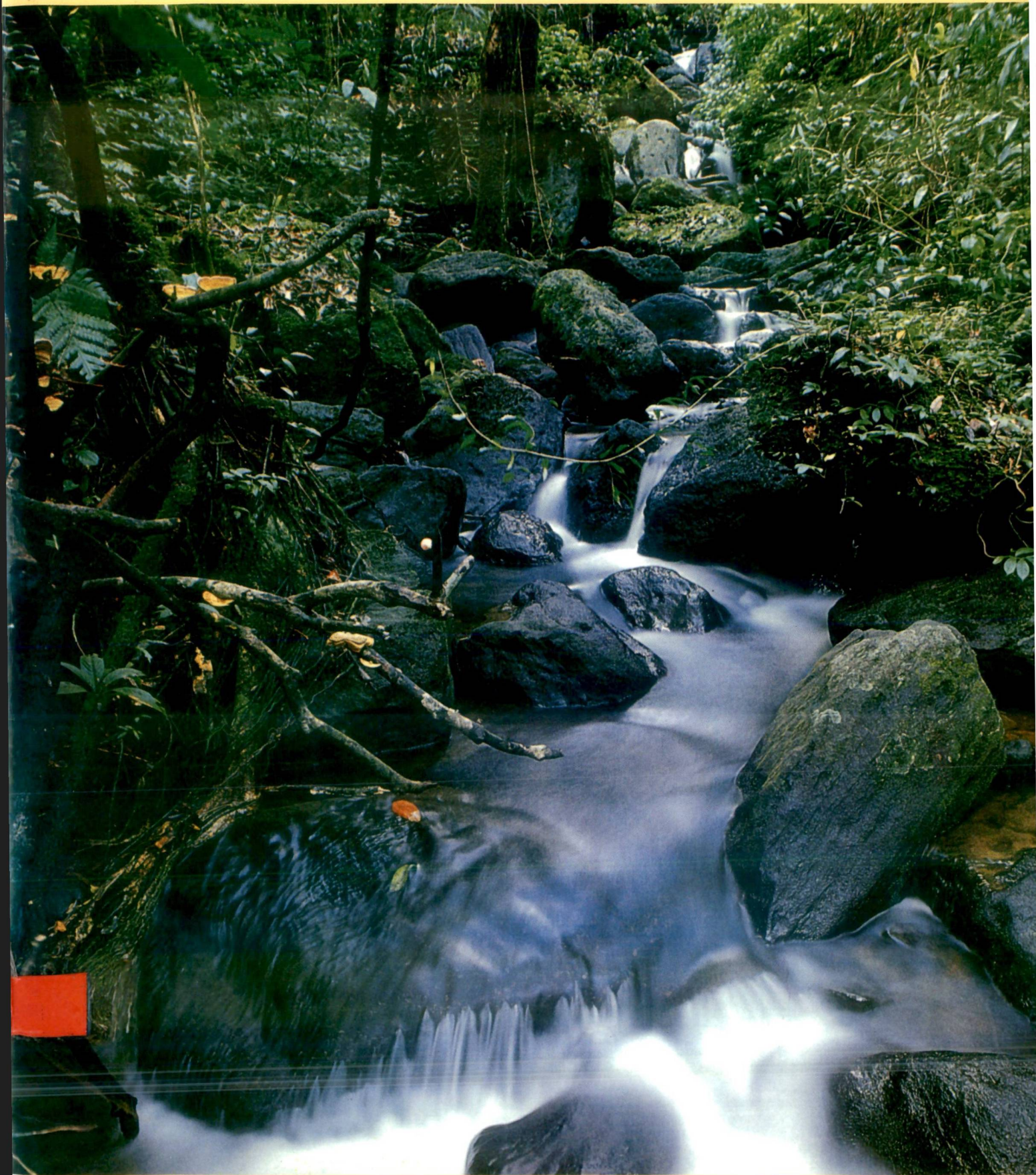

වාර්ෂික වාර්තාව 2000

සහ

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් අංශය
වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය

2001 මාර්තු

ගරු වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යතුමාගේ පණිවුඩය

වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ 2000 වසර සඳහා පිළියෙල කරන ලද වාර්ෂික වාර්තාව සහ 2001 වසරේ ඉටු කිරීමට අපේක්ෂිත කාර්ය භාරය ඇතුළත් සංකීර්ණ වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට ලැබීම ගැන සතුටු වෙමි. 21 වැනි සියවසට පා හැඩමත් සමඟ හොඳින් ස්ථාපිත වූ හා වසර ගණනාවක් මුළුල්ලේ අනාගත ශිෂ්ටාචාරයේ යම් යම් වෙනස්කම් ඇති කෙරෙන ලකුණු පිළිබිඹු විය. ඊළඟ අඩසියවස සඳහා අපේක්ෂිත පවතින ජනගහන වර්ධනය වෙනත් කිසිදු පාරිසරිකමය හා සමාජමය ගැටළු වලට වඩා සෘජු ලෙස රටේ ආර්ථික ක්‍රියාවලියට බලපානු ඇත. පසුගිය වකවානුව තුළ පෘතුවි පරිසරය ඉතා සිග්‍රයෙන් වෙනස් විය. 20 වන සියවස ආරම්භයේදී මිලියන 04 කට අඩු ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනය 1998 වන විට මිලියන 18.8 ක් විය. 2040 දී අපේක්ෂිත මිලියන 25 ක ජනගහනය ආහාර, බල ශක්ති සංවර්ධනය කළ හැකි ඉඩම්, සහ වෙනත් ස්වාභාවික සම්පත් සඳහා දැඩි ඉල්ලුමක් ඇති කරනු ඇත. මෙම කලාපයේ අතිකුත් රටවල මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවේ ද ආර්ථික සංවර්ධනය රටේ ස්වාභාවික සම්පත් ක්ෂය වන්නා වූ ක්‍රියාකාරකම් මත රඳා පවතී. පරිසර සංරක්ෂණය සහ ආර්ථික සංවර්ධනයේ එකිනෙකට ඉතා සම්පව බැඳී ඇති අරමුණු අතර මනා සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීම යන දුෂ්කර කාර්යයන්ට රට මුහුණ දෙමින් සිටී. නිරසාර සංවර්ධනය එක් අතකින් යම් යම් කැප කිරීම් බලාපොරොත්තු වේ. උදාහරණයක් ලෙස වඩා ඵලදායී වූ දිගු කාලීන ප්‍රච්චල වෙනුවෙන් කෙටිකාලීන ප්‍රතිලාභ කැප කිරීම සැලකිය හැකිය.

වර්තමාන හා අනාගත පරම්පරාවන්ට ප්‍රතිලාභ අත්වන ලෙස නිරසාර සංවර්ධනයක් රටතුල ඇති කිරීම සඳහා වූ ජාතික කැපවීම තහවුරු කිරීම සඳහා පරිසරය කළමනාකරණය කිරීම පිණිස නායකත්වය ලබාදීම වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ මෙහෙවර වන්නේය. පරිසර අධ්‍යයනය, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සැලසුම් පිළියෙල කිරීම සමාජ සංවර්ධනය ඒකාබද්ධ කරන්නා වූ පාරිසරික භාරකාරත්වය සඳහා පරිසර කළමනාකරණය සතුටුදායක ප්‍රවේශයකි. මෙම අවශ්‍යතාවය මැනවින් තේරුම් ගැනීමෙන් අනතුරුව, පාරිසරික සාධක සංවර්ධන ව්‍යුහය තුළට බද්ධ කිරීම සඳහා මෙම අමාත්‍යාංශය ජාතික පාරිසරික උපාංගයක් සහ ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලසුම් ගණනාවක් පිළියෙල කර තිබේ. රටේ පාරිසරික න්‍යාය පත්‍රය පිළියෙල කිරීම සඳහා සැලසුම් ක්‍රියාවලියට දායකවීම සඳහා ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම වසර ගණනාවක් තුළ පෝෂණය විය. මීට අමතරව පරිසර කළමනාකරණයේ නියැලී සිටින ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් හට මාර්ගෝපදේශකත්වය ලබාදීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති ගණනාවක් හඳුන්වාදීමට පියවර ගෙන ඇත. ජාතික වන ප්‍රතිපත්තිය, සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, 2000 වසර පිරිසිදු වාතය, ජෛව විවිධත්ව ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම එසේ ගන්නාලද පියවර කීපයකි.

පරිසරය අංශ ගණනාවක් තුළ පුළුල් ලෙස පැතිර පවතී. එසේම එය සමාජ, ආර්ථික, වඩාත් නිවැරදිව දක්වනොත් දිළිඳු බව හා බැඳී පවතී. පරිසර දුෂණයට ප්‍රධාන හේතුව දිළිඳු බවයි. එබැවින් දිළිඳු බවට හේතු වන්නා වූ සාධක පිළිබඳව කටයුතු නොකර පරිසර ගැටළු වලට පිළියම් යෙදීම අර්ථ ශූන්‍ය ක්‍රියාවලියකි. මේ සියළු කටයුතු සඳහා ආයතන අතර මනා සම්බන්ධීකරණයක් සහ ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශයක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. පරිසරයට කිසියම් අයුරකින් බලපෑමක් ඇතිවිය හැකි ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණයෙහි සහ සංවර්ධන කටයුතු වල නිරත වී සිටින රාජ්‍ය ආයතන, පෞද්ගලික අංශය සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන අතර මනා සම්බන්ධීකරණයක් ඇතිකිරීම පරිසර ප්‍රතිපත්ති සහ කළමනාකරණ කමිටු මගින් බලාපොරොත්තු වේ.

ශ්‍රී ලංකාවට නිවැරදි මැදිහත්වීම, මහ පෙත්වීම හා ක්‍රියාකාරකම් මගින් පරිසර කළමනාකරණය සඳහා ගෙන ඇති පියවර අනෙකුත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට හොඳ ආදර්ශයක් දිය හැකිය. අවසාන නිරසාර සංවර්ධනය සඳහා කෙටිමාර්ග නොමැති බව කිව යුතුය. අප අද මුහුණ දෙන බරපතලම අභියෝගය වන්නේ දිළිඳු පවුල්වලට ඉහල ආදායම් මට්ටමක් ලබාදීම සහ ඒ සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික සංස්කෘතික සහ සමාජමය ඒකාග්‍රතාවය ඇති කිරීමයි. ඒ සඳහා කැපවීම එකී කාර්යාවලියට අවහිර කිරීමක් නොවේ. මේ අවස්ථාවේදී ඉහත සඳහන් අරමුණු වලට ලඟා වීම සඳහා මෙම විකල්පය තවත් එවැනිම විකල්ප ගණනාවකින් එකකි. අප නිවැරදි විකල්පය තෝරාගෙන ඒ අනුව කටයුතු කළ හොත් අපේක්ෂිත අනාගතයට එළඹෙන්නට අපට හැකිවනු ඇත.

මහින්ද විජේසේකර, (පා.ම)
වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍ය

ගරු වන සම්පත් හා පරිසර නියෝජ්‍ය අමාත්‍යතුමාගේ පණිවුඩය

දිළිඳුකම පිටු දැකීම සහ ජීවන තත්ත්වය ඉහල නැංවීම සඳහා වඩාත් උචිත මාර්ගය ආර්ථික සංවර්ධනය බව බොහෝ දෙනා මැන භාගයේ විශ්වාස කළහ. එසේම ලෝකය පුරාම ආකර්ශනීය ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගෙනදීමට මෙම ආර්ථික වර්ධනය ඉටුකළේය. එසේවුවද, ලෝකයේ බොහෝ ජනයා තවමත් දිළිඳුකමින් පීඩා විඳිති. කවුරුත් දන්නා පරිදි සමාජය තම අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා දැඩි ලෙස පරිසරය මත යැපෙති. එසේ වන්නේ මිනිසාට අවශ්‍ය භාණ්ඩ හා සේවාවන් සපයා දෙමින් පරිසර ක්‍රියා කරන හෙයිනි. මේ අතර, සමාජය විසින් පරිසරය අපද්‍රව්‍ය බැහැර කරන ස්ථානය ලෙස ද තෝරා ගනු ලබ ඇත. මෙසේ සම්පත් අතවශ්‍ය ලෙස බැහැර ලන ස්ථානයක් ලෙස සිදු කරනු ලබන සේවා සැපයුම සීමිත බැවින් පරිසරය දූෂණයට ලක් වෙමින් පවතින අතර, ඒ නිසාවෙන් ඉටු කළහැකි ආර්ථික කටයුතු ද සීමා කෙරේ. මෑතකදී විමර්ශනයට ලක් කරන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික තත්ත්වය මෙය මනාව සනාථ කරනු ලබයි.

පරිසර සාධකද සංවර්ධන ත්‍යාග පත්‍රයට ඇතුළත් කිරීමේදී නිරසාර සංවර්ධනයක් සඳහා ජනතාව යොමු කිරීමේදී වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය සතු කාර්ය භාරය ඉතා වැදගත් වේ. පරිසර කළමනාකරණය කිරීමේදී ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ නිරසාර සංවර්ධනය ලඟා කර ගැනීමයි. නිරසාර සංවර්ධනය තුළින් ස්වාභාවික සම්පත් ඒකාබද්ධ කිරීමක් සිදුවන අතර, එමගින් පරිසර සංරක්ෂණය සහ ආන්තික කළමනාකරණයට මග පෑදේ. පරිසර කළමනාකරණයේ ඉතා සංවේදී කාර්යභාරය ජාතික මට්ටමින් හඳුනාගෙන ඇති බවට සාක්ෂි දරන්නේ පරිසරයට අදාළ ප්‍රතිපත්තින්, නීති හා රෙගුලාසි ශ්‍රී ලංකාව අත්සන් කරන ලද ජාත්‍යන්තර සම්මුති, හා සන්ධාන මගිනි.

කෙසේ වෙතත්, පරිසර කළමනාකරණ කටයුතු සැලසුම් කිරීමේදී සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ජනතා සහභාගිත්වය ලබා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. ප්‍රථමයෙන් ආකල්පමය හා සාරධර්ම මත පිහිටා සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයට දායකවීමටත්, ඒ පිළිබඳව තීරණ ගැනීමටත්, නිදහස ජනතාව සතු විය යුතුය. තවද, පසුගිය වකවානුව තුළ ලැබූ අත්දැකීම් අනුව දායකලාභීන් සහභාගි නොකරවා හෝ අදහස් නොවිමසා නිර්මාණය කරන ලද ව්‍යාපෘති බොහොමයක් අසාර්ථක වූ බවට සාධක ඇත. ඒ සමඟම පරිසර කළමනාකරණය විමධ්‍යගත කිරීමේ වැයමක්ද, ඒ තුළින් ප්‍රජා සංවිධාන හා අදාළ දායකලාභීන්ගේ සහාය ලබා ගැනීමටත් හැම විටම වැයම් කළ යුතුය.

මෙම අමාත්‍යාංශය මගින් නිරසාර සංවර්ධනය ස්ථාපිත කිරීමට ගන්නා තොපසුබට උත්සාහය තුළින් ඒ ගමන සඳහා සියලු දායකලාභීන්ගේ සහාය ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරමි.

නිරසාර සංවර්ධනය කරා එළඹීමට අමාත්‍යාංශය මග පෙන්වීමේදී දායකලාභීන්ගේ සහභාගිත්වය ද ඇතිව එම අරමුණ කරා ඉතා ඉක්මණින් ලඟාවිය හැකියැයි මා විශ්වාස කරමි.

පණිවුඩය ස් බණ්ඩාරත්නායක (පා.ම.)
වන සම්පත් හා පරිසර නියෝජ්‍ය අමාත්‍ය.

පටුන

පිටු අංකය

පරිච්ඡේදය 01

වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය
හැඳින්වීම

01
01

පරිච්ඡේදය 02

පරිසර කළමනාකරණය
පරිසර දූෂණ පාලනය
ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සහ ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය
පරිසර ආර්ථික විද්‍යාව සහ ගෝලීය කටයුතු
ප්‍රතිපත්ති සැලසුම්
වන සම්පත් සංවර්ධනය
මානව සම්පත් සංවර්ධනය සහ පරිසර ප්‍රවර්ධනය

08
08
13
18
22
23
24

පරිච්ඡේදය 03

ක්‍රියාත්මක ආයතන
මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව
වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

26
26
32
34

පරිච්ඡේදය 04

විදේශාධාර මගින් ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති
ප්‍රථම පාරිසරික ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතිය
මොන්ට්‍රියල් සන්ධාන ඒකකය
දේශගුණ විපර්යාස පිළිබඳ ප්‍රදායි කටයුතු ඒකකය
වන සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය
ඉහළ ජල පෝෂක කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය

39
39
43
45
46
48

පරිසර සංරක්ෂණය සහ ස්වාභාවික සම්පත් මනා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම ප්‍රවර්තනීය සංවර්ධනයේ අත්‍යවශ්‍ය අංග දෙකක් වේ. වන සම්පත් හා පරිසර විෂයයන් සඳහා වෙනම කැබිනට් අමාත්‍යාංශයක් පිහිටුවීමත්, පරිසරයට අදාළ බොහෝ ප්‍රතිපත්ති, නීති සහ රෙගුලාසි ඇති කිරීමත්, මගින් ජාතික මට්ටමින් ද, පරිසර සම්මුති සහ ගිවිසුම් අත්සන් කිරීම මගින් ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් ද ශ්‍රී ලංකාව පරිසර කළමනාකරණයෙහි ඇති තීරණාත්මක කාර්ය භාරය පිළිගෙන ඇත.

වන සම්පත් හා පාරිසරික අමාත්‍යාංශයේ මෙහෙවර වනුයේ,

1

" වර්තමාන සහ අනාගත පරම්පරාවන්ගේ සහජන උදෙසා ප්‍රවර්තනීය සංවර්ධනය කෙරෙහි ජාතික කැපවීමක් සහතික කරනු වස් පරිසරය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා නායකත්වය දීම " යි.

වන සම්පත් හා පරිසර

අමාත්‍යාංශයේ පරමාර්ථ මෙසේය :

- ප්‍රවර්තනීය සංවර්ධනය උදෙසා ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුව සකස් කිරීම, සංවර්ධනය කිරීම සහ සමාලෝචනය කිරීම
- ජාතික පරිසර ප්‍රතිපත්තිය පුළුල් කිරීමට අනුබල දීම සඳහා ක්‍රියාකාරීමය පර්යේෂණ ආරම්භ කිරීම
- ප්‍රතිපත්ති උග්‍රතා හඳුනා ගැනීම සහ ආංශික පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති සැකසීම පහසු කිරීම
- නියාමක සැකැස්ම සඳහා ව්‍යාවස්ථාමය අනුග්‍රහය ලබාදීම
- ජාතික ප්‍රතිවාරය සම්බන්ධීකරණය කිරීම සහ ජාත්‍යන්තර පාරිසරික ප්‍රඥප්ති වලට සම්බන්ධ වීම
- ජාතික පාරිසරික දත්ත සහ තොරතුරු එකතු කිරීම, ගබඩා කිරීම, සාවත්කාලීන කිරීම සහ බෙදා හැරීම
- පාරිසරික දැනුවත්බව ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- ප්‍රවර්තනීය සංවර්ධනය සඳහා ජාතික හා උපජාතික මට්ටමින් ධාරිතා හා ආයතනමය වර්ධනය ඇති කිරීම
- ජාතික හා උපජාතික මට්ටමින් රාජ්‍ය ආයතන හා පෞද්ගලික ආයතන පුහුණු කිරීම

අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති විවිධ අංශ සහ නියෝජ්‍යායතන ද පිළිබිඹුවන අමාත්‍යාංශයේ සංවිධාන ව්‍යුහය අංක 1 සටහනෙන් පෙන්වනු ලබයි. සංවිධාන ව්‍යුහයේ දක්වා ඇති පරිදි, වන සම්පත් හා පරිසර යන අංශ ගැන ක්‍රියා කිරීම සඳහා අමාත්‍යාංශය සතු අංශ 2 ක් ඇත. මීට අමතරව, අමාත්‍යාංශයේ පාලන ශාඛාව සහ මුදල් ශාඛාවන් මගින් අවශ්‍ය උපකාරක සේවය සලසනු ලබයි. මීට අමතරව, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව ද අමාත්‍යාංශය විසින් ගනු ලබන විවිධ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන ලෙස ක්‍රියා කරති.

අමාත්‍යාංශය යටතේ තිබෙන ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති වන ප්‍රථම පාරිසරික ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතිය, ඉහළ ජලාධාර කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය සහ වන සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යන මේවා පරිසරය පිළිබඳ පුළුල් විෂයට සහ නිශ්චිත ලෙස වන සම්පත් පිළිබඳ විෂයට අදාළ ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්තිමය, ආයතනමය සහ කළමනාකරණ අංශයන්ට අදාළ වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ.

අමාත්‍යාංශයේ කාර්යය භාරයන් සහ වගකීම් පිළිබඳ විස්තරාත්මක ව තේරුම් ගැනීම සඳහා ප්‍ර ප්‍ර අංශවල වගකීම් ගැන ප්‍රමාණවත් ලෙස සාකච්ඡා කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ අංශයේ කාර්ය භාරය වනුයේ, පාරිසරික සැලසුම් කිරීමේ ප්‍රයත්නයන්ට මග පෙන්වනු පිණිස ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම හා ඊට පහසුකම් සැලසීමත් ප්‍රවර්තනය සංවර්ධනය සහතික කරනු වස්, වේගයෙන් පරිහානියට පත් වෙන ස්වාභාවික සම්පත් සහ සම්ප්‍රදායික ලෙස පරිසරයම සැලකිල්ලට ගෙන සැලසුම් සම්පාදනය කිරීම වේ. මේ අංශයේ ප්‍රධාන කර්තව්‍යයන් මූලිකවම අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ කරුණුවලට අදාළ වේ. මෙහිලා, රටේ සංවර්ධන කාර්ය සැලසීම තුළට පාරිසරික කරුණු ඇතුළත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම, අනුබණ්ඩමය, නිශ්චිත සහ අනෙකුත් සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය සහ විශ්ලේෂණය, ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ කටයුතු වලදී ජේතිය නියෝජ්‍යායතන සහ අන්‍ය ආයතන සමඟ සම්බන්ධීකරණය, අමාත්‍යාංශය සඳහා උපාය මාර්ගික සහ කෙටි කාලීන

පෙරළඹ ප්‍රජාව

සැලසුම් සම්පාදනය කිරීම, අමාත්‍යාංශයේදී ව්‍යාපෘතිවලදී ආයතනවල දී සියළු කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම, ඇගයීම සහ අදාළ බලධාරීන්ට වාර්තා කිරීම, උපාය මාර්ගික ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මකයන් අධීක්ෂණය කිරීම සහ ඇගයීම, ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් සඳහා උපයෝගීකර ගත හැකි කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් ස්ථාපිත කර ක්‍රියාත්මක කිරීම, පාරිසරික කටයුතු සඳහා ප්‍රදායක සහාය සඳහා පහසුකම් සැලසීම යන මේවා මේ අංශය විසින් සිදු කරනු ලබන ප්‍රධාන කටයුතු වේ.

පරිසර දූෂණ කළමනාකරණ අංශයේ කාර්යභාරය නම්, ප්‍රවර්තනය සංවර්ධනය සහතික කරනු වස්, පරිසරය කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මූලික වශයෙන් පරිසරය ආරක්ෂා කිරීමේ කටයුතු සඳහා නායකත්වය ලබාදීමට සහායවීමය. මේ අංශයේ වගකීමට ඇතුළත් වන්නාවූ ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර නම් කාර්මික සහ නාගරික දූෂණ කළමනාකරණය, සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය, උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය දේශ සීමා අතර ගෙන යාම සහ අපහරණය පාලනය කිරීම පිළිබඳ බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කෙත්තුස්ථානය ලෙස ක්‍රියා කිරීම, නිරන්තර කාබනික දූෂණ කාරකවලට අදාළ කටයුතු, කාර්මික, සෞඛ්‍ය සහ නිර්මිත පරිසරය යනාදී ක්ෂේත්‍රයන් තුළ අන්තර් ආයතන සම්බන්ධීකරණය යන මේවාය.

මෛව විවිධත්වය සහ ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ අංශයේ කාර්ය භාරය වනුයේ ප්‍රවර්තනය සංවර්ධනය සඳහා ජාතික කැපවීම් සහතික කරනු වස්, මෛව විවිධත්වය ඇතුළු ස්වාභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීමත් ප්‍රවර්තනය ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනීමත් සඳහා නායකත්වය දීම වේ. මේ අංශයේ කාර්ය භාරය මෛව විවිධත්වයට සහ මෛවීය නොවන ස්වාභාවික සම්පත්

වලට අදාළ වන අතර අදාළ ජාතික ප්‍රතිපත්ති මූලාකෘතිය සකස් කිරීම සහ සමාලෝචනය, ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ පර්යේෂණ සිදු කිරීම, මෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීම, මෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණ හා ප්‍රවර්තනය භාවිතය සහ මෛවීය නොවන ස්වාභාවික සම්පත් සඳහා සුදුසු පාරිසරික මූලාකෘතිය සකස් කිරීම සඳහා

ප්‍රතිචාරය සම්බන්ධීකරණය කිරීම, ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය සහ කාන්තාරකරණය මැඩලීම සඳහා වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය ක්‍රියාවට නැංවීම, ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ දත්ත පදනමක් පවත්වා ගැනීම, ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය හා කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් අදාළ රාජ්‍ය, පෞද්ගලික හා රාජ්‍ය නොවන අංශවල ධාරීතා වර්ධනය සහ කුසලතා වර්ධනය කිරීම වේ.

පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යා හා ගෝලීය පාරිසරික කටයුතු අංශයේ කාර්ය භාරය වනුයේ ගෝලීය පාරිසරික කටයුතු කෙරෙහි ජාතික කැපවීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම සඳහා නායකත්වය ලබා දීම සහ ජාත්‍යන්තර සම්මුති/සන්ධාන/ගිවිසුම් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කෙරෙන බවට සහතික වීම වේ. එසේම, සංවර්ධන තීරණ ගැනීමේදී පාරිසරික කරුණු ද ඊට ඇතුළත් වීම සහතික කිරීම, ජාතික හා ජාත්‍යන්තර ප්‍රතිපත්තිවලින් සම්මුතිවලින් ඇති විය හැකි විශාල ආර්ථික බලපෑම් විශ්ලේෂණය කිරීම ද ඊට අයත් වේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩ සටහන කාර්ය සටහන 21, සහ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර පාරිසරික සංවිධානවල කේන්ද්‍රස්ථානය ලෙසද මෙම අංශය ක්‍රියා කරන අතර ජාත්‍යන්තර පාරිසරික සම්මුති, ගිවිසුම් සහ සන්ධාන පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිචාර සම්බන්ධීකරණය කිරීම ද සිදු කරනු ලබයි. ඊට අමතරව, ජාතික සහ ජාත්‍යන්තර කැපවීම එක් කිරීම සඳහා දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ කාර්ය මූලාකෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ මොන්ට්‍රියල් සන්ධානය ක්‍රියාත්මක කිරීම, මහා පරිමාණ පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති ඇති කිරීම, පරිසරයට අදාළ වූ ජාත්‍යන්තර ගිවිසුම්වල ආදිය ආර්ථික බලපෑම් සමාලෝචනය කිරීම යන මේවාය.

බලය බෙදා හැරීමේ අංශයේ ප්‍රධාන කාර්යය වනුයේ පරිසරයට අදාළ කටයුතු විමර්ශන කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමය. මෙහි ලා පාරිසරික කරුණුවලට අදාළ කටයුතු ඉටු කිරීම පිළිබඳව ප්‍රාදේශීය බලධාරීන්හට නිසි මහ පෙනවීම සහ උපදේශ දීම අවශ්‍ය වේ. පාරිසරික කටයුතු පිළිබඳ ක්‍රියා කිරීමේදී අදාළ ප්‍රාදේශීය බලධාරීන්ගේ ධාරීතා වර්ධනය සහ දැනුවත්බව ඇති කිරීම ද මෙහිදී වැදගත් වේ.

පාරිසරික ප්‍රවර්ධන සහ මානව සම්පත් සංවර්ධන අංශයේ කාර්ය භාරය වනුයේ, අමාත්‍යාංශයේ මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීමේ ප්‍රවර්ධනීය සංවර්ධනය කරා රටට මහ පෙනවීමත් ඒ අතරම, පාරිසරික ගැටළු පිළිබඳව මහජනතාව අතර අවශ්‍ය දැනුවත් බව ඇති කිරීමත්ය. මේ අංශයේ ප්‍රධාන

කර්තව්‍යවලට, අමාත්‍යාංශයේ සහ අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති ආයතනවල මානව සම්පත් වර්ධනය කිරීමේ පුළුල් අතිරේක අත් පොත්, ගුවන් විදුලිය සහ රූපවාහිනී වැඩ සටහන් වැනි පරිසර ප්‍රවර්ධන කටයුතු මගින් දැනුම වැඩි කිරීමෙන්, ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රවර්ධනීය ලෙස කළමනාකරණය කිරීම කෙරෙහි මහ ජනතාවට මහ පෙනවීමත්ය.

ගෝරුපත් තැන්නේ තිබෙන තෙතබිම් වාසස්ථාන

වන සම්පත් සංවර්ධන අංශයට අමාත්‍යාංශයේ සියළු වන සම්පත් සංවර්ධන කටයුතු පිළිබඳ වගකීම හිමි වේ. වන සම්පත් සංවර්ධන අංශයේ ප්‍රධාන කාර්යයන් වන්නේ ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය හා සම්පාදනය, ව්‍යවස්ථා සමාලෝචනය හා සම්පාදනය අනුබණ්ඩිය කටයුතු, ප්‍රදායක අරමුදල් මගින් ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති සහ වැඩ සටහන් වන සම්පත් හා ඊට අදාළ සම්බන්ධීකරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අවශ්‍ය සහාය සහ සම්බන්ධීකරණය ලබාදීම ප්‍රධාන වේ. පරිසර පනතට අනුව, පරිසරයට අදාළ වන සම්පත් ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීම, දැව රැස්කර ගැනීමට හා සංවර්ධන කාර්යයන්ට ඉඩම් මුදා හැරීම යන කාර්යයන් කෙරෙහිද මේ අංශයේ ඇති පාරිසරික ඒකකය විශේෂ අවධානය යොමු කරයි.

දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලාකෘති සම්මුතියට ශ්‍රී ලංකාව 1993 නොවැම්බර් 23 වැනි දින අත්සන් කළ අතර එය 1994 මාර්තු 21 වැනි දින ක්‍රියාත්මකවිය. එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලාකෘති

සම්මුතියේ ලේකම් කාර්යාලය වෙත පළමු ජාතික සංවිදාන සකස් කිරීම සඳහා, දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ ඵලදායී කටයුතු ව්‍යාපෘතිය වෙනුවෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩ සටහන මගින් අරමුදල් සපයන ලදී. ව්‍යාපෘතියේ ආයතනික සහ වෙනත් ප්‍රායෝගික වැඩ පිළිවෙලවල් නිම කිරීම, වර්ෂ 1993 - 1995 පිළිබිඹු වෙත පරිදි ජාතික හරිතාගාර වායු ඉන්වෙන්ටරි ලේඛණය යාවත්කාලීන කිරීම. ක්‍රමවේදයන් පදනම්කොට ගෙන කෘෂි කර්මාන්තය, වන සම්පත් සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය වැනි බලශක්ති නොවන ප්‍රභවයන් සඳහා හරිතාගාර වායු අඩු කිරීමේ විශ්ලේෂණය භාර ගැනීම, සහ දේශගුණ විපර්යාසය හා එහි අහිතකර බලපෑම් කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කිරීම පිණිස හඳුනාගත් ප්‍රතිචාර ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කරනු සඳහා ජාතික කාර්ය සැලැස්මක් සම්පාදනය කිරීම ද මේ ව්‍යාපෘතියට අයත් කාර්යයන්වේ.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

පරිසර සංරක්ෂණය හා කළමනාකරණය පිළිබඳව කටයුතු ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන මෙම අමාත්‍යාංශයට අයත් ආයතනවලින් එකකි. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ මෙහෙවර වනුයේ, ප්‍රවර්තනය සංවර්ධනය කරා යන මාර්ගය පහසු කරනුයේ පරිසරය රැක ගැනීම, කළමනාකරණය කිරීම සහ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ඵලදායී නියාමක සහ පරිපාලන මූලාකෘතියක් ගැන දැනුවත් බව ඇති කිරීම සහ සංවර්ධනය කොට පවත්වා ගැනීම ය.

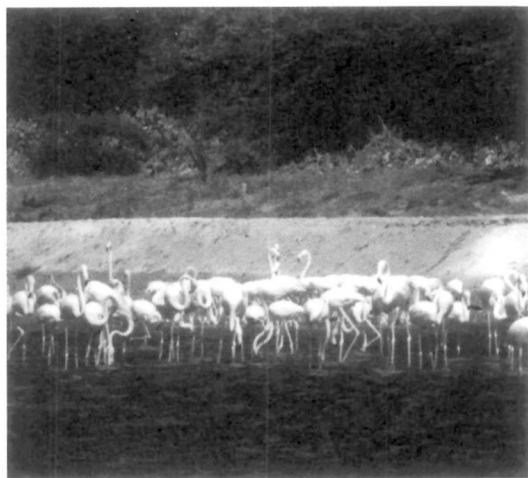
මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පරමාර්ථ නම්, දැනට පවත්නා සංවිධානවල කාර්යයන් සම්බන්ධීකරණය කරන ආයතනය වැඩ පිළිවෙලක් මගින් ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා ඵලදායී යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම, ජාතික පාරිසරික පනතේ විධිවිධානවලට අනුකූලව පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කාර්ය පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම, ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර (EPL) යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් පරිසරයේ ගුණාත්මක භාවයට හානියක් වන හෝ විය හැකි අපද්‍රව්‍ය, පාලනය කිරීම, විමෝචනය, තැන්පත් කිරීම හෝ ශබ්ද ඇතුළු වෙනත් දූෂණ ප්‍රභවයන්ගේ දර්ශ, සංයුක්තක සහ පාලනය, ප්‍රමිති, ප්‍රතිමාන සහ උපමාන නියම කිරීම/ සංවර්ධනය කිරීම මගින් පරිසරයේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම, දේශීය හා ගෝලීය පාරිසරික ගැටළු පිළිබඳව ජනතාවට හැඟීමක් ඇති කිරීම, තොරතුරු ලබාගෙන පතුරුවා හැරීම සඳහා වූ ජාතික, කලාපීය සහ ජාත්‍යන්තර පාරිසරික තොරතුරු පද්ධති සමඟ සම්බන්ධතා

ඇති කර ගැනීම උදෙසා තොරතුරු, ලේඛණීකරණය සේවා සහ තොරතුරු මූලාශ්‍ර ලබා දීම යන මේවාය.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රධාන තාක්ෂණික අංශ වියත් පරිසර දූෂණ පාලනය, පාරිසරික කළමනාකරණය සහ තක්සේරුව, පාරිසරික අධ්‍යාපනය හා දැනුවත්බව යන මේවා පිළිබඳව කටයුතු කරනු ලැබේ.

දූෂණ පාලන අංශය පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර (EPL), දූෂණ කාරක කර්මාන්ත පිළිබඳ කාර්ය පටිපාටිය, දූෂණ පාලන මාර්ගෝපදේශ සම්පාදනය, දූෂණ සමීක්ෂණ කටයුතු, දූෂණ පාලන ප්‍රමිති සමාලෝචනය, අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීමේ තාක්ෂණ ආදියෙහි නිරත වේ.

පාරිසරික කළමනාකරණ සහ තක්සේරු අංශය යටතේ දිවයිනේ ස්වාභාවික සම්පත් පදනම් සංරක්ෂණය කිරීමෙහි සහ කළමනාකරණයෙහි නිරත වේ. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව ක්‍රියාත්මක කිරීම (EIA) පිළිබඳ ක්‍රියාවලිය, ජෛව - පාරිසරික පද්ධති සමීක්ෂණය සඳහා දර්ශක ඇති කිරීම සහ ජෛව පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ක්ෂේත්‍ර සමීක්ෂණය කිරීම, ජාතික පාරිසරික ප්‍රමිති නියම කිරීම සහ GIS තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් පරිසරය පිළිබඳ පැවරුම් හා අවකාශ දත්ත පදනමක් සමීක්ෂණය කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම පරිසර අංශය සඳහා පර්යේෂණ සහ සංවර්ධනය ඒකරාශී කිරීම සහ ඊට අනුබල දීම අනුබණ්ඩිය සහ කලාපීය පාරිසරික තක්සේරු ක්‍රමෝපාය බිහිකිරීම යන මේවා ඊට ඇතුළත් වේ.

බන්දල - ශ්‍රී ලංකාවේ තිබෙන එකම Ramsar තෙත්බිම Flamingoes හා අනෙකුත් සංචාරක කරුණු ගේ වාසස්ථාන

පාරිසරික අධ්‍යාපන හා දැනුවත් කිරීමේ අංශය විසින් පාරිසරික දැනුවත් බව ඇති කිරීම සහ අධ්‍යාපනය ලබා දීම කෙරෙහි මූලිකවම කටයුතු කරනු ලබයි. මේ අංශයේ කටයුතුවලට පාසලේ පරිසර සමාජ සහ පරිසර පුරෝගාමී බලකාය සංවිධානය කිරීමත්, විශේෂ පාරිසරික සිද්ධීන් පිළිබඳ මහජන සහයෝගිතා ව්‍යාපාර පැවැත්වීමත්, ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සඳහා පාරිසරික අධ්‍යාපන පුහුණු කිරීම් පැවැත්වීමත්, පුස්තකාලය පවත්වාගෙන යාම සහ දෝශීය පුස්තකාල ජාලය සහ ජාත්‍යන්තර පුස්තකාල ජාලය

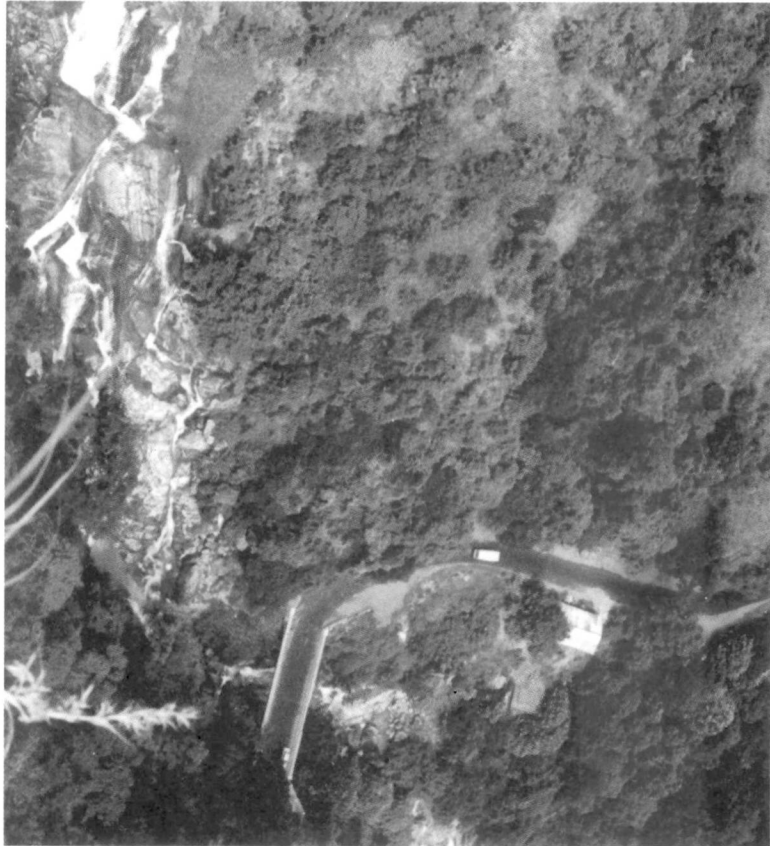
සම්බන්ධීකරණය කිරීමත් විද්‍යාත් මාධ්‍ය සම්බන්ධ කර ගනිමින් පාරිසරික පණිවුඩ රූපවාහිනියෙන් සහ ගුවන විදුලියෙන් ප්‍රචාරය කිරීමත් අයත් වේ.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වර්ෂ 1887 දී පිහිටුවන ලදී. වසර ගණනක් මුළුල්ලේ සිදු වූ වනහරණ අනුපාතය අඩු කිරීම සඳහා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් බොහෝ පියවර ගනු ලැබ ඇත. ඊට අදාළව වන ආඥා පණත නීතිගත කිරීම හා කිහිපවරක් සංශෝධනය කිරීම, ජාතික වන ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සහ 1986 හා 1995 දී වන සම්පත් මහ සැලසුම් දෙකක් සම්පාදනය කිරීම ද තුළිනි. මීට අමතරව, ස්වාභාවික වනාන්තර වල ජෛව ගෝලීය

රක්ෂිතයන් සහ ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ පිහිටුවීම, නැවත වන වගා කිරීමේ වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, වන කළමනාකරණය, වන ආරක්ෂාව, වන විද්‍යා පර්යේෂණ, සමාජමය සහ සහභාගිත්ව වන විද්‍යා හා පාරිසරික කළමනාකරණය යන මේවා නිත්‍ය පදනමක් යටතේ සිදු කරන ලදී. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ තාක්ෂණික අංශ වන විද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම, වන සංගණන සහ කළමනාකරණය, පරිසර කළමනාකරණය, වන පර්යේෂණ, වන විද්‍යා ව්‍යාප්තිය සහ අධ්‍යාපනය, වන ආරක්ෂාව සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදීම යන මේ විපයයන් කෙරේ කටයුතු කරයි.

වන ප්‍රතිකර්ම අංශය කර්මාන්ත සඳහා වන වගා පිහිටුවීම ආරක්ෂක කාර්යයන් සඳහා වන

වගා ඇති කිරීම, නැවත වන වගාකටයුතු, පරිහානියට පත් වූ ස්වාභාවික වනාන්තර වැඩි අියුණු කිරීමේ වන වගා, තනි වගාවක් ලෙසින් කෙරෙන පයින් ගස් වගාව පුළුල් පත්‍ර සහිත මිශ්‍ර වගා බවට පරිවර්තනය කිරීම, පැල තවාන් පිහිටුවීම සහ කළමනාකරණය, තවාන් රෝපණය විද්‍යානුකූලව කළමනාකරණය කිරීම සහ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වයෙන් නැවත වන වගා වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කරවීම යන කටයුතුවලට අදාළව ක්‍රියා කරයි.

ලංකාවේ ගංහා මුලාශ්‍ර පටන් ගන්නා මධ්‍යම කඳුකරය

සමාජ වන විද්‍යා හා ව්‍යාප්ති අංශය 1999 දී ඇති කරන ලද අතර එය පෞද්ගලික ඉඩම්වල සහ රජයේ ඉඩම්වල වැඩි වැඩියෙන් රැක් රෝපණය සඳහා ජනතාව අතර දැනුවත් බව සහ අභිප්‍රේරණය ඇති කිරීමත් වන විද්‍යා භාවිතා ක්‍රම වලට අදාළ ක්‍රමෝපාය සම්පාදනය කිරීමත්, වන ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ දැනුවත්බව ඇති කිරීමත්, කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා අවශ්‍ය පුහුණුවීමේ සහ අධ්‍යාපනික වැඩ සටහන් තුළින් ඵලදායී ව්‍යාප්ති සේවා සැපයීමත්, රාජ්‍ය සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතන සමග මෙන්ම රැක් රෝපණ හා වන ව්‍යාප්ති කටයුතුවලට සම්බන්ධ මහජනතාව සමග ද සහයෝගිතාව වර්ධනය කිරීම සහ පවත්වා ගෙන යාමත් පිළිබඳව කටයුතු කරයි.

වන සංගණන සහ කළමනාකරණ කටයුතු අංශය දිවයිනේ වන සම්පත් ප්‍රවර්ධනය ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට අදාළව ක්‍රියාකර ඇත. වඩා යහපත් වන කළමනාකරණයක් සඳහා කළමනාකරණ උපාය මර්ග සම්පාදනය කිරීම උදෙසා දැනට පවත්වා ගෙන යන වන සම්පත් හඳුනා ගැනීමට හා ඒවායේ පිහිටීම දැන ගැනීමට හැකි වන සේ සියළු ජාතික වනාන්තර සහ වන වගා සිතියම් ගත කිරීම, වරින් වර සිදු කිරීමට අවශ්‍ය විය හැකි ඵලදාව හා වෙනත් වන රෝපණ මෙහෙයුම් පූර්වකථනය කිරීමේ කාර්යය සඳහා ස්වාභාවික වන සහ වන වැවිලි සම්බන්ධයෙන් සංගණනයක් කර දත්ත රැස් කොට වන විද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම සඳහා යෙදවීම, ස්වාභාවික වනාන්තර සහ වන වගා සඳහා කළමනාකරණ සැලසුම් සම්පාදනය කිරීම කළමනාකරණ සැලසුම් යටතේ වන රෝපණ

ප්‍රතිකර්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම, වන සම්පත් දත්ත - පදනම කළමනාකරණය සහ යාවත්කාලීන කිරීම සහ බදු ගිවිසුම් යටතේ පයිනස් ගස්වල ඔලියෝ රෙසින් ලබා ගැනීමට කටයුතු යෙදීම ආදිය වේ.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ පාරිසරික කළමනාකරණ අංශය 1990 දී පිහිටුවන ලද්දේ වන විද්‍යා අංශයේ සැලසුම් හා කළමනාකරණ කටයුතු ඇතුළු සියළු සංරක්ෂණ ගැටළු ගැන පාරිසරික ආරක්ෂාවන් සැලකිල්ලට ගනු ලබන බවට සහතික වීම පිණිසයි. දෙපාර්තමේන්තුවේ සියළු පාරිසරික කළමනාකරණ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම හා සම්බන්ධයෙන් කිරීම පිළිබඳ වගකීම ප්‍රධාන වශයෙන් මේ අංශය සතුය.

වන විද්‍යා පර්යේෂණ අංශය මගින් එනම්, පර්යේෂණ සංවර්ධන ප්‍රයත්නයන් තුළින් ජාතික වන සංවර්ධන වැඩ සටහන්වලට තාක්ෂණික සහාය ලබාදීම, ජාතික ප්‍රමුඛතා වලට අනුකූල වන සේ පර්යේෂණ වැඩ සටහන් සම්පාදනය කිරීම, ක්ෂේත්‍ර කාර්ය මණ්ඩලය සහ වෙනත් අවසන් භාවිතාකරුවන් (Users) අතර ප්‍රයෝජනවත් පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල බෙදා හැරීම සහ උපදේශන සේවා ලබාදීම සිදු කෙරේ. විද්‍යාත්මක වන රෝපණ ශාක වර්ධනය සහ වෙනත් අදාළ පර්යේෂණ කටයුතු සැලසුම් කිරීම සහ සම්බන්ධයෙන් කිරීම, වන

මෝපය ශාක විශාල වශයෙන් පැතිරුණු සහනා පරිසර පද්ධතිය

පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රය තුළ දැනුම සහ තොරතුරු සක්‍රීය ලෙස සහ අනොන්‍ය

වශයෙන් හුවමාරු කිරීම ප්‍රවර්ධනය කර ගනු පිණිස, ශ්‍රී ලංකාව තුළ වන පර්යේෂණවල නියැලී විශ්ව විද්‍යාල ඇතුළු වෙනත් ආයතන සමඟ සම්බන්ධීකරණය, තොරතුරු සේවා කළමනාකරණය, පර්යේෂණ යෝජනා සමාලෝචනය කිරීම සඳහා ජාතික වන පර්යේෂණ කමිටුවට සහාය වීම සහ පර්යේෂණ කමිටුවට සහාය වීම සහ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු සුස්තකාලය කළමනාකරණය කිරීම මෙම අංශය මගින් ඉටුකරන අතිකුත් කාර්යයන්ය.

වන ආරක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ අංශයේ අභිමතාර්ථ වනුයේ වටිනා ස්වාභාවික වනාන්තර, වන වගා හා අදාළ වන ජීවී හා වෙනත් ජෛව විවිධත්ව සම්පත් ආරක්ෂා කිරීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම උදෙසා වන සම්පත් කෙරෙහි නීතිමය ආරක්ෂාව සැපයෙන බවට සහතිකවීමය. මෙමගින්, වනාන්තර කෙරෙහි අඛණ්ඩවම පාරිසරික සේවා සැපයීමත් වන නිෂ්පාදන සැපයීමත් සිදුවේ. වන නීති ක්‍රියාවේ යෙදීම කලාපීය කාර්ය මණ්ඩලයද, ක්ෂණික වැටලීම් ඒකකය සහ දැව පිරික්සුම් ස්ථාන මගින් සිදු කරනු ලැබේ.

රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවේ කාර්යභාරය වනුයේ වන වැස්ම පවත්වාගෙන යාම සහ වැඩිදියුණු කිරීම සිදු කරන අතරම රටේ නිවාස ඉදි කිරීමට ද කඩිනම් සංවර්ධන කටයුතුවලට ද ජාතික වැදගත් කමකින් යුත් වෙනත් ව්‍යාපාරවලට ද, ඉතා අවශ්‍ය වෙළඳ හාණ්ඩයක් වන දැව සැපයීමේ ප්‍රමුඛ ස්ථානය ගැනීමයි. රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව පහත සඳහන් කාර්යයන් ඉටු කිරීම සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩල නියෝගයක් මගින් 1968 අප්‍රේල් මාසයේදී පිහිටවන ලදී. එකී කාර්ය නම්, වනාන්තරවලින් දැව ලබා ගැනීම, එකී දැව ඉරන ලද ලී බවටත් නිම් නිෂ්පාදන බවටත් පරිවර්ථනය කිරීම, දැව කඳන් ඉරන ලද ලී සහ නිම් නිෂ්පාදන විකිණීම සඳහා ඉහත කී කාර්යය සඳහා වන මාර්ග ඉදි කිරීම, දැව හෙලීම ඒකක පිහිටුවීම් ඉරුම් මෝල්, දැව පදම් කිරීමේ කටයුතු දැව සහ දර විකිණීමේ මධ්‍යස්ථාන මෙහෙයවීම, දැව වලින් තනනු ලබන අතුරු නිපැයුම් නිෂ්පාදනය කිරීම හා අලෙවි කිරීම ආදිය වේ. මීට අමතරව ,දැව ආනයනය , වන වගාව, තැවත වන වගාව, වනාන්තර විද්‍යාත්මක ලෙස කළමනාකරණය කිරීම, වනවැවිලි සහ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනය; ආදියද රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව නියැලී සිටී.

කෙරෙහි අවශ්‍ය ආයෝජන ලැබී නැත. අපද්‍රව්‍ය අපහරණය රටේ ප්‍රධාන පාරිසරික ගැටළුවලින් එකක් ලෙස දැනට හඳුනා ගෙන ඇත. මේ ගැටළුවට ප්‍රධාන ලෙස හේතු වී ඇත්තේ උත්පාදනය කෙරෙන ප්‍රමාණයම නොව අපද්‍රව්‍ය අපහරණය කිරීම පිළිබඳ දැනට අනුගමනය කෙරෙන නොසැලකිලිමත් ක්‍රියාමාර්ග බව මෑතදී කරන ලද විශ්ලේෂණ තුළින් හෙළිවී ඇත. ඊට අමතරව, කාර්මික සහ ආරෝග්‍යශාලා පහසුකම් තුළින් උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය සහ උපද්‍රවකාරී නොවන ද්‍රව්‍ය වලින් විශාල ප්‍රමාණයක් උත්පාදනය කෙරේ.

අපද්‍රව්‍ය උත්පාදන ප්‍රමාණ

මීට අමතරව ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රවර්තනය නොවන කෘෂිකාර්මික ක්‍රියාකාරකම්, නාගරිකකරණය සහ කාර්මිකකරණය හේතුකොට ගෙන සිදුවන රටේ ජල සම්පත් අපවිත්‍රවීම තවත් බරපතල පාරිසරික ගැටළුවක් මතුපිට ජලය සහ භූගත ජලය අපවිත්‍රවීමට ප්‍රධාන වශයෙන් වගකිව යුත්තේ කාර්මික දූෂණය කාරක ද්‍රව්‍යයි. දූෂණයට අදාළ පාරිසරික පිළිබඳ ජාතිකමය වශයෙන් වැදගත් වන හෙයින්, අදාළ සියළුම පාර්ශ්වයන් විසින් සැලසුම් සහගත සහ කාලීන ආකාරයකින් නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුව ඇත.

රටේ ආර්ථික සංවර්ධයෙහිලා කාර්මික අංශයේ ලැබෙන දායකත්වය ප්‍රමුඛතැනක් ගනී..

මෙවැනි දූෂණ කැපීපෙනෙනුයේ කර්මාන්තශාලා දූෂණයේ නිශ්චිත මූලාශ්‍ර වන බැවිනි. එබැවින්, මහජන අවධානය සහ පාරිසරික ව්‍යවස්ථා ප්‍රධාන වශයෙන් ඒ කෙරෙහි එල්ල වේ. ප්ලාස්ටික් භාවිතය සහ අපහරණය හේතු කොට ගෙන ඇති වෙන පාරිසරික සෞඛ්‍ය බලපෑම් අඩු කිරීම සඳහා වූ තුන් අවුරුදු කාර්ය සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස කෙටි කාලීන, මධ්‍ය කාලීන සහ දිර්ඝ කාලීන විකල්ප කිපයක් යෝජනා කෙරෙන අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. නොදිරන යුළ නොවන ප්ලාස්ටික් නිෂ්පාදන භාවිතය අඩු කරන සහ අධෛර්යමත් කරන සහ දිරන යුළ ප්ලාස්ටික් සහ විකල්ප භාවිතා කිරීම දිරිගත්වන යුද්ධ ක්‍රියාමාර්ග සහිත කාලානුබද්ධ කාර්ය සැලැස්මක් ඊට ඇතුළත්වේ.

ශ්‍රී ලංකාවට බොහෝ පාරිසරික ගැටළු ඇති කරන නොදිරන යුළ ප්ලාස්ටික් වෙනුවට ආදේශකයක් වශයෙන් පහසුවෙන් දිරායන

2

පරිසර කළමනාකරණය

පරිසර දූෂණ පාලනය

ද්‍රව හා ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය විශේෂයෙන්ම නාගරික ප්‍රදේශවල බරපතල පාරිසරික ගැටළුවක් බවට පත්වී ඇත. පරිභෝජන රටාවන් වෙනස්වීම සහ ඝන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය වැඩිවීමත් සමඟ, ප්‍රමාණවත් හා ඵලදායී ලෙස අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය කළමනාකරණ හැකියාව ඉක්මවා ගොස් ඇත. පසුගිය දශක දෙක තුළ දී හඳුන්වා දෙනු ලැබූ නිදහස් වෙළඳාම සහ කාර්මික ප්‍රතිපත්තිවල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඇතිවූ වේගවත් ආර්ථික වෙනස්වීම්, වලට සරිලනසේ නාගරික යටිතල පහසුකම්

ප්‍රාදේශීය මණ්ඩලය	සංඛ්‍යාව	ඒක ශීර්ෂ අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනය දිනකට (කි. ග්‍රෑ)
මහ නගර සභා	114	0.65 - 0.85
නගර සභා	37	0.45 - 0.65
ප්‍රාදේශීය සභා	255	0.20 - 0.45

මූලාශ්‍රය : ව.ස. හා ප.අ. සමීක්ෂණය, 1999

ස්ලාස්ටික් හඳුන්වාදීමේ හැකියාවන් සාකච්ඡා කිරීම සඳහා විදේශීය සංවර්ධකයෙකු, අදාළ සියළු රාජ්‍ය ආයතන, පෞද්ගලික අංශය සහ පර්යේෂණ සංවිධාන ද සමඟ රැස්වීමක් මගින් සියළු ම පාර්ශ්වයන්ගේ ප්‍රතිචාර ලබාගෙන, අතුරු වාර්තාවක් සම්පාදනය කර ඉදිරිපත් කරන ලදී. දිරායන සුළු ස්ලාස්ටික් පිලිබඳ සියළු තොරතුරු ලබාගෙන ඒවා ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වයන්ට

ගැලපේ ද යන්න තව දුරටත් පැහැදිලි කර ගැනීම සඳහා කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනයේද සහය ලබා ගන්නා ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ඉංජිනේරු ආයතනයේ සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ද සහාය ඇතිව පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව පිලිබඳ දෙදින වැඩ මුළුවක් ඉංජිනේරුවන් සඳහා පවත්වන ලදී.

පාරේ පසෙක ඇති කැලි කසල

පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති හා කළමනාකරණ පිලිබඳ කමිටුවේ අනුග්‍රහයෙන් කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ සහයෝගය ඇතිව පරිසර දූෂණයෙන් තොර තාක්ෂණ පිලිබඳ ජාත්‍යන්තර වැඩමුළුවක් සංවිධානය කොට කොළඹදී පවත්වන ලදී.

තෝර්වේගී බයෝ - ප්ලැන් - හාර්ඩැන්ගර් සමාගම විසින් බස්නාහිර පළාත සඳහා ඉදිරිපත්කරන ලද අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ

ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් අදාළ සියළු පාර්ශ්ව සමඟ සාකච්ඡා කරනු ලැබූ අතර ඒ ගැන තව දුරටත් සාකච්ඡා කරගෙන යනු ලැබේ.

වැලි ගොඩ දැමීම පාලනය කිරීම

ගොඩනැගිලි කර්මාන්තයේ ප්‍රයෝජනය සඳහා ගොඩවලින් වැලි ගොඩ දමනු ලැබේ. කෙසේ වෙතත්, පාලනයකින් තොරව වැලි හැරීම සහ අනුචිත ස්ථානවලින් වැලි ගොඩ දැමීම බරපතල පාරිසරික බලපෑම්වලට හේතුවී තිබේ. පාලනයකින් තොරව වැලි ගොඩ දැමීම නිසා සිදුවෙන පාරිසරික බලපෑම් අඩු කිරීමේ යෝජනාවක් සමඟ අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයක් ඉතිරිපත් කරන ලදී. ඉහත කී සංදේශයෙන්

ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනාව ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර, ඉදිකිරීම් කර්මාන්තය සඳහා අවශ්‍ය වැලි/ විකල්ප අඛණ්ඩව සැපයීම කරගෙන යනු ලබන්නේ කෙසේදැයි දැන ගැනීම සඳහා අධ්‍යයනයක් කරන ලෙස අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරන ලදී. ඉහත කී යෝජනාව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නියමිත කාර්ය සැලැස්මක් සම්පාදනය කිරීම පිණිස අනු කමිටුවක් ද පත් කරන ලදී.

ජල මාර්ගවල අපවිත්‍රතාව වැළැක්වීම

ජලාශ පවිත්‍රව තබා ගැනීමේ පරිශ්‍රමයක් දැරීමේ අරමුණ ඇතිව " පවිත්‍ර ගංහා" වැඩ සටහන ආරම්භ කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තු උපදේශ කමිටු රැස්වීමක ඉල්ලීම මත මේ වැඩ සටහන ආරම්භ කරන ලද්දේ ඉන්දියාවේ සිදු කරන ලද මීට සමාන වැඩ සටහනක අත්දැකීම අනුසාරයෙනි. මේ වැඩ සටහනින් ආරම්භක වශයෙන් නියමු ව්‍යාපෘති තුනක් කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරේ. එනම්, කැලණි ගඟ, මහනුවර මැද ඇල, සහ කඵ ගඟ යන මේවාය. අදාළ පළාත් පාලන පළාත් කොමසාරිස්වරුන්ගේ සහයෝගය ඇතිව අමාත්‍යාංශය විසින් මෙකී නියමු ව්‍යාපෘති තුන සම්බන්ධීකරණය කරනු ලැබේ.

අවිස්සාවේල්ලේ සිට මෝදර දක්වා කැලණි ගඟ පවිත්‍රව තබා ගැනීම

මේ වැඩ සටහන ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ බස්නාහිර පළාතේ, පළාත් පාලන දෙපාර්තමේන්තුවේ සහයෝගයෙන් සහ අදාළ ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩල වල සහ අදාළ අනෙකුත් ආයතනවල සහභාගිත්වය ඇතිවය. මේ වැඩ සටහනින් හඳුනාගෙන ක්‍රියාත්මක කෙරෙන ප්‍රමුඛතා වැඩ සටහන් වනුයේ රුක් රෝපණය, පාලනයකින් තොරව වැලි ගොඩ දැමීම අඩු කිරීම, මහ නගර සභා අපද්‍රව්‍ය, මල අපවහනය, කාර්මික අපවහනයන් මුදා හැරීම සහ ලී කුඩු දැමීම පාලනය සහ කැලණි ගඟ දෙපස ඇති කර්මාන්ත කෙරෙහි පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාවේ යෙදවීම යන මේවාය. කැලණි ගඟේ තෝරාගත් ස්ථානවල ජල තත්ත්වය සමීක්ෂණය කර වාර්තා ගත කිරීමේ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දී ඇති අතර මේ වැඩ සටහනේ අංගයක් ලෙස අදාළ සංවිධානවල සහභාගිත්වයෙන් කැලණි ගඟේ පරීක්ෂණ වාර්තාවක් සිදු කරන ලදී. රැස්කර ගන්නා ලද තොරතුරු පදනම්කොට ගෙන කැලණි ගඟ අපවිත්‍ර වීම පිළිබඳ තත්ත්ව වාර්තාවක් සකස් කරන ලදී.

ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

නිසි කළමනාකරණයක් සහ අපහරණ ක්‍රියාමාර්ග නොමැති හේතුවෙන් ඝන අපද්‍රව්‍ය වර්ධනය වෙමින් පවතින පාරිසරික ගැටළුවක් බවට පත් වී ඇති අතර අමාත්‍යාංශය මේ ක්ෂේත්‍රයෙහි ලා විශේෂ කාර්යය භාරයක් ඉටු කර ඇත. ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා ජාතික උපාය මාර්ගයක් සැකසීම, අදාළ නියමු ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ දත්ත ආශ්‍රිත මූලාශ්‍රයක් පිහිටුවීම මේ සම්බන්ධයෙන් ඉටුකර ඇති කාර්යයන් වේ.

අවසාන වශයෙන් අපහරණය කිරීමට පෙර අපද්‍රව්‍ය අඩු කිරීම, ප්‍රතිභාවිතය සහ ප්‍රතිචක්‍රීකරණය අරමුණු කොටගෙන ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩල මහජනතාව දිරිගැන්වීම සඳහා ප්‍රවර්ධන කටයුතු රැසක් සංවිධානය කරන ලදී.

ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය

අද පවත්නා අපහරණ පුරුදු ආශ්‍රිත පාරිසරික, සමාජයීය සහ ආර්ථික ගැටළු අඩු කර ගැනීම සඳහා ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගයක අවශ්‍යතාවයක්ව ඇත. මෙකී අවශ්‍යතාව සපුරා ගැනීම සඳහා ජාතික උපාය මාර්ගයක්, අදාළ වෙනත් ආයතන සමඟ හා සහයෝගයෙන් අමාත්‍යාංශය විසින් පිළියෙල කරන ලදී. මේ උපාය මාර්ගය අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනයේ සිට අවසන් වරට අපහරණය කිරීම දක්වා වූ පුළුල් අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තියක් මත පදනම් වී ඇත. අපද්‍රව්‍ය වැළැක්වීම හෝ අඩු කිරීම ද, ප්‍රතිභාවිතය ද, ප්‍රතිචක්‍රීකරණය ද ඉන් පසුව අවශේෂ අපද්‍රව්‍ය පාරිසරික වශයෙන් හිතකර ආකාරයකින් අවසන් වශයෙන් අපහරණය කිරීම ද මීට ඇතුළත් වේ. මේ උපාය මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා මධ්‍යයම රජය, පළාත් සභා, ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩල, පොදුගලික අංශය, රාජ්‍ය නොවන ආයතන සහ මහජනතාව සතු, කාර්ය භාරය පැහැදිලි ලෙස දක්වා ඇත. මෙකී ජාතික උපාය මාර්ගය, දේශපාලනතායකත්වයේ සහ අනෙකුත් අදාළ ආයතනවල ද සහභාගිත්වයෙන් වර්ෂ 2000 ලෝක පරිසර දිනයේදී නිල වශයෙන් දියත් කරන ලදී. මෙහිදී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ වැදගත්කම හුවා දැක්වෙන පෝස්ටරයක් ද මුද්‍රණය කරවා බෙදා හරින ලදී. ඝන අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා ජාතික උපාය මාර්ගය පළාත් මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට දැනටමත් අමාත්‍යාංශය කටයුතු ආරම්භ කළ අතර, පළමු පළාත් වැඩමුළුව උාව පළාතේ ප්‍රධාන ලේකම් ගේ සහාය ඇතිව බදුල්ලේදී පවත්වන ලදී. මේ උපාය මාර්ගය භාෂා තුනකට පරිවර්තනය කරනු ලැබූ අතර සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි අනුවාද මුද්‍රණය කොට බෙදා හරින ලදී.

මහරගම ප්‍රාදේශීය සභාවේ නියමු මට්ටමේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ වැඩ සටහන

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා වූ යෝජිත ජාතික උපාය ක්‍රියා මාර්ගය ක්‍රියාත්මක කිරීමට උපකාරී වන ප්‍රතිපත්තිමය අවශ්‍යතා ඇගයීම සඳහා මහරගම ප්‍රාදේශීය සභා බල ප්‍රදේශය තුළ නියමු ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක වේ. ගෘහස්ථ මට්ටමින් අපද්‍රව්‍ය වෙන් කිරීම, අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීමේ ක්‍රමයක් සහ එකතු

කිරීමේ මධ්‍යස්ථානයක් ඇති කිරීම, අපද්‍රව්‍ය අඩු කිරීම, ප්‍රතිභාවිතය සහ ප්‍රතිචක්‍රීකරණය දිරිගැන්වීම, වෙළඳපොළ වලින් ජනිත වන අපද්‍රව්‍ය වලින් කොම්පෝස්ට් නිෂ්පාදනය ආදී අංග මීට ඇතුළත්වේ. වර්ෂ 2000 දී පමණක් පවුල් 1300 ක් මේ වැඩ සටහනට සම්බන්ධ වී ඇත. ව්‍යාපෘතියේ අත්දැකීම් ප්‍රචාරණය කිරීම සඳහා ප්‍රවෘත්ති පත්‍රිකාවක් සම්පාදනය කොට අදාළ ආයතනවලට සහ මහජනතාවට බෙදා හරින ලදී.

ජලාස්ථික සහ වීදුරු බදුන් එකතු කිරීමේ දීප ව්‍යාප්ත වැඩ සටහන

සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයේ දී යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අදහසින්, පෞද්ගලික අංශයේ සහ අදාළ රේඛීය ආයතනවල ද සහභාගිත්වයෙන් ඇතිව ජලාස්ථික සහ වීදුරු බදුන් එකතු කිරීම ප්‍රවලිත කරනු පිණිස වැඩ සටහනක් ආරම්භ කරන ලදී. ප්‍රතිචක්‍රීකරණ ව්‍යුහය දැක්වෙන ස්ටිකරයක් සහ වර්ණ සංඥාවක් ද ආදර්ශ අපද්‍රව්‍ය බහාලන බදුනක්ද 2000 පරිසර දිනයේදී දියත් කරන ලදී.

ශ්‍රී පාද නියමු මට්ටමේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ වැඩ සටහන

මහරගම ප්‍රාදේශීය සභාවේ ද ශ්‍රී ලංකා තරුණ සෞඛ්‍ය සංගමයේද සහාය ඇතිව ශ්‍රී පාදය සඳහා නියාමක මට්ටමේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ වැඩ සටහනක් සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ මහ නගර සභා අපද්‍රව්‍ය පිළිබඳ දත්ත බැංකුව

සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා වූ ජාතික උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පළාත්, දිස්ත්‍රික්ක සහ පළාත් පාලන මට්ටම්වල කළමනාකරණ සැලසුම් සංවර්ධනය කළ යුතු වේ. අපද්‍රව්‍ය පිළිබඳ කළමනාකරණය සැලසුම් පිළියෙළ කිරීමේදී අදාළ දත්ත නියමාකාරයෙන් තිබීම පූර්ව අවශ්‍යතාවයකි.

ඒකාබද්ධ සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ සැලසුම් සහ ක්‍රමෝපායයන් ද, අපද්‍රව්‍ය උත්පාදනයේ ප්‍රමාණය සහ ආකාරය පදනම් කොට ගත් ස්ථාන නිශ්චිත යෝජනා ක්‍රම ද, සංවර්ධනය කිරීම පිණිස ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලවලට පහසුකම් සැලසීම සඳහා දත්ත මූලාශ්‍රයක් සංවර්ධනය කරන ලදී. දේශීය ජනගහනය තුළින් ලබාගත හැකි මිනිස් බලයන්, අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා සම්පත් හා උපකරණත්, අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය සහ වර්ගය පිළිබඳවත්, වර්තමාන අපහරණ ක්‍රම, ගොඩ

කිරීමට ඇති ඉඩම් පිළිබඳ තොරතුරු ද, ලබා ගැනීම සඳහා ප්‍රශ්න මාලාවක් සකස් කරන ලදී. අදාළ පළාත් පාලන පළාත් කොමසාරිස් වරුන්ගේ ද, සහාය ඇතිව රටේ ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලවලින් මීට අදාළ දත්ත එකතු කර ප්‍රකාශයට පත් කොට, අදාළ ආයතන අතර බෙදාහරින ලදී. දිවයින පුරා මහනගරසභා අපද්‍රව්‍ය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීමට උත්සාහයක් දැරූ ප්‍රථම අවස්ථාව මෙය වේ.

බස්නාහිර පළාතේ කොම්පෝස්ට් පෙහොර අවශ්‍යතා පිළිබඳ සමීක්ෂණය

කොම්පෝස්ට් පොහොර අවශ්‍යතා හඳුනා ගැනීම සඳහා බස්නාහිර පළාත තුළ සමීක්ෂණයක් කරන ලදී. මෙය සිදු කරන ලද්දේ රටේ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට විසඳුමක් වශයෙනි. මෙම මූලික සමීක්ෂණය දැන් නිම වී ඇති අතර දැනට දත්ත විශ්ලේෂණය කරගෙන යනු ලැබේ.

දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන්

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ පුවත්පත් අතිරේකයක් පළකරන ලද අතර අපද්‍රව්‍ය වර්ග කිරීමේ වැදගත්කම දැක්වෙන බැතර්, ශ්‍රී පාදයට පැමිණෙන වන්දනාකරුවන් අතර දැනුවත් කිරීම සඳහා ප්‍රදර්ශනය කරන ලදී.

දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් කිහිපයක් පැවැත්වීම සඳහා රාජ්‍ය ආයතන මෙන්ම පෞද්ගලික අංශයේ සංවිධාන හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන කිහිපයකට අමාත්‍යාංශය විසින් පහසුකම් සලසන ලදී. පළාත් පාලන කටයුතු පිළිබඳ ආයතන විසින් සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට අදාළව සිදු කරනු ලබන කටයුතු සම්බන්ධයෙන් ද, අමාත්‍යාංශයේ සහාය ලබා දෙන ලදී. මීට අමතරව, කොළඹ දී පවත්වන ලද පරිසර සංරක්ෂණ බලකායේ ජම්බෝරිය මගින් සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ පිළිබඳ ජාතික උපාය මාර්ගය ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ද අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලදී.

තවද සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය පිළිබඳ ආදර්ශ ප්‍රවෘත්ති ලිපියක් සකසා, රටේ ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලවල ප්‍රයෝජනය සඳහා පල කරන ලදී.

උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

දේශසීමාවන් හරහා උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය ගෙන යාම හා ඒවා අපහරණය කිරීම පිළිබඳ බාසල් සම්මුතියට ශ්‍රී ලංකාව 1992 අගෝස්තු මාසයේදී අත්සන් තැබීය. මේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය කේන්ද්‍රස්ථානය වන අතර

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය උපාංග අධිකාරිය (Competant Authority) වශයෙන් ක්‍රියා කරයි. බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය අපහරණය කිරීමේ ස්ථානයක් පිහිටුවීම වැදගත්ය. මේ සඳහා ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සුදුසු ආයතනයක් හඳුනා ගැනීමත්, බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ ජාතික කමිටුව යටතේ වූ සම්බන්ධීකරණ වැඩ කටයුතු ඉටු කිරීමත්, ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ පරිපාලනමය ගැටළු, අවහිරතා ආදිය ඉවත් කිරීමත් මීට අවශ්‍ය අරමුදල් ඒකරාශී කිරීමත් වැදගත් වේ. තවද, අදාළ නියෝජ්‍යායතන, අපනයන හා ආනයන පාලන දෙපාර්තමේන්තුව, රේගු දෙපාර්තමේන්තුව ආදිය සමඟ, සාකච්ඡා කර, උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය දේශ සීමා හරහා ගෙන යාම පිළිබඳ රෙගුලාසි නිම කිරීමේ කටයුතු සිදු කර ගෙන යනු ලැබේ. මේ හැරුණු විට උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය දේශීය වශයෙන් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා දැනට පවතින රෙගුලාසි සංශෝධනය කර ගැසට් පත්‍රයේ පල කිරීමට ක්‍රියාකරගෙන යනු ලැබේ. මේ සම්බන්ධයෙන් හාවිතාකර ඉවත දමන කර්මාන්ත අංශයේ තෙල් ආදිය පරිසරයට හිතකර ආකාරයට අපහරණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් ක්‍රම හා විධි යෝජනා කිරීම ද පරීක්ෂා කරගෙන යනු ලැබේ. මේ සම්බන්ධයෙන් පුත්තලම සීමෙන්ති පෝරණුව සහ වෙනත් අදාළ සංවිධාන සමඟ සාකච්ඡා පවත්වා ඇත. පුත්තලම සීමෙන්ති පෝරණුවේ බැහැර යන තෙල් අපහරණය කිරීමේ ක්‍රමයන් පිළිබඳව සලකා බලාගෙන යන අතර ගිවිසුමට අදාළ තාක්ෂණික කරුණු ඇතුළත් කිරීම ද නිම කර ඇත.

‡
බාසල් සම්මුතියට අදාළ සම්බන්ධීකරණය

බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ අදාළ සියළු සංවිධාන සමඟ සම්බන්ධීකරණ කමිටුවක් ප්‍රතිස්ථාපනය කරන ලදී. මේ කමිටුවේ උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය පිළිබඳ ජාතික නිර්වචනයක් සම්පාදනය කරන ලදී. මේ කමිටුවේ නියමය යටතේ උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය ගෙනයාම පිළිබඳ රෙගුලාසි සකස් කරගෙන යනු ලබන අතර, ඒවා ආනයන හා අපනයන පනත යටතේ ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය පිළිබඳ කළමනාකරණ සැලැස්මක් සහ උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය නියමිත ආරක්ෂාවන් සහිතව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශයක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ සහයෝගය ඇතිව සම්පාදනය කරනු ලැබ ඇත.

උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය අපහරණ පහසුකම් වර්ධනය කිරීම සඳහා උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය අපහරණය කිරීම සඳහා ස්ථාන දෙකක් හඳුනා ගනු ලැබූ අතර, ඉල්ලා සිටි පරිදි මෙකී ස්ථාන සම්බන්ධයෙන් පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවක් කිරීමට කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනය එකඟ වී ඇත. මේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව කරගෙන යාම සඳහා විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මූල්‍ය සහාය ලබා දෙන ලෙස අමාත්‍යාංශය විසින් දැනටමත් ඉල්ලීමක් කර ඇත.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

- පාරිසරික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය
  - > පිරිසිදු නිෂ්පාදන කේන්ද්‍රයන් (Cleaner Production Centre) පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය දිරිගැන්වීම් ලබාදීම.
  - > පොදු අපවාහ ප්‍රතිකාර ක්‍රමයක් ඇති කිරීම
  - > දැනට ඇති අධික දූෂණයන් ගෙන් යුත් කර්මාන්තශාලා වෙන්ත් ස්ථානවලට ගෙනයාම සහ කර්මාන්ත පුරවරයක් ඇති කිරීම
  - > උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය අපහරණ සඳහා පහසුකම් ස්ථාපිත කිරීම
  - > පරිසර දූෂණය පාලනය කිරීම සඳහා වූ රාජ්‍ය/පෞද්ගලික අංශ අතර හවුල් ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය කිරීම
  - > පරිසර සම්බන්ධිත පර්යේෂණ පහසුකම් දිරිගැන්වීම හා සම්බන්ධීකරණය කිරීම
  - > පරිසර දූෂණය වලක්වාලනු පිණිස කර්මාන්ත වලට සහාය වීම සඳහා පරිසර අරමුදලක් පිහිටුවීම.

බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

- > ජාතික සම්බන්ධීකරණ කමිටු රැස්වීම් කැඳවීම
- > ජාතික මෙන්ම සහ ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් තොරතුරු සම්ප්‍රේෂණය කිරීම
- > ශ්‍රී ලංකාව සඳහා උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ සැලැස්මක් ස්ථාපිත කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය නීති විරෝධී ලෙස ප්‍රවාහනය පාලනය කිරීමට යොමු කිරීමේ පුහුණු පාඨමාලා පැවැත්වීම

සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

- > සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය උපාය මාර්ගය පිළිබඳව සම්බන්ධීකරණය/ක්‍රියාත්මක කිරීමට සහාය වීම

- > සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට පෞද්ගලික අංශය සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතනවල දායකත්වය ලබා ගැනීම
- > ප්‍රාදේශීය බලමණ්ඩල විසින් අපද්‍රව්‍ය දමන ස්ථාන ඇති කිරීම සම්බන්ධයෙන් මාර්ගෝපදේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම
- > කඩදාසි, විදුරු, ප්ලාස්ටික් ප්‍රතිචක්‍රීකරණ වැඩ සටහන දීප ව්‍යාප්ත ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > අපද්‍රව්‍ය අපහරණය පිළිබඳ කාලීන අවශ්‍යතා අනුව නව ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය කිරීම

පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ප්‍රවර්ධනය

- > දූෂණ පාලයට අදාළව උචිත පවිත්‍රකරණ ක්‍රියා පිළිබඳ පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සහ නියාමක ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- > සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණයට අදාළව පර්යේෂණ හා සංවර්ධන සහ නියාමක ව්‍යාපෘති ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- > ප්‍රවර්තනය නොවන වැලි ගොඩ දැමීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශයෙන් හඳුන්වා දෙනු ලැබූ ප්‍රාදේශීය වැඩ සටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > පරිසර දූෂණය පාලනය කිරීම සඳහා නියාමක වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > " පවිත්‍ර ගංහා " වැඩ සටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම

ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සහ ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය

පාරිසරික සංරක්ෂණය මෙන්ම ලා සහ ප්‍රවර්තනය සංවර්ධනයෙහි දී ස්වාභාවික සම්පත් නිසි ලෙස කළමනාකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍යය. මෙහිලා පාරිසරික අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දීම ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණයේදී ඉතා වැදගත්

වන්නේය.

ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණයෙහි ලා ස්වාභාවික සම්පත් ක්ෂේත්‍ර ගණනාවක් ඇතුළත්වන හෙයින් මෙම කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා වෙනමම අංශයක් පිහිටුවා ඇත. ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ ජාතික සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කේන්ද්‍රස්ථානය වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය වේ.

කාන්තාරකරණය මැඩ පැවැත්වීම පිළිබඳ සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

කාන්තාරකරණය මැඩ පැවැත්වීම සඳහා වූ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතිය මගින් නියම කරන ලද කාන්තාර ප්‍රදේශ පරාසයට ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළත් නොවන නමුදු, වනහරණය සහ සැලසුම් සහගත නොවන කෘෂිකාර්මික කටයුතු වැනි මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතු කොට ගෙන සිදු වෙන වේගවත් හුම් පරිහායනය නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ වියළි සහ ශුෂ්ක කලාප තුළ නුදුරු අනාගතයේදී කාන්තාරකරණ ක්‍රියාවලිය ඇතිවීමට ඉඩ තිබේ. හුම් පරිහායනය නිසාවෙන් පැන නගින සංකීර්ණ ගැටළුවල බැරැරැම්කම හඳුනා ගැනීමෙන් සහ කාන්තාරකරණය මැඩලීමේ සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ නිසාවෙන් ශ්‍රී ලංකාව 1995 දී සම්මුතියට අත්සන් කළ අතර 1998 ඔක්තෝම්බර් 14 වන දින එය සම්මත කර ගන්නා ලදී. කාන්තාරකරණය පවත්නා කලාපය තුළ ජනතාවගේ ජීවනෝපායට

අලි නිතරම ප්ලාග අඩු ජීවිතය වීම

සැලකිය යුතු තර්ජනයක් පවත්නා අතර පාරිසරික ආරක්ෂාව සහ ප්‍රවර්තනීය සංවර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීමෙහිලා මිනිසුන්ට මුහුණදීමට සිදුවී ඇති ප්‍රධාන අභියෝගයක් වශයෙන් භූමිභාගයන් දැක්විය හැකිය. මෙහිදී අදාළ සමාජ ආර්ථික සහ පාරිසරික ප්‍රශ්න කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කිරීමටත් එලදායි ප්‍රතිපත්තිමය මෙවලමක් වශයෙන් කාන්තාරකරණය මැඩලීමේ සම්මුතියෙහි ඇති ප්‍රයෝජනවත් බව පැහැදිලි කිරීමක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඉටු කරනු ලැබිය යුතු වැදගත් කාර්ය භාරයක් ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් පරිභාගය වැළැක්වීම හා කාන්තාරකරණය මැඩලීම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ ජාතික සම්මන්ත්‍රණයක් 1999 ඔක්තෝම්බර් මාසයේදී පවත්වනු ලැබූ අතර ඉන් අනතුරුව වර්ෂ 2000 දී ජාතික තත්ත්ව වාර්තාවක් සැකසීම පිළිබඳ ජාතික වැඩ මුළුවක්ද පවත්වන ලදී. මීට අමතරව, කාන්තාරකරණය මැඩලීම පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවෙකු වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ කාන්තාරකරණය මැඩලීමේ සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ ජාතික තත්ත්ව වාර්තාවක්ද සම්පාදනය කරන ලදී.

ඉඩම් පරිභාගය පිළිබඳ මේ වාර්තාවෙන් අවධානය යොමු කරනු ලැබ ඇති අතර දැනට සිදුවී ඇති ඉඩම් පරිභාගයේ ස්වාභාවය හා ප්‍රමාණය, මේ හා සම්බන්ධයෙන් දැනට පවත්නා ජාතික ප්‍රතිපත්ති, ක්‍රමෝපායයන් සහ සැලසුම් හා ආයතනික සැලැස්ම, තීතිගත කරනු ලැබ ඇති ව්‍යවස්ථා, ලැබී ඇති විදේශාධාර යනාදිය මීට ඇතුළත් වේ.

කොරල් ආශ්‍රිත හුණු සඳහා ආදේශකයන්

අපගේ වෙරළ බඩ බිම් තිරුව ජෛව විවිධත්ව අතින් ඉතා පෙහොසත් එකක් වන අතර මෙහිදී දක්නට ලැබෙන අති විශේෂ ජෛව පාරිසරික පද්ධති වනුයේ හිරිගල් පරයි. මහජනතාවගේ අදුරදර්ශී ක්‍රියා හේතු කොට ගෙන මේ වටිනා සම්පත වේගයෙන් පරිහානියට පත් වෙමින් පවතී. දකුණු ප්‍රදේශයේ වෙරළ සේදී යාම උග්‍ර වීමට ආසන්නතම හේතුව වී ඇත්තේ හිරිගල් හැරීමයි. ඉදිකිරීමේ කර්මාන්තය තුළ පවත්නා අධික ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා හිරිගල් පාදක කොට ගෙන හුණු නිපදවීමට මේ ප්‍රදේශවල ජනතාව පෙළඹී සිටිති.

ධොලමයිට්වලින් හොඳ තත්ත්වයේ හුණු සෑදීම සඳහා කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනයේ විද්‍යාඥයින් වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ සහයෝගය ඇතිව පර්යේෂණ

සිදු කොට ඇති අතර උසස් තත්ත්වයේ ධොලමයිට් හුණු නිපදවීම සඳහා සුදුසු පෝරණුවක් ඔවුන් විසින් සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. සැලසුම් කරන ලද හුණු පෝරණුව හඳුන්වාදීම පිණිස පෝරණු හිමියන් සඳහා වැඩ මුළුවක් මාතලේ කවිවේරියේදී 2000 පෙබරවාරි මස 10 වන දින පවත්වන ලදී. මේ වැඩ මුළුව, වන සම්පත් භා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ අංශයේ සහයෝගය ඇතිව කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනය විසින් සංවිධානය කරන ලදී. පෝරණු හිමියන් 17 දෙනෙක් වැඩ මුළුවට සහභාගි වන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාවේ දර්ශනීය සම්පත් පිළිබඳ කෙටුම්පත් තාමාවලියක් සම්පාදනය කිරීම

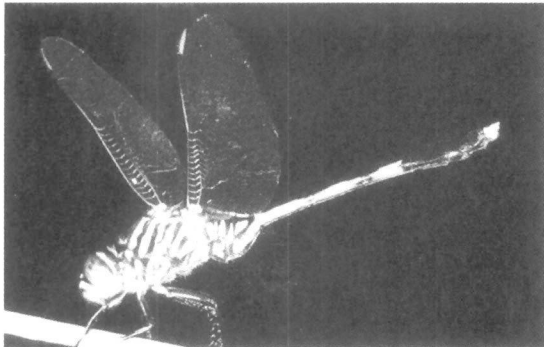
ශ්‍රී ලංකාවේ දැකුම්කළු ස්ථානවලින් බොහොමයක් ජෛව විවිධත්වයෙන් අනුනය. උද්භිද උද්‍යානවලට සහ වනජීවී අභය භූමිවලට ඇදී එන සංචාරකයින්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩිවෙමින් පැවතීම නිසා ඒවා නිසි ලෙස සහ එලදායි ලෙස කළමනාකරණය කිරීම අපහසු කටයුත්තක් වී ඇත. ජෛව විවිධත්වයෙන් අනුන දැකුම්කළු ස්ථාන පිළිබඳ දත්ත පදනමක් සකස් කිරීමෙන් සහ (දේශීය හා විදේශීය) සංචාරකයන් ඒ ස්ථානවලට යොමු කිරීමෙන් ස්ථාපිත උද්භිද උද්‍යානවල තදබදය ලිහිල් වනු ඇතැයි විශ්වාස කෙරේ. ජෛව විවිධත්වයෙන් පූර්ණ ස්ථාන ජනතා සහභාගිත්වය ඇති සංරක්ෂණය කිරීමේ ප්‍රථම පියවරක් වශයෙන් දැකුම්කළු ස්ථාන බවට පත්වීමේ ප්‍රයෝජනයයි. හුම්මානය, ජාතික නා උයන වැනි ස්ථාන සඳහා කළමනාකරණය සැලසුම් අවශ්‍ය මූලික පියවර ගෙන ඇත.

ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය

ධාරිතා වර්ධනය කෙරෙන ජෛව විවිධත්වයට අදාළ තෛතික අංශ; ජාන සම්පත් කරා ප්‍රවේශක්‍රම එහි ප්‍රතිලාභ සාධාරණ හා යුක්තිගරුක ලෙස බෙදා ගැනීම

ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණ කිරීම සඳහාත් ඒවායේ උපාංග ප්‍රවර්තනීය අයුරින් ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන බවට සහතිකවීම සඳහාත්, ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවකු වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව සතු වගකීමක් ඇත. ජෛව සම්පත්වල ප්‍රවර්තනීය භාවය සහතික කරනු සඳහා, සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට තෛතික මූලාකෘතියක් සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ යන්ත්‍රණයක් තිබීම ඉතා වැදගත් වේ. දැනට අප රටේ පවත්නා තෛතික රාමුවෙන් ජෛව විවිධත්වය පූර්ණ ලෙස පිළිගෙන නැති අතර ඒ හේතු කොට ගෙන ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීමත් ප්‍රවර්තනීය ලෙස

ප්‍රයෝජනයට ගැනීමේ ප්‍රතිලාභ සාධාරණ ලෙස බෙදා ගැනීමත් පිළිබඳ ගැටළු පැන නගී. මේ සියළු කරුණු සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු, ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කේන්ද්‍ර ස්ථානය වශයෙන් වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය විසින් අමාත්‍ය මණ්ඩල නියමයක් මත ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ තෛතික කාර්ය බලකායක් පත් කරන ලදී. මේ

(ඉහළ) බත් කුරා - විශේෂ 70 කට අධික සංඛ්‍යාවක් වද වීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති තත්වයකි.

යටතේ ජාන සම්පත් සහ ප්‍රතිලාභ සාධාරණ යා යුක්ති සහගත ලෙස බෙදා ගැනීමේ ප්‍රවේශ ක්‍රමයක් සඳහා නව නීතියක් සකස් කරනු ඇත. මෙම කාර්යය යටතේ වැඩමුළු 5 ක් පවත්වනු ලැබූ අතර කෙටුම්පත් රෙගුලාසි කෙටුම්පත් කාර්යක්ෂමව නිම කරන ලදී.

ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය ;

ක්‍රියා ත්මක සැලැස්ම

ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය ලෝක ව්‍යාප්ත ලෙස ජෛව විවිධත්ව බාදනය වලක්වා ලීමේ වැදගත් ව්‍යාපාරයක් ලෙස සැලකිය හැකිය. වර්ෂ 1994 දී සම්මුතිය පිළිගනු ලැබ, සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ උත්සාහයක් වශයෙන් ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියාත්මක රාමුවක් පිළියෙල කරන ලදුව 1998 දී අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරනු ලැබිණ. සැලසුම් සම්පාදනය හා ක්‍රමෝපාය සංවර්ධනය, සංරක්ෂණයන් සංවර්ධනයන් අතර තුල්‍යයක් ඇති කිරීමත් සඳහා පදනමක් මේ කාර්යය සැලසුම් රාමුව සැකසීමෙන් ඉටුවෙනැයි අපේක්ෂා කෙරේ. මෙම සැලැස්ම පිළිබඳ මහජනයා දැනුවත් කිරීම සඳහා එය සිංහලට සහ දෙමළට පරිවර්තනය කර බෙදා හරින ලදී. මීට අමතරව, ජෛව විවිධත්ව සැලසුම් ජාලයක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීමට අදාළ

කටයුතු සිදු කරගෙන යනු ලැබේ. දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහනේ කොටසක් වශයෙන් ජෛව විවිධත්ව දිනය නිමිත්තෙන් ක්ෂේත්‍ර වැඩ සටහන් දෙකක් බුන්දල දී පවත්වන ලදී.

ජෛව ආරක්ෂාව සහ ජෛව තාක්ෂණය

ජාන සම්පත් සඳහා ප්‍රවේශ ක්‍රමයක්, ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීම සහ ජෛව තාක්ෂණය තුළ ජෛව ආරක්ෂාව පිළිබඳ යන්ත්‍රණයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා නිර්දේශ සකසන ලෙස අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයට උපදෙස් දෙන ලදී. ආහාර නිෂ්පාදනය හා ආහාර සැපයුම, සෞඛ්‍ය ආරක්ෂාව සහ පරිසර ආරක්ෂාව වැඩිදියුණු කිරීමෙන් ප්‍රවර්තනීය සංවර්ධනයට සැලකිය යුතු අයුරින් දායක වීමට ජෛව තාක්ෂණයට හැකියාව තිබේ. ලෝක ප්‍රජාවට ජෛව තාක්ෂණයෙන් උපරිම ඵල නෙලාගත හැක්කේ එය සංවර්ධනය කොට ඥාතාන්විත ලෙස යොදා ගත හොත් පමණි. පරිසරය සහ සංවර්ධනය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මේලනයේ කාර්ය සටහන 21 විසින්, අවදානම් තක්සේරුව සහ අවදානම් කළමනාකරණය පිළිබඳ විද්‍යාත්මක ප්‍රතිපත්ති මත පදනම් වූ ජාත්‍යන්තර ගිවිසුමක් මගින් ජෛව තාක්ෂණ සංවර්ධනය, උපයෝගී කර ගැනීම, හුවමාරුව සහ පැවරීම පිළිබඳව

(පහළ) Parthenium (විශාල ලෙස ආක්‍රමණකාරී වල්පැලැටියක්) විනාශ කිරීමට පාසල් ළමුන්ගේ දායකත්වය

ආරක්ෂක ක්‍රම යොදා ගැනීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කරනු ලැබ ඇත.

කොරල්පර ආශ්‍රිත විසිතුරු මසුන්

ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ දෙවැනි සම්මේලනය විසින් විශේෂයෙන්ම, සජීවී විකෘත චෛත්‍යයන් දේශ සීමා අතර ගෙන යාම සඳහා, ජෛව ආරක්ෂාව පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සන්ධානයක් සකස් කිරීමට නිර්දේශ කරනු ලැබ ඇත. තෙතික බැඳීමක් ඇතිකරන සන්ධානයක් වූ ජෛව තාක්ෂණයේදී ජෛව ආරක්ෂාව පිළිබඳ සන්ධානය 2000 ජනවාරි මාසයේදී සම්මත කරගන්නා ලදී. බොහෝ රටවල, විශේෂයෙන්ම සංවර්ධිත රටවල දැනටමත් ජානමය වශයෙන් වෙනස්කම් සිදු කළ ජීවීන් සංවර්ධනය කිරීම හා පරිසරයට මුදාහැරීම සම්බන්ධයෙන් දැඩි ජාතික ජෛව ආරක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ සහ රෙගුලාසි ඇත. ජානමය වශයෙන් වෙනස් කරන ලද නව ජාන ලක්ෂණ සහිත ශාක, සතුන් සහ ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් බිහි කිරීම සහ ඒවා පසුව පරිසරයට මුදා හැරීම නවීන සමාජයේ විවිධ අංශ කෙරෙහි බලපෑම් ඇතිකරන විභවය අවදානම් වලින් යුක්ත විය හැකි අතර, ඉන් සමහර ඒවා ප්‍රතිසාද්‍ය නොවීමට ඉඩ ඇත.

ජෛව විවිධත්ව සම්මුතිය පිළිගත් රටක් වශයෙන්, ජානමය වශයෙන් වෙනස් කළ ජීවීන් පිළිබඳව සහ ඒවායින් කෙරෙන නිෂ්පාදන පිළිබඳව සියළු අංශ සම්බන්ධයෙන් ආරක්ෂා ඇති කිරීමේ ජාතික මාර්ගෝපදේශ සැකසීමට ශ්‍රී ලංකාව බැඳී සිටී. නවීන තාක්ෂණයේ ප්‍රවීණ ලෙසින් ඇති වන ජානමය වශයෙන් වෙනස් වූ ජීවීන් ආරක්ෂා සහිත ලෙස පරිහරණය කිරීම, භාවිතා කිරීම සහ මුදා හැරීම නිසා පරිසරය රුක ගැනීමට මෙය බෙහෙවින් වැදගත්ය. ජෛව ආරක්ෂක විධි පිළිබඳ ජාතික මාර්ගෝපදේශ කෙටුම්පත් කිරීම සඳහා, ජාතික විශේෂඥ කමිටුව විසින් අනු කමිටුවක් පත් කරන ලදී.

ජෛව ආරක්ෂණ සන්ධානයට ශ්‍රී ලංකාව අත්සන් කරනු ලැබූ අතර, මේ පිළිබඳව දැනුවත් කිරීමේ ජාතික වැඩමුළුවක් පවත්වන

ලදී. ජෛව ආරක්ෂණය පිළිබඳ සතර වැනි කෙටුම්පත සම්පාදනය නිම කරන ලදී.

ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් සහ ජෛව තාක්ෂණය

ජෛව විවිධත්ව සම්මුතියේ අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වනුයේ ජාන සම්පත් පිළිබඳ ප්‍රවේශය සහ ප්‍රතිලාභ බෙදාගැනීමේ ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ ගැටළුවයි. එබැවින්, ජෛව විවිධත්වයේ නියම වටිනාකම ගණනය කිරීම කෙරෙහි සම්මුතියෙන් අවධාරණය කරනු ලැබ ඇති, අතර මෙවැනි සම්පත් වලින් එන ප්‍රතිලාභ සාධාරණ හා යුක්ති සහගත අයුරින් බෙදා ගැනීම තුළින් සංරක්ෂණය සඳහා මූලික උපාය මාර්ගයක් සැකසෙනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ.

මෙය පදනම් කර ගෙන ජෛව විවිධත්වය ප්‍රයෝජනයට ගැනීම පිළිබඳ විභව්‍ය ආර්ථික භාවිතයන් තෝරා ගැනීම සහ අවබෝධ කර ගැනීමේ කාර්ය භාරයෙහි ලා, ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ පර්යේෂණ වැදගත් කාර්යයක් ඉටුකරයි. මෙහි එක් ප්‍රතිඵලයක් වනුයේ ඒවායේ වෙළඳ භාවිතය තුළින් ඇති විය හැකි විභව්‍ය මූල්‍යමය හා අනිකුත් ප්‍රතිලාභයන් ලැබීමයි. අනිත් අතට, ඒවායේ දීර්ඝ කාලීන ජීව ගුණිතය සම්බන්ධයෙන් සලකනවිට විභව්‍ය පාරිසරික බලපෑම් ඇතිවිය හැකිය.

ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කේන්ද්‍රස්ථානය වශයෙන් මෙම අමාත්‍යාංශය විසින්, ජාතික අවශ්‍යතා සුරැකෙනු වස්, ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ ජාතික විශේෂඥ කමිටුවේ අදහස් විමසා පර්යේෂණ සහයෝගිතාව සඳහා ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් කෙටුම්පත් කිරීම සඳහා අනු කමිටුවක් පත් කරන ලදී.

ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයන

කැස්බෑවත්ගේ බිත්තර දමන ස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහනක්

පරාග සංයෝගක ගහනය, පාංශු ක්ෂද්‍ර ජීවීන්, ගෘහස්ථ සතුන් සහ ආක්‍රමණශීලී විශේෂ යනාදියට අදාළ ප්‍රතිපත්ති අධ්‍යයනයන් සඳහා, තොරතුරු උත්පාදනය කිරීම ආරම්භ කර ඇත. කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදිතාව සහ පරිසරය කෙරෙහි ක්‍රියාත්මක ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ගේ බලපෑම පිළිබඳ තව අධ්‍යයනයක් ද සිදු කෙරෙමින් පවතී.

කෘෂි පරාග කාරක ගහනය වැඩිවීම වගා අස්වනු වැඩි කිරීමට උදව්වෙන බව බොහෝ අධ්‍යයන තුළින් හෙළිවී ඇත. ඇතැම් විශේෂයන් සම්බන්ධයෙන්, කෘෂි පරාගනය නිසා එළ ප්‍රමාණය පමණක් නොව එහි ගුණාත්මක භාවය ද වැඩිවේ. බොහෝ කෘෂිකාර්මික ක්‍රම හේතු කොට ගෙන දේශීය පරාග කාරක විශේෂ පරිහානියට පත්වීමට දැඩි ලෙස හේතු වී ඇති අතර මේ නිසා මී මැසි පරාගනයෙන් යුත් බෝග වර්ග ඒ ප්‍රදේශය තුළවගා කිරීම වඩාත් දුෂ්කර වී ඇත. පරාග කාරක ගහනය පිළිබඳ කෙටි අධ්‍යයනයේදී සමස්ත පරමාර්ථය වූයේ, කෘෂිකාර්මික ඉඩම්වල තෘණ විශේෂ ඇතුළු මල් හට ගන්නා ශාක, අධ්‍යයන කාල සීමාව මුළුල්ලෙහිදී පරාග කාරක ගහනයක් පැවතියේද යන්න කියා පරීක්ෂා කර බැලීමයි.

රාජ්‍ය ආයතන/ රාජ්‍ය නොවන ආයතන සඳහා අනුග්‍රහය ලබා දීම

මේ යටතේ පාරිසරික ජම්බෝරියක් පැවැත්වීමට අවශ්‍ය සහාය ලබා දෙන ලද අතර පාසල් සිසුන් සඳහා ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳව දේශන පවත්වන ලදී. කහල්ල පල්ලෙකැලේ මිනිස්-අලි ගැටුම පිළිබඳ මූලික සමීක්ෂණයක් සිදු කරන ලදී.

මාතලේ විල්ම්පයර් කඳු ගැටය සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ හා අදහස් ලබා ගැනීමට වැඩමුළුවක් පවත්වන ලදී. විල්ම්පයර් කඳු ගැටය ජෛව විවිධත්වයෙන් පරිපූර්ණ ස්ථානයක් වන අතර වැඩමුළුව පවත්වන ලද්දේ ඒ ප්‍රදේශයේ මහජනතාවගේ සහභාගිත්වයෙන් ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණ කර ගැනීම සඳහා මුල් පියවරක් වශයෙනි.

ජෛව විවිධත්ව ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථාන වැඩ සටහන

මේ අධ්‍යයනය ප්‍රධාන වශයෙන් සැලසුම්කරන ලද්දේ උසස් පෙල සිසුන් හට ප්‍රයෝජනවත් වන, පරිසරය පිළිබඳ දැනුවත් බව ඇති කර ගැනීම සඳහා පාසල් සිසුන්ට සහාය සඳහාය. මෙහි කාල සීමාව තුළ අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථාන වැඩ සටහන් දෙකක් හමිබන්තොට දිස්ත්‍රික්කය තුළදී නිම කරන ලදී.

Parthenium විනාශ කිරීමට ගම් වැසියන්ගේ දායකත්වය

ආක්‍රමණකාරී සතුන්/ශාක පාලනය කිරීම හා කළමනාකරණය

පසුගිය ශතවර්ෂ වලදී, මිනිස් ජනගහනයේ සිදුවූ වැඩිවීම නිසා, සත්ව සහ ශාක අධික ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනීම මෙන්ම ස්වාභාවික වාසගුම් පරිහායනය

හෝ වෙනස්වීම සිදු විය. ජෛව විවිධත්වයට පටහැනි වූ මේ මානව මූලික සාධක දෙක හැරුණු විට, ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි බලපාන තවත් අතතුරක් අද පැන නැගී ඇත. එනම්, පිටින් පැමිණි ආක්‍රමණකාරී ජෛව සමූදාය වර්ධනය වීමේ තර්ජනයයි. පරිපූර්ණ ජෛව විවිධත්වයකින් සමන්විත ශ්‍රී ලංකාවට විදේශීය ආක්‍රමණකාරී ජෛව සමූදායේ තර්ජනය ඇතිව වශයෙන්ම බෙහෙවින් බලපාන උවදුරකි. මේ හේතුවෙන් ඊට තුළ ඇති ආක්‍රමණකාරී ශාක සත්ත්ව පිළිබඳව මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ පරිශ්‍රමයන් කිහිපයක් ආරම්භකර ඇත.

ආක්‍රමණකාරී විශේෂයන් මුලෝන්පාටනය කිරීමේ වැඩ සටහනේ අංගයක් වශයෙන්, අවශ්‍ය දැනුවත් බව ඇති කිරීම මූලික අවශ්‍යතාවයක් ලෙස සලකනු ලැබේ. මීමෝසා, පිග්රා පිළිබඳ කලාපීය වැඩ මුළුවක් මහනුවරදී පවත්වනු ලැබූ අතර විද්‍යාඥයන්, පර්යේෂකයන්, සිසුන්, රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන අංශ නිලධාරීන් 200 ක් මීට සහභාගි වූහ. මීට අමතරව, පානිතියම් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම සඳහා 200 දෙනෙකුගේ සහභාගිත්වයෙන් යුත් කලාපීය වැඩ මුළුවක් කන්දකැටියේ ද, 500 දෙනෙකු සහභාගි වූ වැඩමුළුවක් වවුනියාවේදී පවත්වන ලදී. ඊට අතිරේකව, විදේශීය ආක්‍රමණකාරී විශේෂ සහ ඒවායින් ජෛව පාරිසරික පද්ධති කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම් පිළිබඳ වැඩමුළුවක් විද්‍යාඥයින්, ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් සහ විශ්ව විද්‍යාල කථිකාවාර්යවරුන් 150 දෙනෙකුගේ

සහභාගිත්වයෙන් පවත්වනලදී. වැඩමුළු, වාර්තා, පෝස්ටර්, මේ පිළිබඳව කරුණු ඇතුළත් ලේඛණ, ජෛව විවිධත්ව පුවත් ලිපිය (ජීව සොබා) යන මේවා මුද්‍රණය කොට අදාළ අය අතර බෙදා හරින ලදී. වඩාත් විශාල ප්‍රේක්ෂක ජනතාවක් කරා තොරතුරු ගෙන යාම සඳහා මිමෝසා, පිග්රා පිළිබඳ විඩියෝ වැඩ සටහනක් රූපවාහිනී නාලිකා දෙකක් ඔස්සේ විසුරුවා හරින ලදී.

ආක්‍රමණකාරී විශේෂයන්ට අදාළ ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ග සැකසීමේ අංගයක් ලෙස වල් පැලෑටි උපාය මාර්ගය පිළිබඳ ජාතික වැඩමුළුවක් ද පවත්වන ලදී.

ජෛව විවිධත්ව ක්ෂේත්‍ර වැඩ සටහන

උසස්පෙළ සිසුන්ට ප්‍රයෝජනවත් වෙන, මෙකී අධ්‍යයනය ප්‍රධාන වශයෙන් සැලසුම් කරන ලද්දේ පරිසරය පිළිබඳ දැනුවත් බව ලබා ගැනීමට පාසල් සිසුන්ට උදව් වීම සඳහාය. මේ කාල සීමාව තුළදී අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථාන වැඩසටහන් දෙකක් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කය තුළදී නිම කරන ලදී.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

ජෛව විවිධත්වය

- > ජෛව ආරක්ෂණ සැකැස්ම පිළිබඳ අවශ්‍යතාව තක්සේරු කිරීමේ වැඩමුළු පැවැත්වීම
- > ජෛව ආරක්ෂණ මාර්ගෝපදේශ සමාලෝචනය පිළිබඳ වැඩ සටහන් පැවැත්වීම

ජාත්‍යන්තර ජෛව විවිධත්ව දිනය සැමරීමේ වැඩසටහන්

- > කුඩා ප්‍රමාණයේ තෙත් කලාපීය වනාන්තර ඇගයීම (බෙරලිය, අලව්ව)
- > වදවී යාමේ අවදානමට ලක්වූ සත්ත්ව ශාක විශේෂණ ලැයිස්තු ගත කිරීමේ ක්‍රමයක් සම්පාදනය කිරීම හා සැලසුම්කරණයට අත්තර්ගත කිරීම
- > වද වී යාමේ තර්ජනයට ලක්වූ ශාක සහ සතුන් සංරක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් ක්‍රියාවට නැංවීම

ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණයේ අනෙකුත් අංශ

- > කාන්තාරකරණය සහ නියඟය මැඩලීමේ ලෝක දිනය වෙනුවෙන් දැනුවත් කිරීමේ හා ප්‍රචාරක වැඩ සටහන්
- > ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ කටයුතු සඳහා රාජ්‍ය නොවන සහ රාජ්‍ය සංවිධාන කටයුතු වලට අනුග්‍රහය ලබා දීම

> ගුණාත්මක ඩොලමයිට් හුණුවල තත්ත්වය උසස් කිරීම සඳහා අළුතෙන් සැලසුම් කරන ලද පෝරණුවල පිරිවැය සාධ්‍යතාව විශ්ලේෂණය කිරීමේ අධ්‍යයනය

> ජල හිඟය පිළිබඳ ධාරිතා වර්ධනය සහ නියඟයේ බලපෑම් අඩු කිරීම

> ජල සම්පත්වලට අදාළ සෞඛ්‍ය ප්‍රශ්න අවම කිරීමේ සංවර්ධන උපාය මාර්ග නිර්මාණය කිරීම

> නියඟයේ බලපෑම් අඩු කිරීමට යොදාගනු ලබන සාම්ප්‍රදායික ක්‍රම. පූර්වෝපාය පිළිබඳ සමීක්ෂණය පැවැත්වීම

> ඉඩම් සංරක්ෂණය පිළිබඳ විශේෂඥ කමිටු මෙහෙයවීම

> හිරිගල් පදනම් කොටගත් හුණුවලට ආදේශකයක් වශයෙන් ඩොලමයිට් පදනම් කොටගත් හුණුවල ගුණාත්මකභාවය උසස් කිරීමේ අරමුණින් යුතුව සාම්ප්‍රදායික ඩොලමයිට් පෝරණු නව නව පෝරණු බවට පරිවර්තනය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන්

> ඉඩම් සංරක්ෂණය කිරීමේ කටයුතුවලට ආයෝජනය කිරීමේ දත්ත පදනම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම

> ස්වාභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය සහ ප්‍රවර්තනීය ලෙස භාවිතා කිරීම පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන්

> කාන්තාරකරණය හා පරිහානිය ලෝක දිනය පිළිබඳ කටයුතු මෙහෙයවීම

> ස්වාභාවික සම්පත් සංවර්ධනය පිළිබඳව රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හා රාජ්‍ය සංවිධාන සඳහා ආධාර මුදල් ලබා දීම

පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යා සහ ගෝලීය කටයුතු

පාරිසරික ආර්ථිකයන්

සම්පත් භාවිතය පිළිබඳ තීරණවල මග පෙන්වීමෙහිලා ආර්ථික මෙවලම් භාවිතය අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. සංවර්ධනය සඳහා සම්පත් භාවිතා කළ යුතු වේ. ආර්ථික වර්ධනයට පක්ෂ වූ අනිත් සංවර්ධන කටයුතු යිදු වී ඇත්තේ ස්වාභාවික සහ පාරිසරික සම්පත් පරදවට තැබීමෙනි. එහි ප්‍රතිඵලය වී ඇත්තේ ප්‍රවර්තනීය නොවූ සංවර්ධනයයි. පාරිසරික කළමනාකරණය සඳහා ආර්ථික මෙවලම් භාවිතයට ගැනීම පුළුල් වශයෙන් පිළිගනු ලැබ ඇත්තේ විශේෂයෙන්ම විධානය සහ පාලනය හා සම්බන්ධ වූ සාම්ප්‍රදායික ප්‍රවේශය අසාර්ථකවීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි.

මුහුදු බාදනය වැලැක්වීමට ක්‍රියාමාර්ග

පස් සෝදා පාඨව පාලනය කිරීම, හුගත ජල කළමනාකරණය සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා

ආර්ථික මෙවලම් භාවිතා කිරීම පිළිබඳව අමාත්‍යාංශය අධ්‍යයන 03 ක් ආරම්භ කර ඇත.

පස් සෝදා පාඨව පාලනය කිරීම සඳහා ආර්ථික මෙවලම් පිළිබඳ අධ්‍යයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සම්බන්ධීකරණය සහිතව සිදු කර ගෙන යනු ලැබේ. මේ අධ්‍යයනයේ පරමාර්ථ වූයේ ශ්‍රී ලංකාවේ පස් සෝදා පාඨව පිළිබඳ ගැටළුව කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කරනු සඳහා ආර්ථික මෙවලම් වල හැකියාව ගැන අමාත්‍යාංශයට නිර්දේශ කිරීමය. මේ රටේ පස් සෝදා පාඨ වීමේ ගැටළුව පාලනය කිරීමට මූල්‍යමය ක්‍රියා මාර්ග හඳුන්වාදීම වස් අදාළ නියෝජ්‍යායතන සමඟ ඇතැම් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැන සාකච්ඡා කිරීමට මේ අධ්‍යයනයේ ප්‍රතිඵලවලින් හැකි වනු ඇතැයි බලාපොරොත්තු වේ.

හුගත ජල කළමනාකරණය සඳහා ආර්ථික මෙවලම් යොදා ගැනීම පිළිබඳ අධ්‍යයනය පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලය සමඟ සම්බන්ධීකරණයයෙන් යුතුව කරගෙන යනු ලැබේ. තවද, ශ්‍රී ලංකාවේ හුගත ජලය අපවිත්‍රවීමේ ගැටළුව ගැන ක්‍රියා කිරීම පිණිස මූල්‍යමය ක්‍රියා මාර්ග නිර්දේශ කිරීමට ද අපේක්ෂා කෙරේ.

අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සඳහා ආර්ථික මෙවලම් යොදා ගැනීම පිළිබඳ අධ්‍යයනය පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ සම්බන්ධීකරණයෙන් යුතුව කරගෙන යනු ලැබේ. මෙම අධ්‍යයන මගින් ලැබෙන ප්‍රවීණ පදනම් කරගෙන තැන්පතු ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමය, පොලිතින් මලු වෙනුවට කඩදාසි සහ රෙදිමලු හඳුන්වාදීම සඳහා බදු සහ ආධාර මුදල් වැනි මෙවලම් හඳුන්වා දීමට අමාත්‍යාංශය සැලසුම් කරගෙන යයි. මේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ, නියාමක මට්ටමේ පදනමක් මත තෝරාගත් සුපිරි වෙළඳපොළවල රෙදි මලු හඳුන්වාදීමට අදහස් කරනු ලැබේ.

පාරිසරික වශයෙන් හිතකර නිෂ්පාදිත බොහෝ විට වෙනත් නිෂ්පාදිතයන්ට වඩා මිල අධිකය. පාරිසරික වශයෙන් හිතකර නිෂ්පාදිත ප්‍රවර්ධනය කිරීමට ඇති ප්‍රධාන බාධාව නම් පරිසර හිතකර නිෂ්පාදිත නිපදවන්නන් හට දැරීමට සිදුවන අතිරේක වියදම් පියවීම සඳහා මූල්‍ය යන්ත්‍රණයක් නොමැති වීමයි. මෙම නිෂ්පාදකයින් හට පරිසරය හිතකර නිෂ්පාදනයන්හි නිරතවීමට දැරීමට සිදුවන සමහර වියදම් පොදු ජාතිකතාවයක් මත සාධාරණ වෙළඳාම පිළිබඳ යන්ත්‍රණයකි. (For trade mechanism) හඳුන්වාදීම අධ්‍යයනයේ අරමුණයි. නිපදවූ තේ සහ පිළවළු වැනි බොහෝ නිෂ්පාදිතයන් සඳහා අපනයන වෙළඳපොළ ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා සාධාරණ

වෙළඳ යන්ත්‍රණයක් මේ අමාත්‍යාංශය විසින් දියුණු කර ඇත.

ජාතික ආදායමට පරිසරයෙන් ලැබෙන දායකත්වය පිළිබඳවත්, එසේම රටේ ආර්ථික වර්ධනය ලඟා කර ගැනීමේදී සිදුවන පාරිසරික හානියේ ප්‍රමාණය ගැනත් පැහැදිලි ගණනයක් අපි නොදැන සිටිමු. පාරිසරික අගය ගණනය කිරීමේ ගිණුම් ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම මේ ගැටළුවට ඇති එම විසඳුම වේ. එබැවින්, සංගණන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකස් කරනු ලැබූ ආදාන හා ප්‍රතිදාන වගුව (InputOutput Table) ඇසුරින් ශ්‍රී ලංකාවට පාරිසරික අගය ගණනය කිරීමේ ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම අමාත්‍යාංශය මූලික කටයුතු සූදානම් කර ඇත.

පරිසර මිතුරු වෙළඳ ව්‍යාපාර ප්‍රවර්ධනය (Eco-friendly Business) කිරීම, පරිසර කළමනාකරණය සඳහා ඇති වැදගත් ආර්ථික මෙවලම් වලින් එකකි. එබැවින්, පරිසර මිතුරු නිෂ්පාදන නිපදවන්නන්ගේ හා පරිභෝගිකයන්ගේ යහපත උදෙසා පාරිසරික වෙළඳ ව්‍යාපාර නාමාවලියක් සකස් කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබ ඇත. මේ නාමාවලියට, පාරිභෝගික මග පෙන්වීම්, නිෂ්පාදන මග පෙන්වීම්, පාරිසරික නිෂ්පාදන සඳහා මූල්‍ය මාර්ගෝපදේශ ඇතුළත් වේ. මේ නාමාවලිය කර්මාන්තකරුවන්, ආයෝජකයන් සහ මහජනතාව අතර බෙදා හරිනු ලැබ ඇත.

විස්තාරිත පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණය ආර්ථික සහ පාරිසරික ඒකාබද්ධතාව සඳහා ඇති ප්‍රධාන මෙවලමක් වේ. විධානාත්මක නොවන නමුත් ශ්‍රී ලංකා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවට, පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයක් සිදු කිරීම අවශ්‍ය වේ. එහෙත්, ව්‍යාපෘති පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයේදී එය දැනට පුළුල් ලෙස උපයෝගී කර ගෙන නැත. එබැවින් ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ට ප්‍රයෝජන ගත හැකි පරිදි, ව්‍යාපෘති සහ ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය පිළිබඳ පාරිසරික ආර්ථික ශිල්පීය ක්‍රම අදාළ කර ගැනීම උදෙසා න්‍යායාත්මක අත්පොතක් සම්පාදනය කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබ ඇත. මීට අමතරව, ව්‍යාපෘති හා ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණයට පාරිසරික ආර්ථික ශිල්පීය ක්‍රම යොදා ගැනීම පිළිබඳ ක්ෂේත්‍ර අත්පොතක් පිළියෙළ කරගෙන යනු ලබන අතර ආයෝජන තීරණ ගැනීම සඳහා ප්‍රායෝගික මග පෙන්වීමක් මීට ඇතුළත් වේ. අනාගතයේදී පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තා පිළියෙළ කිරීමේදී මේ අත්පොත් දෙක ප්‍රයෝජනයට ගනු ඇත.

පාරිසරික ආර්ථික ක්ෂේත්‍රය තුළ දේශීය විශේෂඥයින්ගේ ධාරිතා වර්ධනය සඳහා එක්සත් ජනපදයේ බාත් විශ්ව විද්‍යාලයේ ලෝක ප්‍රකට පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යාඥයින්

කණ්ඩායමකගේ දායකත්වය සහිත ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ අභ්‍යාස වැඩමුළුවක් සංවිධානය කරනලදී. දේශීය ධාරිතා වර්ධනය සඳහා පුහුණු කරුවන්, පුහුණු කරවන්නන් වශයෙන් ක්ෂේත්‍රයට අයත් දේශීය විශේෂඥයින් 40 දෙනෙකු පමණ පුහුණු කරන ලදී. පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යාව පුහුණු කිරීමේ අත්පොතක් සැදූ අතර, එය පළ කොට අදාළ සංවිධාන අතර බෙදා හැරීමට බලාපාරෝග්‍ය වේ.

ගෝලීය කටයුතු

පරිසරයට අදාළ ජාත්‍යන්තර සම්මුති සහ සන්ධාන 30 කට අධික සංඛ්‍යාවක් ශ්‍රී ලංකාව විසින් අත්සන් කරනු ලැබ ඇත. මෙකී සම්මුතිවල කේන්ද්‍ර ස්ථාන වනුයේ විවිධ අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තුය. එබැවින්, මෙකී සම්මුති ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය සඳහා සම්බන්ධීකරණ යන්ත්‍රණයක් ඇති කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවකි. මේ අවශ්‍යතාව හඳුනා ගනිමින් අමාත්‍යාංශය විසින් ජාත්‍යන්තර සම්මුති ලේකම් කාර්යාලයක් අමාත්‍යාංශයේහි පිහිටුවීමට පියවර ගන්නා ලදී. මේ ලේකම් කාර්යාලය යටතේ එක් එක් පාරිසරික සම්මුතිය පිළිබඳ ජාතික තත්ත්ව වාර්තා පිළියෙළ කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාව අත්සන් කර ඇති මිනැම පාරිසරික සම්මුතියක් පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන පුද්ගලයෙකුට අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා අමාත්‍යාංශය තුළ සම්මුති යොමු මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීමට පියවර ගනු ලැබ ඇත. මේ යටතේ, ජාත්‍යන්තර සම්මුති පිළිබඳ වෙබ් අඩවියක් සංවර්ධනය කිරීමට මූලික පියවර ගනු ඇත.

සාර්ක පාරිසරික අමාත්‍යවරුන්ගේ රැස්වීමේ තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියා මාර්ගයක් වශයෙන් තත්ත්ව පාරිසරික වාර්තාව පිළියෙළ කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකාව, දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතිය පිළිගෙන ඊට අත්සන් කොට ඇත. මේ යටතේ ජාතික බැඳීමක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවට කටයුතු රැසක් හාර ගැනීමට සිදුව ඇත. මේ කටයුතු එකිනෙක ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම විවිධ අමාත්‍යාංශ සහ දෙපාර්තමේන්තු වලට පැවරේ. මේ කටයුතු මෙහෙයවීම හා සම්බන්ධීකරණය කරණය කිරීම සඳහා දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයක් පිහිටුවීමට අමාත්‍යාංශය මූලික කටයුතු සිදු කර ඇත.

දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවකු වශයෙන් එම ලේකම් කාර්යාලයට ශ්‍රී ලංකාව ජාතික

සංවිධානය ඉදිරිපත් කළ යුතුය. ගෝලීය පාරිසරික සහයෝගිතාව (GEF) ප්‍රදානයන් මගින් දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ ජාතික කාර්ය සැලැස්ම ද සම්පාදනය කොට ලේකම් කාර්යාලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී.

ක්යෝටෝ සන්ධානය යටතේ වූ පරිසරයට හිතකර තාක්ෂණ යන්ත්‍රණය (Clean Development mechanism) ජාත්‍යන්තර මට්ටමින් දැනට බෙහෙවින්ම මත බේදයට තුඩුදී ඇති පාරිසරික ප්‍රශ්නයක් බවට පත්වී ඇත. මෙම යන්ත්‍රණය පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකාව තුළ දැනුවත් බව ඇති කිරීම සඳහා රටේ විවිධ මට්ටමේ ප්‍රතිලාභීන් සඳහා වැඩමුළු මාලාවක් සංවිධානය කරන ලදී. මේ වැඩ සටහනෙන් කොටසකට එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩ සටහනින් සහ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් අරමුදල් ලබා දෙන ලදී. මේ වැඩමුළු වාර්තා පළ කෙරෙනු ඇති අතර ඉදිරි දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවලට ප්‍රයෝජන ගැනීම සඳහා ලබා ගත හැකි වනු ඇත.

" කටයුතු ඒකාබද්ධව ක්‍රියාත්මක කිරීමේ" ව්‍යාපෘතිවලින් සංවර්ධිත සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල් අතර දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ ගැටළු ගැන එක්ව කටයුතු කිරීම සඳහා විධිවිධාන සැලසේ. මේ අමාත්‍යාංශය එක්සත් ජනපදය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ " සීමාසහිත රෙස්කෝ ශ්‍රී ලංකා " ආයතනය ද සමඟ සම්බන්ධ වී ගෝලීය ප්‍රජාවගේ යහපත උදෙසා හරිතාගාර වායු විමෝචනය අඩු කිරීමේ ක්‍රියා මාර්ගයක් වශයෙන් වැල්ලවාය ප්‍රදේශය තුළ සුර්ය පනේල සවි කිරීමට වැඩසටහනක් සකස් කර ඇත.

ඉඩුම් පිහුම් කටයුතු සඳහා දර යොදා ගැනීමේ හේතුවෙන් ගෘහස්ථ වායු දූෂණය වීම ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන ගැටළුවක් බවට පත්වී ඇත. ආහාර පිසීම සඳහා දර භාවිතය වායු ගෝලීය උණුසුම්වීමටද හේතුවක්වේ. ගම්බද ප්‍රදේශවල ආහාර පිසීම සඳහා දර භාවිතා කිරීම ගැන තක්සේරුවක් කිරීමට ලෝක බැංකුව මගින් GEF ආයතනය විසින් අරමුදල් සපයන ලදී. මේ තක්සේරු නිර්දේශ පදනම් කොට ගෙන, ආහාර පිසීම සඳහා වඩා පවිත්‍ර ග්‍රාමීය ඉන්ධන තාක්ෂණ ක්‍රමයක් යෙදවීමට ආයෝජන සැලැස්මක් පිළියෙළ කිරීමට ඇ.ඩො.350,000 ක GEF ආධාර මුදලක් ලබාදීමට බලාපොරොත්තු වේ.

වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය

පවිත්‍ර වායු 2000 කාර්ය සැලැස්ම ට අනුබද්ධිතව (Clean Air 2001 Action Plan) ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කමිටුව සක්‍රීය කොට වායු තත්ත්වය - විශේෂයෙන්ම දිනෙන් දිනම

පිරිහෙමින් පවත්නා වායු තත්ත්වය - වැඩි දියුණු කිරීම උදෙසා තීරණ රැසක් ගැනීමට අමාත්‍යාංශය විසින් මූලිකත්වය ගන්නා ලදී.

වායු තත්ත්වය කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක්, වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය හා රටේ අවශ්‍යතා ද පිළිබඳ ප්‍රමුඛතා හඳුනාගැනීමෙන් පසු, සකස් කරනු ලැබිණ. මේ ලියවිල්ල පවිත්‍ර වායු 2000 කාර්ය සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ අතර ඒ ගැන අදහස්ද ඊට ඇතුළත් කරනු ලැබිණ. මීට අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ද ලැබී ඇත.

රටේ සමාජ හා ආර්ථික තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන පරිදි වාහන විමෝචන ප්‍රමිතීන් ඉන්ධන තත්ත්ව ප්‍රමිතීන් සහ වාහන ආනයන ප්‍රමිතීන් ද ගැසට් කරන ලදී. මෙය පවිත්‍ර වායු 2000 කාර්ය සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ එක්අංගයක් වන අතර, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ නියෝගයන් පිළිපැදීමක් ද වේ.

වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය අනාකුල කිරීමේ යන්ත්‍රණයක් සැකසීමට ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. එහි අංගයක් වශයෙන්, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ සංවිධානය, කාර්මික තාක්ෂණ ආයතනය සහ කාලගුණ විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව හා අනෙකුත් අදාළ ආයතන සමඟ ඒකාබද්ධව ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් සකසා ලෝක බැංකුවේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී.

එක්සත් ජනපදයේ ආධාර ආයතනයේ සහ ලෝක බැංකුවේ සහයෝගයෙන් මේ අංශය විසින් වායු තත්ත්වය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළු කිපයක් සංවිධානය කරන ලදී. මේවා අතරින්, එක්සත් ජනපදයේ ආධාර ආයතනයෙන් අරමුදල් සැපයෙන වායු තත්ත්වය පිළිබඳ වර්තමාන තත්ත්වය ගැන පැවැත්වූණු වැඩමුළුවද පරණ වාහනවල ඊයම් රහිත පැටල් භාවිතය පිළිබඳ වැඩමුළුවද වැදගත් වේ

ජාත්‍යන්තර ජෛව ගෝලීය වැඩ සටහන යටතේ, ධාරිතා වර්ධනය පිළිබඳ සහ දකුණු ආසියාවේ වෙරළ පද්ධතියෙහි මිනිස් මාන අංශ ද ඇතුළු ජෛව හා රසායනික අයවැය සම්පාදනය සහ සමාජ ආර්ථික ආකෘතිගත කිරීම පිළිබඳ ක්ෂේත්‍රයේ මූලාකෘති සම්පාදනය හා සම්බන්ධ සුහුණු වැඩ මුළුවක් 2000 සැප්තැම්බර් මාසයේදී සංවිධානය කරන ලදී. තේපාලය, ඉන්දියාව, බංග්ලාදේශය, පාකිස්ථානය, මාල දිවයින, මුරුසිය සහ ශ්‍රී ලංකාව යන රටවලින් සමන්විත 28 ක් වූ අභ්‍යාසලාභීන් පිරිසක් වැඩමුළුවට සහභාගි වූහ. තෙදර්ලන්තය, එක්සත් රාජධානිය, ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය, පිලිපීනය,

ඉන්දියාව සහ ඕසේට්‍රියාව යන රටවල සම්පත් දායකයින් වැඩමුළුවලට දායක වූහ.

GEF යෝජනා සංවර්ධනය කිරීම සඳහා GEF අරමුදල් සැපයීමේ යන්ත්‍රණය සහ මාර්ගෝපදේශ පිළිබඳව දැනුවත් බව ඇති කිරීම සඳහා වැඩ මුළුවක් පවත්වන ලදී.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම : 2001

පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යාව

- > පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යා ධාරිතා වර්ධනය
- > පරිසර කළමනාකරණය සඳහා ආර්ථික විද්‍යාත්මක මෙවලම් යොදා ගැනීම ; කෘතීම පෙහොර හෝ පලිබෝධ නාශක නොයෙදූ තේ, කෝපි ඵලවළු සහ වෙනත් නිෂ්පාදිතයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සාධාරණ වෙළඳාම පිළිබඳ යන්ත්‍රණයක් සැකසීම
- > සහ අපද්‍රව්‍ය සඳහා තැන්පතු ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම
- > කර්මාන්ත සඳහා විමෝචන වෙනස් කිරීමේ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම
- > පොලිතින් මලු වෙනුවට රෙදි/කඩදාසි මලු ආදේශ කිරීමේ පිරිමැසුම් ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම
- > දිවයින මිල කිරීම ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ තුළට පාරිසරික අගයයන් ඇතුළත් කිරීම පිණිස, ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ පාරිසරික පද්ධති ඇගයීම
- > පාරිසරික ගිණුම්කරණ ක්‍රමයක් සැකසීම
- > පරිසර මිතුරු වෙළඳ ව්‍යාපාර තුළින් පරිසර කළමනාකරණයක් ගොඩ නැගීම
- > පෙර ආරම්භ කළ ව්‍යාපෘති අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යාම
- > පාරිසරික ආර්ථික විද්‍යාව සහ ප්‍රතිපත්ති සඳහා වූ ප්‍රකාශන වැඩ සටහන

දේශගුණ විපර්යාසය

- > ජාතික හරිතාගාර වායු ලේඛනයේ තත්ත්වය උසස් කිරීම සඳහා ජන ලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ධාරිතා වර්ධන කටයුතු
- > දේශගුණ විපර්යාස ලේකම් කාර්යාලයක් පිහිටුවීම
- > වායු තත්ත්ව කළමනාකරණ සැලැස්ම පිළියෙල කිරීම
- > දේශගුණ විපර්යාස සම්බන්ධීකරණ කමිටු කටයුතු මෙහෙයවීම

ගෝලීය කටයුතු

- > ජාත්‍යන්තර ජෛව ගෝලීය වැඩ සටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > පාරිසරික සම්මුති හා ගිවිසුම් හා සම්බන්ධ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය සඳහා ගෝලීය කටයුතු පිළිබඳ ලේකම් කාර්යාලයක් පිහිටුවීම
- > ශ්‍රී ලංකාව විසින් අත්සන් කරන ලද සියළුම පාරිසරික සම්මුති සහ ගිවිසුම් පිළිබඳ කටයුතු පසු විපරම් කිරීම සඳහා සම්බන්ධීකරණ යන්ත්‍රණයක් සැකසීම
- > වෙබ් අඩවියක් පවත්වාගෙන යාම

ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් සම්පාදනය

වියළි කලාපීය වනාන්තර - ලංකාවේ වැඩියෙන්ම පැතිරුණු ස්වාභාවික වනාන්තර පරිසර පද්ධතිය

ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රධාන කර්තව්‍යවලින් එකක් වන අතර සිය කාර්ය භාරයට අනුකූලව අමාත්‍යාංශයේ කටයුතු මෙහෙයවීමේ දී අවශ්‍ය සංසන්ත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමත් සමඟ එහි කෙළින්ම සම්බන්ධ වී පවතී. මේ අංශයේ ප්‍රධාන ප්‍රතිදාන අතරින් එකක් වනුයේ පාරිසරික සැලසුම් සම්පාදනය හා කළමනාකරණය සඳහා ජාතික ප්‍රමුඛතා සකසන ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මයි. වර්ෂ 1998 - 2001 කාලසීමාව ආවරණය වන සේ සිදු වූ ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ දෙවැනි යාවත්කාල කිරීම අදාළ අවදානම් දරන්නන් සියළු දෙනාම සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන් අනතුරුව සම්පාදනය කරන ලදී. ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී

සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම් අදාළ නියෝජ්‍යායතන සතු වන අතර, පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති හා කළමනාකරණය පිළිබඳ කමිටුව මගින් මෙවැනි කාර්යයන් සම්බන්ධීකරණය කිරීමේ වගකීම උසුලයි. පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති හා කළමනාකරණය පිළිබඳ කමිටු යන්ත්‍රණයේ ප්‍රධාන පරමාර්ථ වනුයේ විවිධ ආයතන විසින් ගනු ලබන ප්‍රතිපත්ති හා කළමනාකරණ තීරණ පාරිසරික කරුණු හා අනුකූල වේදැයි සහතික වීම හෝ සංවර්ධන වැඩ සටහන් තුළට පාරිසරික කරුණු ඇතුළත් කිරීමට වග බලා ගැනීමය. ඉඩම් හා බණිප ද්‍රව්‍ය, ජලය, ජෛව විවිධත්වය, වෙරළ සහ මුහුදු කටයුතු, කර්මාන්ත, වෙරළ සහ මුහුදු කටයුතු, කර්මාන්ත බලශක්ති සහ දේශගුණ විපර්යාසය නාගරික සහ නිර්මිත පරිසරය සහ පාරිසරික සෞඛ්‍යය යන ක්ෂේත්‍රයන්හි පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති හා කළමනාකරණය පිළිබඳ කමිටු ඇති කරන ලද අතර අපේක්ෂිත පරිදි ඒවා ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

තවද, ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම, ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණය සහ ප්‍රතිපත්ති සැකසීම ගැන ක්‍රියා කරන නිලධාරීන්ගේ කුසලතා වර්ධනය කිරීම සඳහා පුහුණු කිරීම් කිහිපයක් පවත්වන ලදී. පාරිසරික කරුණු සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ ලබා දෙනු පිණිස අදාළ රේඛීය ආයතනවල සම්බන්ධීකරණයෙන් යුතුව පරිසර - හිතකාමී ඉස්සන් වගා කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ පිළියෙල කරන ලදී.

මේ අංශයේ සැලසුම් සම්පාදන කාර්යය ගැන සැලකීමේදී, අමාත්‍යාංශය සඳහා වූ කාර්ය සැලැස්මක් පිළියෙල කරනු ලැබූ අතර දිස්ත්‍රික් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැලැස්මක් පිළියෙල කොට නිත්‍ය පදනමක් මත මෙහෙයුම් කටයුතු කරන ලදී. අදාළ ආයතනවලට ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීම ඉනෙය් මාසික පදනමක් මත සිදු කරන ලදී. ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ කාර්යය පහසු කිරීමත් පාරිසරික අංශය පිළිබඳ නියමයක් ලබා ගැනීමත් සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ පාරිසරික වැඩ සටහනේ ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසර තත්ත්ව වාර්තාව පිළියෙල කිරීම කර ගෙන යනු ලැබේ. මෙම වාර්තාවෙන් ලියවිල්ලෙන්, පාරිසරික අංශය තුළ ආයෝජනය කිරීමේ ඉඩ ප්‍රස්ථා පිළිබඳ පදනමක් සලසා දීම, කලාපීය පරිසර තත්ත්ව වාර්තාවක් පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ ආදානයක් ලබා දීම සහ 2001 මිනිත්‍රල සමුළුවට දායක වීමද සිදු කෙරේ. දළ පරිසර තත්ත්ව වාර්තාවේ ප්‍රධාන පාරිසරික ගැටළු 5 ක් හඳුනාගෙන ඇත. එනම්, පස සෝදා යාම නිසා අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම, ජලමාර්ග අපවිදන වීම, සාගර සම්පත් ක්ෂය වීම, ජෛවවිවිධත්ව හායනය වේ.

සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවර්තනීය ලෙස ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය කිරීම පිළිබඳ

තාක්ෂණ සහාය සම්බන්ධීකරණය අදාළ ආයතන හා සමඟ සිදු කරනලදී. රට තුළ එලදායී ඒකාබද්ධ ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණයක් සඳහා ප්‍රතිපත්ති නියමයන්, අවශ්‍ය තෛතික සහ ආයතනික සැකැස්මක් සපයා දීම මෙහි අරමුණ මෙහිදී ඉඩම් පිළිබඳ පාරිසරික ගැටළු කෙරේ වැඩිඅවධානයක් ලබා දුනි.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

- > ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තියක් සැකසීම
- > දැනට තිබෙන ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම යාවත්කාල කිරීම සහ 2002 - 1006 සඳහා ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සම්පාදනය කිරීම
- > අනුබණ්ඩ ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචනය හා විශ්ලේෂණය සහ ප්‍රතිපත්ති තුළින් සංවර්ධනය තුළට පාරිසරික කරුණු ඒකාබද්ධ කිරීම
- > පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති හා කළමනාකරණය පිළිබඳ කමිටු කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීම
- > රේඛීය අමාත්‍යාංශවල පාරිසරික ඒකක ශක්තිමත් කිරීම
- > සංවර්ධනය සඳහා ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රවර්තනීය ලෙස කළමනාකරණය උදෙසා වූ තාක්ෂණික ආධාර සම්බන්ධයෙන් පසු විපරම් කටයුතු
- > ප්‍රදායක සම්බන්ධීකරණ රැස්වීම් සංවිධානය කිරීම සහ පැවැත්වීම
- > ප්‍රතිඵල පාදක කොට ගත් කාර්ය සමීක්ෂණ හා ඇගයුම් හඳුන්වාදීම ක්‍රමයක් සහ ප්‍රගති වාර්තා පිළියෙල කිරීම
- > ප්‍රතිපත්ති අංශය සමඟ සම්බන්ධීකරණය ඇතිව ජාතික පාරිසරික කාර්ය සැලැස්මේ නිර්දේශ සමීක්ෂණය

වන සම්පත් සංවර්ධනය

වන සම්පත් සංවර්ධනය පිළිබඳ පුළුල් ක්ෂේත්‍රයට ජාතික ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමත් වන සම්පත් සංවර්ධන හා කළමනාකරණ කටයුතු සම්බන්ධීකරණය කිරීමත් ඇතුළත් වේ. පරිසරයට අදාළ ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීම, දැව රැස්කර ගැනීම හා සංවර්ධන කටයුතු සඳහා ඉඩම් මුදා හැරීම යනාදිය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම මගින්, ජාතික පාරිසරික පනතට අනුව සිදු කෙරේ.

වන සම්පත්* පිළිබඳව දත්ත රැස්කිරීම, ප්‍රතිපත්ති සැකසීම, වන ක්ෂේත්‍රයට අදාළ ව්‍යවස්ථා නීතිගත කිරීම සහ යාවත්කාල කිරීම, වන සංරක්ෂණ සහ කළමනාකරණ කටයුතු

ගෙන් කලාපීය වනාන්තර දැනට විශාල ලෙස කොපස් වලට වෙන්වී විනාශ වීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇත.

සම්බන්ධකරණය සහ සාරාංශ ගත කිරීම, දැව නිෂ්පාදන හා කළමනාකරණ කටයුතුවල දේපල සමීක්ෂණය කිරීම, ජාතික පාරිසරික පනතට අනුව ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීම හා සමීක්ෂණය කිරීම සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කටයුතු ආදිය සිදු කෙරේ. මීට අමතරව, ජාතික රුක් රෝපණ වැඩ සටහන්, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා සම්බන්ධිත ව්‍යාපෘති සම්බන්ධකරණය හා සමීක්ෂණය සහ වන සම්පත් පිළිබඳ ක්ෂේත්‍රය තුළ දත්ත රැස්කිරීම හා විශ්ලේෂණය කිරීමත් යන මේවා වසර 2000 තුළදී මේ අංශය විසින් සිදු කරන ලද කටයුතු වේ.

වන සංරක්ෂණ සහ කළමනාකරණ කටයුතු සාරාංශ ගත කිරීම හා සම්බන්ධකරණය කිරීම සඳහා, දීර්ඝකාලීනව අනවසරයෙන් අල්ලා ගත් ඉඩම් මේ කටයුතු යටතේ විධිමත් කරන ලදී. මේ වැඩ සටහන යටතේ හෙක්ටයාර් 863.3 කින් ඉඩම් කට්ටි 3549 ක් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ බලපත්‍ර යටතේ විධිමත් කරන ලදුට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශවල වෙසෙන 3549 දෙනෙකු අතරින් හෙක්ටයාර් 1818.7 කින් යුත් ඉඩම් 3498 දෙනෙකු අතරින් හිමිකරුවන් කොට විධිමත් කර බෙදා දෙන ලදී. මේ ඉඩම් පරීක්ෂා කොට ඉතික්ඛිතිව අනුමැතිය දෙන ලදී.

රටේ විවිධ ප්‍රදේශවල රජයේ වගා කළ වනාන්තරවලින් හෙළු දැව සඳහා වැටිලිවලින් රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව විසින් අවශ්‍ය මුදල් ගෙවීම (Stumpage) 40 % සිට 60 % දක්වා වැඩි කරන ලදී. මින් අදහස්වන්නේ රජයේ භාණ්ඩාගාරයට 2000 වසර තුළදී රුපියල් මිලියන 222 ක ආදායමක් උපයා ගත හැකි වූ බවයි. මීට අමතරව, දැව අපනයනය කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති තීරණයක් ගන්නා ලද අතර, මෙය අනාගතයේදී ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත.

රුක් රෝපණ වැඩ සටහන යටතේ අනුරාධපුර මහමෙවුනා උයනේ වවන ලද කඵවර ගස් ද මිහින්තලේ හි වවන ලද අඹගස්ද පවත්වා ගෙන යාම .

නකල්ස් සහ සිංහරාජ ව්‍යාපෘතිවලට අයත් ඉඩම් ද වන සංරක්ෂණය සඳහා අවශ්‍ය වූ ඉඩම් ද මේ අමාත්‍යාංශය විසින් අත්පත් කර ගනු ලැබූ අතර අත්පත්කර ගැනීම ගැන ඉදිරිපත් කරන ලද විරෝධතා පරීක්ෂා කර බලා කෘෂිකර්ම හා ඉඩම් අමාත්‍යාංශය වෙත අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී. එකී කාර්ය පටිපාටිවලට අනුව, හෙක්ටයාර් 454.09 ක ඉඩම් 2000 වසර තුළදී අත්පත් කර ගන්නා ලදී.

වන සම්පත්වලට අදාළ දත්ත රැස්කිරීම සහ විශ්ලේෂණය යටතේ දිස්ත්‍රික් 22 ක ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාල විසින් නිකුත් කරන ලද දැව බලපත්‍ර පිළිබඳ දත්ත රැස්කර ගන්නා ලදී. බලපත්‍රයක් නිකුත් කිරීමට ගන්නා ලද කාලය, දැව වර්ගය සහ ඉඩම් අයිතිය ආදිය දැක්වෙන සේ මෙකී දත්ත විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

මානව සම්පත් සංවර්ධනය සහ පාරිසරික ප්‍රවර්ධනය

අමාත්‍යාංශය ද ඒ හා සම්බන්ධ ආයතන වලට සම්බන්ධ වූ මානව සම්පත් සංවර්ධනය කිරීමට අමාත්‍යාංශය කටයුතු කර ඇත. පරිසර ප්‍රවර්ධන කටයුතු වශයෙන්, අමාත්‍යාංශය විසින් පාරිසරික අංශය පිළිබඳ වැදගත් පුවත්පත් අතිරේකයන්, ප්‍රවෘත්ති ලිපි පලකරනු ලබන අතර ටෙලි නාට්‍ය, රූපවාහිනී වැඩ සටහන් ද අමතරව ගුවන් විදුලි වැඩ සටහන් ප්‍රචාරය කිරීමද කරනු ලැබේ. මේ සියළු කටයුතු, ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රවර්ධනීය ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මහ ජනතාවගේ ආකල්ප වෙනස් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව කරනු ලැබේ. විවිධ ආකාරයේ විදේශ පුහුණු වැඩ

සටහන්, සම්මන්ත්‍රණ සහ සම්මේලන යන මේවාට මාණ්ඩලික නිලධාරීන් යැවීම අමාත්‍යාංශයට හැකි වූ අතර මේ සඳහා විදේශ සම්පත් දෙපාර්තමේන්තුවෙන් විදේශ පුහුණු වීම් රැසක් ලබා ගැනීමට ද ඊට හැකි විය. මීට අමතරව, මෙරට පුහුණු වැඩ සටහන්වලට මාණ්ඩලික නිලධාරීන් ගණනාවක් යවනු ලැබිණි. ඉහත සඳහන් පුහුණු වැඩ සටහන් වලින් වැඩි හරියක්ම ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනය වැනි රාජ්‍ය ආයතන විසින් සංවිධානය කරනු ලැබූ ඒවා විය.

"සොබා" සඟරාව වර්ෂ 2000 දී යළි ආරම්භ කරන ලදී. පර්යන්ත ගම්වල කරදමුංගු වගාව අතර වූ ගැටුම පදනම් කොට ගත් "දුම්බර අන්දරය" සහ මිනිස් අලි ගැටුම කේන්ද්‍ර කොට ගත් "කුංචනාද" යන ටෙලි නාට්‍ය දෙක නිෂ්පාදනය කොට රූපවාහිනියෙන් ප්‍රචාරය කරන ලදී.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම - 2001

පාරිසරික ප්‍රවර්ධන කාර්යය යටතේ වසර 2001 තුළදී ගුවන් විදුලි හා රූපවාහිනී වැඩ සටහන් සහ පුවත්පත් අතිරේක පලකිරීම සැලසුම් කෙරෙනු ඇත. ප්‍රකාශන යටතේ ගුවන් විදුලි වැඩ සටහන් පදනම් කොට ගත් පොත්, ජෛව විවිධත්ව ප්‍රවෘත්ති ලිපිය, අමාත්‍යාංශ ප්‍රවෘත්ති ලිපිය සහ සොබා සඟරාව පලකිරීම සිදු කරනු ලබනවා ඇති අතර රූපවාහිනී වැඩ සටහන් යටතේ වාර්තාමය වැඩ සටහන් මාස හතරකට වරක් සිදු කිරීමට සැලසුම් කෙරෙනු ඇත.

මානව සම්පත් සම්පත් සංවර්ධනය යටතේ වසර 2001 තුළදී පහත සඳහන් පාඨමාලා පැවැත්වීමට සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත.

- > පරිසරික පුහුණුව - කොලඹ විශ්ව විද්‍යාලය
- > පිරිස් කලමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික ව්‍යාපාර කලමනාකරණ ආයතන ඩිප්ලෝමාව
- > පාරිසරික නිලධාරීන්, පර්යේෂණ සහකාරවරුන් සහ පාරිසරික සහකාරවරුන් සඳහා දේශීය පුහුණුව
- > විදේශ පුහුණුව - අධ්‍යක්ෂවරුන්, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂවරුන් සහ සහකාර අධ්‍යක්ෂවරුන්
- > තොරතුරු තාක්ෂණවේදී උපාධිය සඳහා නිලධාරීන් යැවීම

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

දූෂණ කාරක කර්මාන්ත සඳහා පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර කාර්ය පටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, දූෂණ පාලන මාර්ගෝපදේශ පිළියෙල කිරීම, දූෂණ සිදුවන කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම සහ දූෂණ පාලන ප්‍රමිති සමාලෝචනය කිරීම, අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ තාක්ෂණය ආදිය වැනි නියාමක කටයුතු මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් සිදු කරනු ලැබේ.

දූෂණ පාලනය

නියාමන කටයුතු

අධික දූෂණ කාරක කර්මාන්ත සඳහා පාරිසරික නිර්දේශ නිකුත් කිරීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් නොකඩවා සිදුකරගෙන යන ලදී. කර්මාන්ත සඳහා ස්ථාන ඉල්ලුම්පත් 171 ක් සහ ආයෝජන මණ්ඩලයේ තව ස්ථාන ඉල්ලුම් පත් 35 ක් සම්බන්ධයෙන් වසර 2000 දී කටයුතු කරන ලදී. ඉල්ලුම් පත් 171 න් කර්මාන්ත කලාපය ඇතුළත ස්ථාන 16 ක් ද කර්මාන්ත කලාප වලින් පිටත ස්ථාන 78 ක් ද වශයෙන් ස්ථාන 94 ක් ද නිර්දේශ කරනු ලැබූ අතර වැඩබිම් 16 ක් අනුමත නොකරන ලදී. ඉල්ලුම්පත් හයක් අධික හා මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ දූෂණ කාරක කර්මාන්තශාලා ස්ථාන පිහිටීම නිගමනය කමිටුව යොමු කරනු ලැබූ අතර ස්ථාන ගත කිරීම් 55 ක් තවමත් පිරි සැකසුම් අවස්ථාවේ පවතී. මේ කමිටුව 1994 ජනවාරි 26 දිනැති අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයේ ප්‍රකාර පරිසර හා පාරිලිමේන්තු කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් පත් කරනු ලැබුවකි.

3

ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන

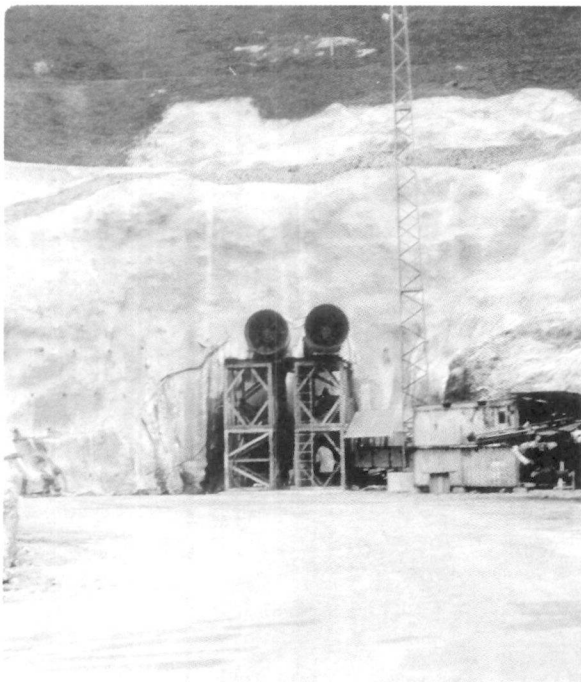
තව කර්මාන්ත පිහිටුවීම සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලයෙන් 18 ක් ද මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියෙන් 6 ක් ද යනුවෙන් මුළු ගණන විසි හතරක් වූ ඉල්ලුම්පත් සංඛ්‍යාවක් කමිටුව වෙත යොමු කරනු ලැබූ අතර 20 ක් නිර්දේශ කරන ලදී. ඉල්ලුම්පත් හතරක් නිර්දේශ නොකරන ලද අතර හතරක් පිළිබඳ කටයුතු නිම වී නැත.

වර්ෂ 2000 තුළදී අධික දූෂණ කාරක කර්මාන්ත සඳහා පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත් 392 ක් නිකුත් කරනු ලැබූ අතර 560 ක් අළුත් කරන ලදී. තව පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත් සඳහා වූ ඉල්ලුම් පත් 19 ක් සහ අළුත් කිරීම සඳහා වූ ඉල්ලුම් පත් 44 ක් අනුමැතිය සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලයට යොමු කරන ලදී.

පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍රයක් අවශ්‍ය කරන කටයුතු නියම කිරීම සඳහා, ජාතික පාරිසරික පනතේ 26 වැනි වගන්තියේ විධි විධාන යටතේ වර්ෂ 2001 ජනවාරි 1 දින සිට බල පවත්වන

පරිදි, ඉහත කී ගැසට් පත්‍රයේ උප ලේඛණයේ "අ" කොටස යටතේ නියමිත කටයුතු සඳහා පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරනු ලැබිය යුතු අතර "ආ" කොටසේ කටයුතු සඳහා අදාළ ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩල විසින් නිකුත් කරනු ලැබිය යුතුය. පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ කටයුතු වල යෙදී සිටින නිලධාරීන්ගේ භාවිතය සඳහා පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර කාර්ය පටිපාටිය පිළිබඳ අත්පොතක් සම්පාදනය කරගෙන යනු ලැබේ.

කර්මාන්තවලින් වෙන් වී විවිධ ප්‍රභවයන්ගෙන් පැන නගින පාරිසරික දූෂණ සහ පීඩා පිළිබඳ මහජන පැමිණිලි විශාල සංඛ්‍යාවක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වෙත ලැබී ඇත. ප්‍රධාන පෙලේ කර්මාන්තවලින් සිදුවන දූෂණය පිළිබඳව සහ ජාතික පාරිසරික පනත උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳ පැමිණිලි දූෂණ පාලන අංශයේ නිලධාරීන් විසින් ද, ප්‍රාදේශීය කාර්යාලවල නිලධාරීන් විසින් ද නිසි ලෙස විමර්ශනය කරන ලදී. සුළු ආකාරයේ පරිසර දූෂණ පිළිබඳ පැමිණිලි සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා අදාළ ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලවලට යොමු කරන ලදී. වර්ෂ 2000 ඇතුළතදී පැමිණිලි 1081 ක් ලැබී තිබුණු අතර, ඉන් 671 ක් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිලධාරීන් විසින් විමර්ශනය කරනු ලැබූ අතර 339 ක් ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලවලට ද, 71 ක් වෙන් වෙන් ආයතනවලට ද යොමුකරන ලදී.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය අංශයේ දූෂණ පිටවීම ඇගයීම කරන

අපවහයන් මුදා හැරීම, වායු විමෝචනය, ශබ්දය සහ කම්පනය සම්බන්ධයෙන් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය කර්මාන්තවල කටයුතු අධීක්ෂණය කරයි. පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර නිකුත්කිරීමට පෙර ගල්කඩන ස්ථාන සඳහා, අවසර දිය හැකි වායු පිපිරුම් පීඩනය සහ හුම්කම්පන මට්ටම් නිගමනය කරනු පිණිස කාර්මික තාක්ෂණ ආයතන සමඟ ලොකු ගල් මත පිරික්සුම් පිපිරුම් 22 ක් සිදු කරනලදී. එය හැරුණුවිට, කාර්මික අපවහන නියැදි 276 ක් ද ස්ථාන 49 කින් ශබ්ද මිම් ද ස්ථාන 4 කින් හානිපස දුටු මට්ටම් මිම් ද පරීක්ෂා බලන ලදී. පාරිසරික ප්‍රමිති සමාලෝචනය කරනු ලබමින් තිබෙන අතර අවදානම් දරන්නන්ගේ අදහස් ලබා ගැනීම සඳහා අවසාන වැඩමුළුව සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත.

දිවයිනේ ප්‍රධාන ජලාශ අධීක්ෂණය කිරීම

මේ වැඩ සටහන යටතේ, අපවිත්‍ර වීමේ ප්‍රවණතා සොයා ගෙන අවශ්‍ය කෙරෙන පරිදි උචිත ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා නුවර වැවේ සහ කැලණි ගඟේ ජල තත්ත්වය නිත්‍ය පදනමක් මත අධීක්ෂණය කරන ලදී. හානිපස ජල තත්ත්ව මට්ටම් අධීක්ෂණය කිරීම මෙන්ම, ගඟ අසබඩ ඇති කර්මාන්ත විසින් මුදාහරනු ලබන අපවහයන්ගේ තත්ත්වය අධීක්ෂණය කිරීම ද කැලණිගඟ අධීක්ෂණයට ඇතුළත් විය. වර්ෂ 2000 තුළදී ජල නියැදි 419 ක් ද, මතුපිට ජල නියැදි 410 ක් ද, හුගත ජල නියැදි 9 ක් ද මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ රසායනාගාරය තුළදී විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

අපවිත්‍ර කරන ප්‍රමාණය මත පදනම් වූ බලපත්‍ර ගාස්තුවක් සැකසීම සඳහා කැලණි ගඟේ නියාමක ව්‍යාපෘතියක් අරඹා ඇති අතර එය ක්‍රියාත්මක කරනු පිණිස රජයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය ලියවිලි සම්පාදනය කරගෙනයනු ලැබේ.

විශේෂඥ සාක්ෂිකරුවන් ලෙස අධිකරණයේ පෙනී සිටීම

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින්ම ද, පොලිසිය විසින්ද මහජනතාව විසින් සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන විසින්ද පවරන ලද නඩුවල විශේෂඥ සාක්ෂිකරුවන් ලෙස සාක්ෂිදීමට බොහෝ විට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට කැඳවනු ලැබේ. වසර 2000 තුළදී විශේෂඥ සාක්ෂිකරුවන් වශයෙන් අධිකරණයේ පෙනී සිටීමේ අවස්ථා 32 ක් විය. ඊට අමතරව, අධිකරණවල ඉල්ලීම් මත, කර්මාන්තවලින් පැන නගින දූෂණ පිළිබඳ පාරිසරික වාර්තා 44 ක් මධ්‍යමපරිසර අධිකාරී විසින් ඉදිරිපත් කරනලදී.

උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය

උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය යටතේ පුත්තලම සීමෙන් නිසාගමේ උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය හඳුනාගැනීම සඳහා අවබෝධ කිරීමේ කෙටුම්පත් සංදේශයක් පිළියෙල කරන ලදී. මීට අමතරව, දිපව්‍යාප්ත උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය උත්පාදන සමීක්ෂණයක් කරනු ලැබූ අතර දත්ත විශ්ලේෂණය කරගෙන යනු ලැබේ. බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම යටතේ, උපද්‍රවකාරී අපද්‍රව්‍ය අපනයනය, ආනයනය හා නොකාන්තර ගත කිරීම සඳහා කැමැත්ත දීම කරගෙන යනු ලබන අතර " බාසල් සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම " පිළිබඳ තාක්ෂණ කමිටු රැස්වීම් වලටද සහභාගිවිය.

වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය

හිතකර වායු තත්ත්වයක් පවත්වා ගෙන යාමත්, වායු දූෂණ නිසා හටගත් සවලතාව අඩු කිරීමත් ජාතික සෞඛ්‍ය විසඳුම අඩුකිරීමත් කර්මාන්තවලින් සහ සංචාරක කර්මාන්තයෙන් ජාතික ආදායම වැඩි කිරීමත් සඳහා වායු තත්ත්ව කළමනාකරණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් පිළියෙල කරනලද අතර, 2000 මාර්තු මාසයේදී අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගන්නා ලදී. ජංගම විමෝචන ප්‍රමිති, ආනයනය සඳහා වාහන පිරිවිතර ප්‍රමිති සහ ඉන්ධන ප්‍රමිති 2000 ජූනි මාසයේදී ගැසට් කරන ලදී. මෙගැසට් නිවේදනයේ නීති රීති 2003/01/01 දින සිට බලපැවැත්වෙන අතර එලදායි ක්‍රියාත්මක කිරීම උදෙසා යටිතල පහසුකම් සහිතව ඉදිරිපත් වීමට අදාළ ආයතනවලට සහන කාල සීමාවක් දෙනු ලැබේ.

වායු දූෂණය සහ ඉන් දකුණු ආසියාවට සිදු විය හැකි දේශ සීමාන්තර බලපෑම් පාලනය කිරීම හා වැලැක්වීම පිළිබඳ මාලේ ප්‍රකාශනය සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ජාතික ආයතනය ලෙස සේවය සලසයි. ව්‍යාපෘතියේ අදියර 1 යටතේ වසර 2000 තුළදී මූල රේඛීය වාර්තාවක් සහ කාර්ය සැලැස්මක් සම්පාදනය කරනු ලැබ ඇත.

පාරිසරික කළමනාකරණය සහ තක්සේරුව

පාරිසරික කළමනාකරණය සහ තක්සේරුව යටතේ දිවයිනේ ස්වාභාවික සම්පත් පදනම සංරක්ෂණය කිරීමේ දර්ශක සැකසීම සහ පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශ අධීක්ෂණය කිරීම, ජාතික පාරිසරික ප්‍රමිති ඇතිකිරීම, GIS තාක්ෂණය යොදා ගනිමින් පරිසරය පිළිබඳ පැවරුම් සහ අවකාශ දත්ත පදනමක් අධීක්ෂණය කිරීම සහ පවත්වාගෙන යාම, පරිසර අංශය සඳහා පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය ඒකරාශී කිරීම සහ අනුබල දීම, අනුබණ්ඩිය සහ කලාපීය පාරිසරික තක්සේරු උපාය මාර්ග සැකසීම මීට ඇතුළත් වේ.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය

වසර 2000 ඇතුළත දී, ජාතික පාරිසරික පනතේ iv සි වගන්තිය යටතේ ව්‍යාපෘති 43 ක් සිදු කරන ලදී. ව්‍යාපෘති 15 ක් පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලියට යටත් කරන ලද අතර, ඉතිරි 28 ගැන මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණයක් තුළින් කටයුතු කරන ලදී.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු ක්‍රියාවලිය විධිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රශ්නාවලි කීපයක් සම්පාදනය කරන ලදී. පළමුවැන්න වනුයේ ජාතික පාරිසරික පනතේ iv සි යටතේ අනුමැතිය සඳහා අවශ්‍යතා දැන ගැනීම මූලික වශයෙන් භාවිතා කෙරෙන මූලික තොරතුරු පිළිබඳ ප්‍රශ්න මාලාවයි.

විදුලි සංදේශ කුළුණුවලින් නිකුත් වෙන විද්යුත් චුම්බක විකිරණයට හසුවීම නිසා හට ගැනීමට ඉඩ ඇති සෞඛ්‍යයමය උපද්‍රව පිළිබඳ මහජන පැමිණිලි හේතු කොට ගෙන, කුළුණු සවිකිරීම සඳහා වූ ආරක්ෂක ප්‍රමිති හා මාර්ගෝපදේශ කෙටුම්පතක් සකසන ලදී. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කාර්ය පටිපාටිය විධිමත් කිරීම සඳහා වූ නිර්දේශ ප්‍රතිපත්ති ලේඛණයකට ඇතුළත් කරගෙන යනු ලබන අතර, මෙය රජයේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කෙරෙනු ඇත. අදාළ සියළු ප්‍රතිවාදී කණ්ඩායම්වල අදහස් ලබා ගැනීම සඳහා ජාතික වැඩ මුළුවක් ද පවත්වන ලදී.

අනුමැතිය සඳහා අවශ්‍ය කොන්දේසි පිළිපදිනු ලබන බවට සහතිකවීම සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවෙන් පසු ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණය පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුවේ අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වේ. කෙරවලපිටියේ ඇල්.පී.එස් ආනයන පර්යන්තය, බටහිර සම්පදම් කිරීමේ කර්මාන්තපුරය පිහිටුවීම සහ තවකරණය කිරීම, කොළඹ - කටනායක අධිවේගී මාර්ගය රජවැල්ල ගොල්ප් සහ හෝටල් ව්‍යාපෘතිය, කුකුළේ ගහ ජල විදුලි ව්‍යාපෘතිය, කොළඹ - මාතර අධිවේගී මාර්ගය සහ ඉහළ කොන්මලේ ජල විදුලි ව්‍යාපෘතිය යන ව්‍යාපෘති සඳහා කමිටු පිහිටුවා තිත්‍ය අධීක්ෂණ කටයුතු සිදු කරන ලදී. මීට අමතරව, කුඩා ජල ව්‍යාපෘති සහ හෝටල් වැනි කුඩා පරිමානයේ ව්‍යාපෘති ද අධීක්ෂණය කර ගෙන යනු ලැබේ.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව /IEE

විදුලි සංදේශ සම්ප්‍රේෂණ කුළුණු 39 ක් ද ඝන අපද්‍රව්‍ය අපහරණ බිම් 4 ක් ද මැණික් ගරන ස්ථාන 7 ක් ද කුඹුරු ඉඩම් ගොඩ කිරීම් 7 ක් ද දීර්ඝ කාලීන බඳු සඳහා ඉඩම් 32 ක් මුදා හැරීම ද, දැව ලබා ගැනීම් 16 ක්ද ඉඩම් කට්ටි කිරීම් 3 ක්ද හෝටල් 3 ක් ද විශේෂ ව්‍යාපෘති

2 ක් ද ඇතුළු ව්‍යාපෘති 113 ක් ද වසර 2000 දී අනුමත කරන ලදී.

ප්‍රධාන පෙලේ උගත් සමඟ මූලික රැස්වීමක් නිමකරන ලදී.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය ජලයේ තත්ත්වය ඇගයීමක

වසර 2000 දී මහජන පැමිණිලි 512 ක් ලැබී තිබුණි. පැමිණිල්ල මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ විෂය ක්ෂේත්‍රයට අයත් නොවන අවස්ථාවන්හිදී, එක් එක් පැමිණිල්ල සම්බන්ධයෙන් ඒවා විමර්ශනය කිරීම පිණිස කණ්ඩායම් යැවීමෙන් හෝ උචිත බලමණ්ඩලයට යොමු කිරීමෙන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී.

පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කාර්ය පටිපාටිය පිළිබඳව අදාළ ප්‍රතිලාභීන් පුහුණු කිරීම වාර්ෂිකව සිදු කෙරෙන අතර මේ වර්ෂයේදී අනුරාධපුරයේ දී පවත්වනු ලැබූ දස දින සියුම් වැඩමුළුවේදී රජයේ ආයතන, විශ්වවිද්‍යාල, පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය නොවන ආයතන වෙතින් සහභාගි වූ 50 දෙනෙක් පුහුණු කරන ලදී. සංවර්ධකයන්, ආයෝජකයන්, බැංකු කරුවන්, බදු සමාගම් සහ මූල්‍ය උපදේශකයන් සඳහා පාරිසරික අනුමැති කාර්ය පටිපාටිය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩමුළුවක් පවත්වන ලදී. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව සහ ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ රෙගුලාසි පිළිබඳව පාරිසරික සංවර්ධන සහකාරවරුන් දැනුවත් කිරීම සහ ක්ෂේත්‍ර දෙකේ වගකීම් අවබෝධ කරවීම සඳහා පාරිසරික සංවර්ධන සහකාරවරුන් 43 දෙනෙකු වෙනුවෙන් දෙදින දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහනක් නොවැම්බර් මාසයේදී පවත්වන ලදී.

පාරිසරික අධීක්ෂණ කාර්යයන් සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගත හැකි ජෛව දර්ශක සැකසීම සඳහා ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කරන ලදී.

රට තුළ නිමකරන ලද සහ දැනට කරගෙන යනු ලබන පාරිසරික පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති පිළිබඳ මූලික දත්ත පදනමක් සකස් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික පර්යේෂණ අවශ්‍යතාවන්ට ප්‍රමුඛත්වය දීම පිළිබඳ එක් දින ජාතික වැඩ මුළුවක් 2000 දෙසැම්බර් මාසයේදී පවත්වන ලදී. විශ්ව විද්‍යාල ආචාර්යවරුන්, රජයේ නිලධාරීන්, පෞද්ගලික අංශය සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ඇතුළත් 89 දෙනෙක් මීට සහභාගි වූහ.

සංඛ්‍යාංක පදනම් කොට ගත් සිතියම් සම්පාදනය කිරීම ආරම්භ කරන ලද අතර එය දැනට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. බස්නාහිර පළාතේ වැලි/මැටි ගොඩලෑමේ බොරළු කැපීමේ ප්‍රදේශ පිළිබඳ දත්ත පදනමක් සිතියම් ගත කිරීමේ හා සංවර්ධන කිරීමේ කාර්යය සඳහා GPS භාවිතා කරමින් වැඩ බිම්වල බණ්ඩාංක අල්ලා ගනු ලැබූ අතර, රැස්කර දත්ත ආරෝපිත කොට සිතියම් සම්පාදනය සඳහා GIS වෙත මාරු කර යවන ලදී. බස්නාහිර පළාතේ ඇති අධික සහ මධ්‍යම මට්ටමේ දූෂණ කාරක කර්මාන්ත සිතියම් ගත කිරීම ආරම්භ කරනු ලැබිණ.

පාරිසරික අධ්‍යාපනය සහ දැනුවත් බව

පාරිසරික දැනුවත්බව සහ අධ්‍යාපනය ලබාදීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රධාන කාර්ය වලින් එකකි. මේ සම්බන්ධයෙන් සිදු කරන ලද කටයුතුවලට පාසල්වල පාරිසරික සමිති සහ පාරිසරික පුරෝගාමී බලකායයන් සංවිධාන කිරීම, විශේෂ පාරිසරික ප්‍රශ්න පිළිබඳ මහජන සහභාගිත්ව ව්‍යාපාර පැවැත්වීම, ඉලක්ක ගත කණ්ඩායම් වෙනුවෙන් පාරිසරික අධ්‍යාපනය පිළිබඳ පුහුණු වැඩ සටහන් පැවැත්වීම, තමාගේම පුස්තකාලයක් පවත්වාගෙන යාම, දේශීය පුස්තකාල ජාලය ජාත්‍යන්තර පුස්තකාල ජාලය සමඟ සම්බන්ධීකරණය පවත්වා ගැනීම සහ පාරිසරික පණිවුඩ රූපවාහිනියෙන් සහ ගුවන් විදුලියෙන් ප්‍රචාරය කිරීම සඳහා විද්යුත් මාධ්‍ය සමඟ සම්බන්ධීකරණ පවත්වාගෙන යාම ද අයත් වේ. පරිසර හිතකාමී මාර්ග කෙරෙහි මහජන ආකල්ප වෙනස් කරනු වස් මහජනතාව අතර පාරිසරික අධ්‍යාපනය පුළුල් කිරීම සහ විධිමත් නොවන පාරිසරික අධ්‍යාපන වැඩ සටහන් මගින් තරුණ පරපුරේ

දස්කම් වැඩි දියුණු කිරීම ද කෙරෙහි මේ කටයුතු වලින් ප්‍රධාන වශයෙන් අවධානය යොමු කෙරේ. අනාගත පාරිසරික සංරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය තුළ පාරිසරික වශයෙන් සාධාරණ විය හැකි හේතු මත තීරණ ගන්නා පුරවැසි පිරිසක් බිහි කිරීමේ විශේෂ පරමාර්ථයෙන් යුතුව පාරිසරික අධ්‍යාපනය පිළිබඳ වැඩ සටහන පෙර පාසල් සහ ද්විතියික මට්ටම්වලින් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

පාරිසරික අධ්‍යාපන වැඩ සටහන

පෙර පාසල් මට්ටමින් පරිසර අධ්‍යාපනය ලබාදීම පිළිබඳ ගුරුවරුන්ගේ මාර්ගෝපදේශ පොත මුද්‍රණය කොට රට තුළ ඇති පෙර 4912 අතරේ බෙදා හරින ලදී. මේ වැඩ සටහන ඇගයීම වර්ෂ 2001 දී සිදු කෙරෙනු ඇත.

පාරිසරික පුරෝගාමී වැඩ සටහන දිස්ත්‍රික්ක 21 ක නව පාසල් 1513 කට හඳුන්වා දෙන ලදී. ගුරුවරුන් සහ ශිෂ්‍ය පුරෝගාමී නායකයන් පුහුණු කිරීම වර්ෂ 2000 තුළදී සිදුකරන ලදී. දිස්ත්‍රික්ක 18 ක ගුරුවරුන් සඳහා වැඩමුළු 26 ක් ද සියුන් සඳහා ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ පුහුණු වැඩ සටහන් 100 ක් ද සාර්ථකව නිමකරන ලදී.

පුරෝගාමී වැඩ සටහන විසින් හඳුන්වා දෙනු ලැබූ විශේෂ කටයුතු යටතේ "පරිසර නියමු" ලාංඡන 16950 ක්ද "හරිත" ලාංඡන 706 ක් ද "රජන" ලාංඡන 103 ක් ද "සවර්ණ" ලාංඡන 48 ක් ද සාමාජිකයන්ගේ කටයුතු සහ කාර්ය සාධන පිරික්සා බැලීමෙන් පසුව ඔවුන්ට ප්‍රදානය කරන ලදී. මීට අමතරව, කුඩා පරිමාණ පරිසර ව්‍යාපෘති දියත් කිරීමට පාසල් දිරිගන්වනු ලැබූ අතර පාරිසරික සංවර්ධන සහකාරවරුන්ගේ අධීක්ෂණය යටතේ පාසල් මට්ටමේ ව්‍යාපෘති 200 ක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වර්ෂ 1999 දී ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ පරිසර ව්‍යාපෘති පිළිබඳව පාසල් අතර තරඟයක් සංවිධානය කරන ලද අතර ජාතික මට්ටමේ ජයග්‍රාහකයන්ට විශේෂ තෑගි පිරි නමන ලදී. පාසල් 67 කින් පැමිණි පුරෝගාමී සියුන් 400 ක් ගේ සහභාගිත්වයෙන් යුත් ජාතික පාරිසරික කඳවුරක් අකුරුස්සේ නිල්වලා අධ්‍යාපන විද්‍යාලයේදී සංවිධානය කරන ලදී.

මධ්‍යම පළාතේ පාරිසරික පුරෝගාමී සාමාජිකයන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් තවත් පළාත් මට්ටමේ පාරිසරික කඳවුරක් මහමායා විද්‍යාලයේදී පැවැත්විණි. දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් පාරිසරික පුරෝගාමී ප්‍රවෘත්ති පත්‍රිකා 15 ක් පළ කරන ලදී. පාරිසරික පුරෝගාමී වැඩ සටහනේ ප්‍රගතිය පිළිබඳ ත්‍රෛමාසික ඇගයුම් වාර්තාවක් පාරිසරික සංවර්ධන සහකාරවරුන්

විසින් සපයන ලද තොරතුරු මත ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් සම්පාදනය කරන ලදී. මේ වර්ෂයේදී ද ජපානයේ පැවැත්වූණු ප්‍රාදේශීය තරුණ සංවිධාන පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර පාරිසරික සම්මන්ත්‍රණයට පුරෝගාමී සාමාජිකයකු සහභාගි කරවනු ලබන බවට සහතික වීමට මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට අවස්ථාව ලැබිණි.

පෝස්ටර් ප්‍රදර්ශන මගින් පාසල් සියුන් දැනුවත් කිරීමක්

ක්ෂේත්‍ර කටයුතු

විශේෂ පාරිසරික සිද්ධීන් සැමරීමට වැඩ සටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබූ අතර පරිසර සංරක්ෂණ කටයුතු වලට මහජනයාගේ සහභාගිත්වය ලබා ගන්නා ලදී. රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයක්වන ස්වාභාරය සංවිධානයේ සහයෝගය ඇතිව ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ නා පැල 125 ක් රෝපණය කිරීමේ සංකේතාත්මක වැඩ සටහනක් ජාතික රුක් රෝපණ දිනයේදී ආරම්භ කරන ලදී. මීට අමතරව, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්ගේ සහයෝගය ඇතිව හම්බන්තොට, පොළොන්නරුව, කුරුණෑගල සහ බදුල්ල දිස්ත්‍රික්ක වල තෝරාගත් ස්ථාන වල රුක් රෝපණ වැඩ සටහන් රුසක් පවත්වනු ලැබිණි.

තුරු - ධන - නිධාන වැඩ සටහන අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයත් වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයත් ඒකාබද්ධ වී සිදු කරනු ලබන ප්‍රයෝජනවත් රුක් රෝපණ වැඩ සටහනකි. මේ වැඩ සටහනේ සාර්ථකත්වය සඳහා වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් සහයෝගී අනුග්‍රහය සලසනු ලැබේ. රාජ්‍ය දැවසංස්ථාව සහ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව පිළිවෙලින් මූල්‍ය සහ තාක්ෂණික සහය ලබා දෙන අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සම්බන්ධීකරණ ආයතනය වේ. දිවයින තුළ ගස් මිලියන දහයක්

ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම මේ ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්කය වන අතර සමස්ථයක් වශයෙන් පාසල් සිසුන් දෙලක්ෂයක් අතරේ රුපියල් බිලියන පහක් වටිනා මූල්‍ය ප්‍රතිලාභයක් ඉන් සහතික කෙරෙනු ඇත. මාතර සහ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්ක තුළ නියාමක ව්‍යාපෘති දෙකක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. මාතර පැවැත්වුණු වැඩ සටහනට දිස්ත්‍රික් ලේකම් සහ වෙනත් නිලධාරීන් ද පාසල් 300ක් ද සිසුන් 6000 ක් ද ගුරුවරුන් 600 ක් ද, සහභාගි වූ අතර කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ දිසත් කරන ලද වැඩසටහන යටතේ පැල 2000 ක් සිටුවන ලදී.

පාරිසරික පුරෝගාමී සාමාජිකයන් අතර ප්‍රාදේශීය, දිස්ත්‍රික් සහ ජාතික මට්ටම්වලින් "පාරිසරික ප්‍රශ්ණ සහ විසඳුම්" පිළිබඳ කථික තරඟ පවත්වනු ලැබූ අතර, දිස්ත්‍රික්ක 19 ක පාසල් 1100 ක් පමණ ක්‍රියාකාරී ලෙස ඊට සහභාගි වූහ.

දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන්ගේද පළාත් කෘෂිකර්ම අධ්‍යක්ෂවරුන්ගේ සහ සමෘද්ධි කොමසාරිස් වරුන්ගේ ද සහයෝගයෙන් සුතුව අනුරාධපුරය, ගම්පහ සහ හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්ක තුළ "කෘෂිකර්මයෙහිදී දේශීය ශිල්ප ක්‍රම භාවිතා කිරීම" පිළිබඳ ගොවීන් සඳහා වූ පරිසර වැඩ සටහන් සංවිධානය කරන ලදී.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් පැවැත්වුණු සිද්ධීන්ට දෙන ලද ප්‍රචාරයට අමතරව, සිසුන්ගේ සහ ඇතැම් පරිසරවේදීන්ගේ ද සහභාගිත්වය ඇතිව ස්වාධීන රූපවාහිනී සේවයෙන් පාරිසරික පණිවුඩ 2 ක් ප්‍රචාරය කරනු ලැබූ අතර, ගුවන් විදුලි වැඩ සටහන් 48ක් ප්‍රචාරය කරන ලදී. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සඳහා අළුත් පරිශ්‍රයක් විවෘත කිරීම සහ තුරු ධන නිධාන වැඩ සටහන ආදී විශේෂ සිද්ධීන් අරඹයා පුවත්පත් අතිරේක ද පළ කරන ලදී. ප්‍රදර්ශන මණ්ඩල සපයනු ලැබූ අතර, පාසල් මට්ටමේ ප්‍රදර්ශන 23 කට ද ප්‍රාදේශීය මට්ටමේ ප්‍රදර්ශන 2 කට ද ජාතික මට්ටමේ ප්‍රදර්ශන 10 කට ද සහභාගි විය. "පරිසර පුවත්" පත්‍රිකා 3 ක් සම්පාදනය කොට සිංහල, දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂා තුනෙන් ඒවා පළ කරන ලදී.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ලියා පදිංචි වූ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සමඟ සහයෝගී පාරිසරික කටයුතු මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය නොකඩවා කරගෙන යන ලදී. පාරිසරික සංරක්ෂණ කටයුතුවලට දායකවීම සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍ය නොවන සංස්ථාවල කාර්යභාරය ගැන සාකච්ඡා කිරීමට වන සම්පත් හා පරිසර ගරුඇමතිතුමාගේ සහායත්වයෙන් විශේෂ රැස්වීමක් පවත්වන ලදී. මේ රැස්වීමට රාජ්‍ය නොවන සංස්ථා සාමාජිකයන් 200 ක් සහභාගි වූහ.

වසර 2000 දී පාරිසරික ග්‍රන්ථ 142 ක් ද පාරිසරික සඟරා 43 ක් ද පාරිසරික තොරතුරු මධ්‍යස්ථානයට මිලදී ගන්නා ලදී. වෙනත් සුස්තකාලවලින් මෙතම පිටස්තර පරිශීලනය කරන්නන් 950 දෙනෙකු පිළිගනු ලැබූ අතර, මෙහි ඇති පාරිසරික තොරතුරු හුවමාරු කර ගන්නා ලදී. පාරිසරික ප්‍රවෘත්ති සුවිසක් සහ "කාලීන අන්තර්ගතය" (Current Content) කලාප 10 ක් ද පළකරන ලදී.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම - 2001

- > පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර කාර්ය පටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, දූෂණ පාලන මාර්ගෝපදේශ සහ පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපත්‍ර අත්පොත ආදිය සම්පාදනය
- > විශේෂඥ තාක්ෂණ කමිටු රැස්වීම් පැවැත්වීම : පවිත්‍ර වායු 2000, බාසල් සම්මුතිය අදික සහ මධ්‍යම දූෂණ කමිටු
- > බලපත්‍ර මුද්‍රණය කිරීම
- > වට පිටාවේ වායු තත්ත්වය, ජලාශ අධීක්ෂණය, ශබ්ද මනු ගැනීම සහ ප්‍රභව විමෝචනය අධීක්ෂණය. කාර්මික අපවෘත නියැදි ගැනීම
- > පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව ඇගයීම සහ තීරණ ගැනීම, උපාය මාර්ගික පාරිසරික තක්සේරුව, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව - කාර්ය පටිපාටිය යාවත්කාලීන කිරීම සහ දත්ත පදනම පවත්වාගෙන යාම
- > පුහුණු වැඩ සටහන් : පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු පිළිබඳ සුක්ෂ්ම පුහුණු වැඩ සටහන පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු සංස්කරණ පාඨමාලාව, පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව පිළිබඳ පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීම ආදිය

> ස්වාභාවික සම්පත් කෙරෙහි ඇති වෙන බලපෑම් ඇති කරන සංවර්ධන කටයුතු, හෝටල් ව්‍යාපෘති, ටෙලිකුළුණු, කුඹුරු සහ වගුරු බිම් ගොඩ කිරීම් පනල් කටයුතු සහ ගස් කැපීම සඳහා පාරිසරික අනුමැතියන් නිකුත් කිරීම

> පැමිණිලි ගැන කටයුතු කිරීම පිළිපැදීම අධීක්ෂණ සැකසීම, අධීක්ෂණ කමිටු පත් කිරීම, අධීක්ෂණ සැලසුම සම්පාදනය කිරීම සහ අධීක්ෂණ කටයුතු සම්පාදනය (ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂණය සහ රැස්වීම්)

> භූ විද්‍යා සමීක්ෂණ සහ පනල් අංශය සමඟ සහයෝගය ඇතිව පනල් ප්‍රතිසංස්කරණ බැඳුම්කරයක් සැකසීම, තත්ත්වය විශ්ලේෂණය/ සමාලෝචනය කිරීම, විශේෂඥ කණ්ඩායමක් මගින් පවත්නා තත්ත්වය විමර්ශනය කිරීම, අවදානම දරන්නන් ගේ වැඩමුළුවක් පැවැත්වීම, වැඩ සැලැස්මක් සම්පාදනය කිරීම, වැඩ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය

> පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශ අධීක්ෂණය සඳහා ජෛව දර්ශක හඳුනා ගැනීම ; සාහිත්‍යමය සමීක්ෂණ, ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ කටයුතු සහ පර්යේෂණ තුළින් ලබාගත් නිගමන ලේඛණ ගත කිරීම

> සියළු විදුලි සංදේශ කුළුණු පිළිබඳ සංඝණනයක් ගැනීම ලේඛණයක් සෑදීම, පාරිසරික සහ සමාජමය ප්‍රතිවිපාක අධ්‍යයනය කිරීම

> GIS යොදා ගනිමින් මධ්‍යම පළාතේ පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශ සිතියම්ගත කිරීම

> රුක් රෝපණ වැඩ සටහන : පාසල් මට්ටමේ ජාතික ව්‍යාපාරය සහ ප්‍රාදේශීය හා පාසල් මට්ටමේ රෝපණ ව්‍යාපාරය

> ලෝක පරිසර දිනය ; පාසල් මට්ටමේ සහ වෘත්තීය නොවන පෝස්ටර් තරඟය

> මිහිතල දින වැඩ සටහන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල ආධාර ඇතිව ආගමික මධ්‍යස්ථානවල පාරිසරික ව්‍යාපාරය

> ප්‍රදර්ශනය ; සංචාරක ප්‍රදර්ශන වැඩි දියුණු කිරීම, පාසල් මට්ටමේ ප්‍රදර්ශනවලට සහභාගිවීම දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමේ ප්‍රදර්ශන පැවැත්වීම

> රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල වැඩ සටහන් ; තෝරාගත් කණ්ඩායම් සඳහා පාරිසරික වශයෙන් හිතකර ජෛව පාලන ක්‍රම පිළිබඳ පාරිසරික අධ්‍යාපන වැඩ සටහන්

> මාධ්‍ය තුළින් ජනතාව දැනුවත් කිරීම

> පරිසරයට අදාළ විවිධ ප්‍රශ්නපිළිබඳව ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රවෘත්ති පත්‍රිකා පිළියෙල කිරීම

> ප්‍රාථමික මට්ටම්වලින් සහ ද්විතියික මට්ටමින් පාරිසරික අධ්‍යාපනය

> ක්‍රියාත්මක සුළු කර්මාන්ත සඳහා පරිසර

	ඉලක්කය	සාධනය	සාධනයේ ප්‍රතිශතය
කඳන් (සහ මීටර)	78,525	99,086	126 %
ඉරු ලී	14,476	9,012	62 %
සම්ප්‍රේෂණ කණු	77,100	92,044	119 %
සිල්පර	173,200	222,180	128 %
රවුම් කණු	150,00	330,435	220 %
වැටකණු ගණන	110,300	191,444	174 %
දර (සහ මීටර)	200,000	169,597	85 %
පනෙල් (දික්මීටර)	96,000	41571	43 %
අගුරු (මෙ.ටො.)	100	0.7	1 %
හරස් ඇඳි ගණන	5,500	2,941	53 %

අලෙවිය (රු.මිලියන)

	ඉලක්කය	සාධනය	සාධන ප්‍රතිශතය
කඳන්	404.1	534.1	132 %
ඉරු ලී	304.2	134.3	44 %
සම්ප්‍රේෂණ කණු	375.3	230.1	61 %
සිල්පර	508.1	752.9	148 %
පනෙල්	4.7	2.1	45 %
දර	50.8	29.54	57 %
ලී බඩු	75.4	31.3	31 %
වෙනත්	114.8	35.3	31 %
	1,837.4	1749.9	95 %

සංරක්ෂණය පිළිබඳ අධ්‍යාපනය

> වාර ප්‍රකාශන, පොත් මිලට ගැනීම සහ පුස්තකාල ජාල කටයුතු

> ජල දූෂණය පිළිබඳ ජීවිත කථාවක් සම්පාදනය කිරීම

රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව

අපේක්ෂිත කටයුතු සිදු කරගෙන යාමේදී 1994 - 2000 කාල සීමාව තුළ ඉලක්කගත පිරිවැටුම සපුරා ගැනීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව සමත් වී

ඇත. මේ කාල සීමාවේ භෞතික ප්‍රගතිය වග වලින් දැක්වේ.

	ඉලක්කය	සාධනය	සාධන ප්‍රතිශතය
අම්පාර	6.6	2.9	44 %
අනුරාධපුර	4.2	3.6	86 %
බදුල්ල	38.5	36.0	94 %
කොළඹ	3.3	12.1	367 %
මහනුවර	10.3	34.8	338 %
කුරුණෑගල	17.4	2.6	15 %
මාතර	25.4	45.8	179 %
මොණරාගල	.6	20.8	3467 %
නුවර එළිය	162.7	148.6	91 %
පොළොන්නරුව	15.8	18.4	116 %
රත්නපුර	11.4	10.8	95 %
කල්දෙමුල්ල	53.7	71.6	133 %
මරුගොඩවත්ත	47.7	16.7	35 %
යාපනය	..5	-1.1	220 %
ප්‍රදර්ශනාගාරය	1.3	-5.4	-415 %
මලියොරෙයින්	8.8	-3.7	-42 %
ප්‍රධාන කාර්යාලය	-	-69.3	74 %
	314.3	1344.9	

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම - 2001

ඉරන ලද ලී

වෙළඳපොළ සමීක්ෂණයකින් ලබා ගත් තොරතුරුවලට අනුව, ඉදිකිරීමේ කටයුතු සඳහා හොඳ තත්වයේ ඉරු ලී වලට විවෘත වෙළඳපොළේ ඉල්ලුම වැඩිවී ඇති බවත් රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවෙන් තමන්ට අවශ්‍ය ඉරු ලී මිලට ගැනීමට කැමති වන ගෘහස්ථයන්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩි වන බවත් පෙනී ගොස් ඇත. මේ කරුණු සැලකිල්ලට ගනිමින් ඉරන ලද ලී සඳහා වැඩි වෙමින් පවත්නා ඉල්ලුම සපුරා ලනු වස් ඉරුම් මෝල් අංශය ශක්තිමත් කිරීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව තීරණය කර ඇත. දැනට තිබෙන ඉරුම් මෝල් යල් පැන ගිය ඒවා වන අතර නවීන පන්තියේ පටි ඉරුම් මෝල් ඒවා වෙනුවට ආදේශ කරනු ලැබිය යුතුය.

එබැවින්, පටි හතරේ ඉරුම් මෝල් (Band Saw Mills) ආනයනය කිරීම සඳහා ටෙන්ඩර්

කැඳවා මෙකී ඉරුම් මෝල් නොවැම්බර් මස මුල් සතියේදී ශ්‍රී ලංකාවට ලඟා වනු ඇති අතර ඉරුම් මෝල් සවිකිරීම සඳහා මඩු ඉදි කරන ලෙස (මාර්ග හා සිවිල්) කළමනාකරණයට සහ ඔහුගේ කාර්ය මණ්ඩලයට උපදෙස් දෙනු ලැබ ඇත. මෙකී ඉරුම් මෝල් සියුම් උපකරණ වලින් සමන්විත යන්ත්‍ර බැවින් ඒවා සවි කිරීම සඳහා තාක්ෂණික කාර්ය මණ්ඩලය ද ඉරුම් මෝල් වලින් මසකට සත මීටර් 100 කට වඩා නිපදවනු ලබන අතර මෙකී ඉරුම් මෝල් පරිවර්ථනය කිරීමකින් හට ගන්නා පාඩුව 40 % කට අඩුය. මේ යන්ත්‍ර සවිකිරීම මගින් කඳන් වඩා අරපිරිමැසුම් සහිතව ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට හැකි වනු ඇති අතර ඉරු ලී වැඩි ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීමට ද හැකිවනු ඇත. තවද, මේ ඉරුම් මෝල් වලින් ලී ඉරීම නිවැරදිව කෙරෙන අතර ගුණාත්මක භාවයෙන් ඉරී ලී නිපදවෙනු ඇත. එබැවින්, මෙම ලී තරඟකාරී වෙළඳපොළෙහි අඩු මිලකට අලෙවිකිරීම රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට හැකි වනු ඇත.

ඒ නිසා, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් මුදා හරින ලද ප්‍රදේශවලට අනුව, වසර 2001 පටන් ඉරන ලද ලී මීටර් 15,000 - 18,000 ක ප්‍රමාණයක් නිපදවීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට පුළුවන් වනු ඇතැයි ගණන් බලා ඇත. මේ ප්‍රමාණය නිෂ්පාදනය කිරීමෙන් රුපියල් මිලියන 300 ක පිරිවැටුමක් ලබා ගැනීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට හැකි වනු ඇති අතර වර්ෂ 2000 දී අප අත්කර ගත් විකුණුම් අගය හා සැසඳීමේදී එය 300 % ක වැඩිවීමක් වේ.

දැව රැස් කිරීමේ මෙහෙයුම්

දැව තෙලා ගැනීමේ මෙහෙයුම් කෙලින්ම රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව විසින් සිදු කිරීම පිණිස රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවේ කළමනාකාරීත්වය යන්ත්‍රෝපකරණ මිලට ගෙන ඇතිඅතර දැව රැස්කර ගැනීමේ මෙහෙයුම් සඳහා අවශ්‍ය සෙසු යන්ත්‍රෝපකරණ මිලට ගැනීම සඳහා අනුමතිය ලබා ගැනීමට ටෙන්ඩරය අමාත්‍ය මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කරනු ලැබ ඇත. දැව ලබා ගැනීමේ වියදම මෙමගින් යම් කිසි ප්‍රමාණයක අඩු කර ගත හැකි වනු ඇති අතර දැව කඳන් මෙන්ම ඉරන ලද ලී ද තරඟකාරී මිලකට අලෙවි කළ හැකි වනු ඇත.

තවද, 2001 වන විට තවත් ප්‍රදේශ මුදා ගැනීමට වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව එකඟ වී ඇත. මේ ප්‍රදේශ, දැව ලබා ගෙන නැවත වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට කල් ඇතිව මුදා හැරීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට හැකි වී ඇත. මෙමගින් වාර්ෂිකව කඳන් සත මීටර් 100,000 අධික ප්‍රමාණයක් රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට

නිපදවනු ඇති අතර වෙළඳ පොළ කොටසෙන් වැඩි ප්‍රතිශතයක් ලබා ගැනීමට ද හැකිවනු ඇත.

දොර උළුවහු සහ ජනෙල් රාමු

ගෙවල් තනන බොහෝ දෙනා තම දොර උළුවහු සහ ජනෙල් රාමු පිළිබඳ අවශ්‍යතා රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවෙන් මිලට ගැනීමට වැඩි කැමැත්තක් දක්වන බැව් රාජ්‍ය දැවසංස්ථාව නිරීක්ෂණය කර ඇත. මේ වසරේදී රුපියල් මිලියන තුනක අතිරේක ආදායමක් ඉපයීමට රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව සමත්වී ඇත. ගනුදෙනු කරුවන්ගෙන් බොහෝ දෙනා තමන්ට අවශ්‍ය උළුවහු සහ ජනෙල් රාමු කොස්, මිල්ල සහ මයික්‍රොකෝර්ස් ලියෙන් ලබා ගැනීමට වැඩි කැමැත්තක් දක්වති. මේ ලී වර්ග රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවේ තිබෙන බැවින්, 2001 වන විට මීටවඩා වැඩි ගණනක් කරුවන් සංඛ්‍යාවකගේ අවශ්‍යතා ඉටුකිරීමට එයට හැකි වනු ඇති අතර වාර්ෂික රුපියල් මිලියන 6 - 10 දක්වා වූ ආදායමක් ලබා ගැනීමට මේ ඒකකයට හැකිවනු ඇතැයි ගණන් බලා ඇත.

තැවන වන වගාව

තැවන වන වගා කිරීම ආරම්භ කර ඇති අතර මේ වසර තුළදී හෙක්. 500 ක තැවන වන වගාකිරීමට දැනටමත් කටයුතු යොදා ඇත. මේ සඳහා අවශ්‍ය පැල නිපදවා ඇත. මේ මාසය ඇතුළත හෙක්. 500 හි සිටුවීමට පැල මිලියන 0.7 - 0.8 ක ප්‍රමාණයක් දැනට ඇත. මේ කාර්යය ප්‍රදේශවාසී කම්කරුවන්ගේ සහභාගිත්වයෙන් සිදු කර ගෙන යනු ලබන අතර ප්‍රදේශවාසී ජනතාව අතර මෙමගින් වැඩි රුකියා අවස්ථා ප්‍රමාණයක් උත්පාදනය වනු ඇත. වර්ෂ 2001 දී හෙක්. 1500 ක තැවන වන වගා කිරීමට තීරණය කරනු ලැබ ඇති අතර අවුරුදු හතරක් තුළ එය නොකඩවා සිදු කිරීමෙන් හෙක්. 6000 කට අධික ඉලක්කයක් සපුරා ගත හැකි වෙතවා ඇත.

නිම් හාණ්ඩ අපනයනය

මැහෝගනි සහ තේක්ක ලියෙන් තැනූ නිම් හාණ්ඩ සඳහා අපනයන ඇතවුම් රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට ලැබී ඇත. මැහෝගනි සඳහා ඝන මීටරයකට ඇ.ඩො. 760 ක මිලක් ද තේක්ක සඳහා ඝන මීටරයකට ඇ.ඩො.1190 ක මිලක් ද ඉදිරිපත් වී ඇත. දේශීය වෙළඳ පොළේ මිල ගණන් හා සසඳන කල, මෙමගින් ඉහළ අනුපාතිකයක ලාභයක් ලබා ගත හැකිවනවා ඇත. එබැවින්, මෙකී සුබෝපහෝගී ලී වර්ග දෙක සඳහා ඉහළ මිලක් ලබාගැනීම පිණිස, මසකට යටත් පිරිසෙයින් බහලු දෙකකවත් ලී හාණ්ඩ යැවීමට ක්‍රියා කරනු ලැබ ඇත.

කෙසේ වෙතත්, දැවවල පවතින තෙතමනය 20 - 25 % ප්‍රමාණය දක්වා අඩු කිරීම පිණිස දැව පදම් කිරීම අවශ්‍යය. මේවායේ තත්ත්වය ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතිවලට අනුකූල විය යුතුය. දැනට මේ දැව වෙනස් කොට මෙකී ප්‍රමිතිවලට අනුග්‍රහ වන සේ පදම් කොට ඇති අතර ප්‍රථම හාණ්ඩ තොගය නොවැම්බර් මස මුල් සතිය වන විට අපනයනය සඳහා සූදානම් කෙරෙනු ඇත.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

අප රටේ පවත්නා ප්‍රධාන පාරිසරික ප්‍රශ්නයක් නම් වන ආවරණය විනාශ වී යෑමයි. රටේ වන ආවරණය වැනසී යාම හේතු කොට ගෙන, පස සේදී යෑම පසේ සාරවත් හාවය තැනිව යෑම, ජල ගැලීම්, නාය යෑම්, දේශගුණය වෙනස්වීම් මෙන්ම සමාජාර්ථික ගැටළු ද උග්‍ර වේ. වන ආවරණය අඩු වීමට ජනගහනයේ වැඩිවීම හේතු වේ. වර්ෂ 1880 දී 80 % ක් වූ වනාවරණය වර්ෂ 1992 දී 23 % දක්වා පහත බැස ඇත.

ඉසුකැලිප්ටස් සහ තේක්ක වැනි ගස්වර්ග හෙක්.679.2 ක ප්‍රති උත්පාදක කැපුම් ප්‍රදේශ තුළ තැවන සිටුවීම ද හෙක්. 1921.7 ක අලුතින් සිටුවන ලදවන වගා පවත්වා ගෙන යාමද, තැවන වන වගා වැඩ සටහන යටතේ සිදු කරගෙන යන ලදී. පෞද්ගලික අංශයේ තැවන වනවගා වැඩ සටහන යටතේ, පෞද්ගලික අංශයේ වනවගාව සඳහා හෙක්. 474.5 ක බිම් ප්‍රමාණයක් බදු ගැනුම්කරුවන් 59 දෙනෙකු අතරේ බදු දෙන ලදී. දෙපාර්තමේන්තු තවත් වල ජල පද්ධති (Sprinkler) හයක් ලබා ගෙන සවි කරන ලදී.

පර්යේෂණ වැඩ සටහන යටතේ වන බීජ මධ්‍යස්ථානයක් කුඹල්පොළ පර්යේෂණ ස්ථානය සඳහා බීජ පුරෝහකයක් ලබා දෙන ලදී. දෙපාර්තමේන්තුවේ වන පර්යේෂණ කටයුතු කුරුණෑගල (කුඹල්පොළ) සහ බදුල්ල පර්යේෂණ ස්ථාන මගින් සිදු කරනු ලැබිණි. පර්යේෂණ වැඩ සටහන යටතේ සිදු කරන ලද ප්‍රධාන කරුණු නම් නව පර්යේෂණ පිරික්සුම් 32 ක් පිහිටුවීම ද දැනට පවත්නා පර්යේෂණ පිරික්සුම් 62 ක් පවත්වාගෙන යාම ද දෙපාර්තමේන්තු පුස්තකාලයට පොත් 67 ක් සහ සඟරා 18 ක් ලබා ගැනීම ද වේ.

හෙක්. 401.3 ක වැවිලිවල පූර්ව වාණිජමය තුනී කිරීම් සිදු කරන ලද අතර හෙක්. 1542 ක වැවිලි ප්‍රදේශයක් වාණිජමය තුනී කිරීම් සඳහා සලකුණු කරන ලදී. පිලිවෙලින් ප්‍රතිජනන කැපුම් සහ කොපිය කළමනාකරණය සඳහා හෙක්. 65 ක සහ

වැඩෙමින් පවතින තේක්ක වගාවක්

හෙක්. 262 ක වැවිලි රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාවට මුදා හරින ලදී. හෙක්. 1265 ක වන වගා සංගණනය මැනීම සහ සිතියම් ගත කිරීම ද හෙක්. 1832 ක වන වගා වල පසු හෙලිම් පිලිබඳ තේරුණු ලෙබන කිරීම ද කළමනාකරණය යටතේ සිදු කරන ලදී. හෙක්. ක වන වැවිලි වල රෙසින් නිස්සාරණය කිරීම පොද්ගලික සමාගම් පහක් සහ රාජ්‍ය දැව සංස්ථාව විසින් සිදු කරන ලදී. පසින් හෙක්. 448 ක වැවිලි සඳහා පිරිසිදු කිරීම සිදු කරන ලදී. නීති ක්‍රියාවේ යෙදීමේ හා ආරක්ෂා කිරීමේ කටයුතුවල යෙදී සිටින ක්ෂේත්‍ර කාර්ය මණ්ඩලයට සහාය වීමේ පියවරක් වශයෙන්, වර්ෂ 2000 තුළදී වන සම්පත් ක්ෂේත්‍ර සහායකයින් 1200 දෙනෙකු බඳවා ගන්නා ලදී. වන වැරදි මැඩලීම පහසු කරනු පිණිස, ප්‍රාදේශීය වන නිලධාරී කාර්යාලයක් ගොඩනැගිල්ලක් ගම්පහ ඉදි කරන ලදී.

ආරක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදීමේ අංශය යටතේ කොළඹ (ප්‍රධාන කාර්යාලය) වලස්මුල්ල, මොනරාගල, පුත්තලම සහ මාතලේ හදිසි වැටලීම් ඒකක පහක් සහ දැව පිරික්සුම් ස්ථාන 11 ක් ප්‍රවාහනය කෙරෙන දැව පිරික්සීම සඳහා ක්‍රියාත්මක විය.

වන ආරක්ෂාව සඳහා ඊපිටර් තුවක්කු 23 ක් සහ පනරොම් මීලට ගන්නා ලදී. නීති විරෝධී කටයුතු අල්ලා ගැනීම සඳහා ප්‍රධාන කාර්යාලයේ ආරක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ අංශය විසින් දැව ප්‍රවාහනය පිලිබඳ

දීප ව්‍යාප්ත හදිසි පිරික්සුම් සිදු කරන ලදී. රජයේ නිලධාරීන් සඳහා දිස්ත්‍රික්ක මට්ටමින් පුහුණු කිරීමේ හා දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් 18 ක් පවත්වන ලදී. දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන් සමඟ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ සාමූහික රැස්වීම් නිත්‍ය පදනමක් මත පවත්වන ලදී. වන ආඥා පනතට සංශෝධන නීති කෙටුම්පත් සම්පාදක වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. දැව ප්‍රවාහනය පිලිබඳ නව රෙගුලාසි අමාත්‍යාංශයට ඉදිරිපත් කරන ලදී. තවද, නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කරනු පිණිස ගුවන් විදුලි සංනිවේදන ජාලයක් පවත්වාගෙන යන ලදී.

පාරිසරික කළමනාකරණය යටතේ කටයුතුවලට කළුගල, තංගප්පුව සහ මාතලේ හෙක්. 75 ක පරිහානියට පත් ස්වාභාවික වනාන්තර සරු කිරීමේ රෝපණ කටයුතු සහ තෙළුව සහ ගැරඬිතලාව හෙක්. 100 ක සරු කිරීමේ වැවිලි පවත්වාගෙන යාමද ඇතුළත් විය.

වාරක කලාප කළමනාකරණය යටතේ මාතලේදී පැරණි සකට් 20 ක් ද මී මැසි පෙට්ටි 13 ක් ද මඩු 2 ක් ද බෙදා දීමෙන් සහ ගම්පහදී පුස්තකාල පොත් බෙදා දීමෙන්ද ප්‍රජා සංවිධාන සංවර්ධනය කිරීම සිදු කරන ලදී.

සිංහරාජ, මාතලේ සහ ගම්පහ ප්‍රදේශවල වැඩ සටහන් 176 ක් සහ නකල්ස් ප්‍රදේශයේ වැඩ සටහන් 10 ක් ද හම්බන්තොට පෝස්ටර් තරඟයක් ද නකල්ස්හි මායිම් ප්‍රශ්න පිලිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් 03ක් ද සංරක්ෂණ වනාන්තරවල නාම පුවරු සවි කිරීම, වැටවල් තැනීම සහ මාර්ග නඩත්තු කිරීම යන මේවා දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහනට ඇතුළත් විය. නකල්ස් මායිම් රූප රේඛණ තුළ කොන්ක්‍රීට් කණු 100 ක් සිටුවීමද සිංහරාජයේ ඩින්ස්ටන්හි සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථාන පවත්වාගෙන යාමද සිංහරාජයට යන ප්‍රවේග මාර්ගය පවත්වාගෙන යාම ද තෙළුව පාසල් අතර පුස්තකාල පොත් බෙදාහැරීම ද වැනි අතිරේක කටයුතු සිදු කරන ලදී. ප්‍රජා සංවිධාන සංවර්ධනය යටතේ සෞඛ්‍යය කඳවුරු දෙකක් පුත්තලමේ පවත්වන ලදී.

ව්‍යාප්ති සහ අධ්‍යාපන වැඩ සටහන යටතේ බීජ කිලෝ ග්රෑම් 6700 ක් ඵකතු කිරීම ද ප්‍රදර්ශන සහ කෘෂි වනවගා ස්ථාන 08 ක් ද පිහිටුවීම ද රුක් රෝපණ වැඩ සටහන් සඳහා වන බීජ පැල 2,014, 617 ක් සැදීම ද සිදු කරන ලදී. මීට අමතරව, ප්‍රචාරක සහ සංනිවේදන වැඩමුළු 55 ක් ද සම්මන්ත්‍රණ හා ප්‍රාදේශීය පුහුණු වැඩ සටහන් 70 ක් ද පවත්වන ලදී. විශේෂ වැඩ සටහනක් යටතේ ගාල්ල, අනුරාධපුර සහ ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කවල

පාසල් හුම් වල සිටුවීම සඳහා පාසල් ළමයින්ට පැල බෙදා දෙන ලදී.

සුද්ගලික අංශය පැල සැපයීමට පැල තවානක්

අධ්‍යාපන වැඩ සටහන යටතේ, වන විද්‍යාව පිළිබඳ විස්ලෝමාව කරා යොමු කෙරෙන දැවුරුදු පාඨමාලාව රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවෙන් යවන ලද අඩවි වන නිලධාරීන් 24 දෙනෙකු ද සහකාර කලාපීය කළමනාකරුවෙකු ද විසින් සම්පූර්ණ කරන ලදී. බීට්ටු වන නිලධාරීන් BFO 30 දෙනෙක් එක් අවුරුදු සහතික පත්‍ර පාඨමාලාව සම්පූර්ණ කළහ. එසේම, රජයේ නිලධාරීන් සඳහා කෙටිකාලීන පාඨමාලා 17 ක් පවත්වන ලදී.

සිවිල් වැඩ සටහන යටතේ, යහිරල බීට්ටු වන නිලධාරී නිවාස සහ නකල්ස් ව්‍යාප්ති මධ්‍යස්ථානය නිම කරන ලදී. රැක් බීජ මධ්‍යස්ථානය සඳහා ශීත ගබඩා පහසුකම් සවිකරන ලදී. හෙක්. 5000කින් යුත් ගොවීන්ගේ කැලෑ කට්ටි සහ අරක්ෂණීය කැලෑ කට්ටි නඩත්තු කිරීම සඳහා ගොවීන්ට ආහාර ආධාර බෙදා හරින ලදී. මේ කටයුතු සිදුකරන ලද්දේ සහභාගි වන ව්‍යාපෘති යටතේය.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

නැවත වන වගාව යටතේ, මේරු තේක්ක, ඉයුකැලිප්ටස් වැනි වර්ග නැවත වන වගා කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. ව්‍යාප්ති වැඩ සටහන යටතේ, දැනට ඇති කෘෂි - වන බිම් කැබලි 20¹ පවත්වාගෙන යනු ඇත.

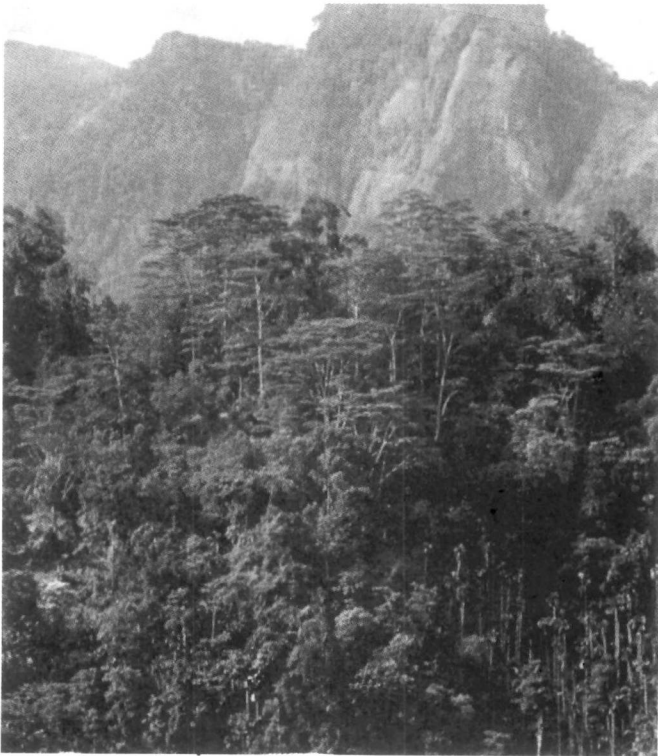
වාරක කලාපයේ හෙක්. 675 ක් ද ඇල රක්ෂිත කි.මී. 13 ක් ද මාර්ග දෙපස කි.මී. 14ක් ද පොදු ස්ථාන හෙක්. 60 ක් ද ඉහළ ජලාධාරා

කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය කෙරෙහි ලැබෙන අරමුදල් යටතේ රෝපණය කෙරෙනු ඇත.

තවද, පෞද්ගලික අංශයේ නැවත වන වගා වැඩ සටහන යටතේ, පරිහානියට පත්වූ හෙක්. 3000 ක ඉඩම් පෞද්ගලික අංශයට බදු දීමටද අපේක්ෂා කරනු ලැබේ. දිස්ත්‍රික්ක හතරකින් පරිහානියට පත් ඉඩම් හෙක්. 500 ක් නැවත වන වගාව සඳහා රාජ්‍ය දැව සංස්ථාවට භාරදීමට හඳුනාගනු ලැබ ඇත.

වැවිලි නඩත්තු වැඩ සටහන යටතේ බාල වැවිල්ල හෙක්. 556 ක පාඨ සිටුවීමටද ගින්නට හසුවිය හැකි ප්‍රදේශ වල නව ගිනි මං ඇතිකිරීම සහ නිබන්ධ ගිනි මං හෙලි පෙහෙලි කිරීම වැනි ගිනි රක්ෂණ කටයුතු දී බිමෙහි සාරවත් බවින් අඩු බිම් වල පෙහොර යෙදීම ද පවත්නා පර්යේෂණ පිරික්සුම් 100 ක් නඩත්තු කිරීම ද හෙක්. 45ක සරු කිරීමේ වැවිලි සිදු කිරීමද ඉහළ ජලාධාරා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ප්‍රතිශ්ඨාපනය කරනලද හෙක්. 1920 ක දැව ගොවිපොළ සහ බාල වැවිල්ල නඩත්තු කිරීමද සිදු කරගෙන යාමට අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

බීජ පැල නිෂ්පාදන වැඩ සටහන යටතේ කොස්, මහෝගනී, කොහොඹ, තේක්ක වැනි බීජපැල 500,000 ක් ගෙවතු වල සහ වන හුම් ප්‍රදේශවල සිටුවීම සඳහා පැල සිටුවීම සඳහා ඖෂධීය, පලතුරු සහ දුර්ලභ ගස් වර්ගවල බීජපැල 500,000 ක් සාදා ගැනීම ද මහජනයා අතර බෙදා දීම සහ විකිණීම සඳහා බීජ පැල

ද්විතියික වර්ෂා වනාන්තරයක

500,000 ක් ද ස්වාභාවික වනාන්තරවල වාරක කලාප තුළ නැවත රෝපණය සඳහා වේවැල් බීජ පැල 100,000 ක් ද ඇතිකිරීම වාර්තාවට අදාළ වර්ෂය තුළදී සිදු කිරීමට සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. මීට අමතරව, ප්‍රතිජනන කැපුම් ප්‍රදේශවල නැවත වන වගාව සඳහා සහ පාළු සිටුවීම සඳහා ද අවශ්‍ය කෙරෙන බීජ පැල දෙපාර්තමේන්තු තනවවල ඇති කරනු ලබනවා ඇත.

වන රක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදීම

යටතේ, හදිසි වැටලීම් ඒකක සංඛ්‍යාව 5 සිට 7 දක්වා වැඩි කෙරෙනු ඇති අතර මෑතදී බඳවා ගනු ලැබූ වන ක්ෂේත්‍ර සහකාරවරුන් 12000 දෙනාට වන ආරක්ෂණ සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදවීම පිළිබඳ විශේෂ පුහුණුවක් ලබා දී පිඩාවට ලක් වී ඇති ප්‍රදේශවලට පත්කර යවනු ලබනවා ඇත.

වන සංරක්ෂණ සහ දැනුවත් කිරීමේ පුහුණු වැඩ සටහන පොළියේ නිලධාරීන්, ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන්, ග්‍රාම නිලධාරීන් සහ අනෙකුත් රජයේ සේවකයන් සඳහා පවත්වනු ලබනවා ඇත.

දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් වන රක්ෂණ උපාය මාර්ග සැලසුම් කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දිස්ත්‍රික් ලේකම්වරුන් සමඟ දිස්ත්‍රික් ඒකාබද්ධ - කණ්ඩායම් රැස්වීම් පැවැත්වෙනු ඇත. වන රක්ෂණය සහතික කරනු සඳහා දැව ගබඩා ලියා පදිංචි කිරීම පිළිබඳ නව රෙගුලාසි පනවනු ලබනවා ඇත.

නිලධාරී නිවාස ඉදි කිරීම යටතේ, අදාළ කාලසීමාව තුළදී වන සම්පත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය යටතේ බත්තරමුල්ලේ කලාපීය දිසා වන සංරක්ෂණ කාර්යාල එකක්ද කලාපීය දිසා වන සංරක්ෂණ කාර්යාල 3 ක් ද කලාපීය දිසා වන සංරක්ෂක නිල නිවාස 2 ක් ද ශ්‍රී ලංකා වන විද්‍යාලය ශ්‍රවණාගාරයක් ද දිසා වන නිලධාරී කාර්යාලයක් ද කලාපීය වන නිලධාරී නිවාසයක් ද කලාපීය වන නිලධාරී කාර්යාලයක් ද බිට්ටුවන නිලධාරී නිවාස 2 ක් ද ඉදි 2කරෙනු ඇත.

වන රෝපණ විද්‍යා ප්‍රතිකර්ම සහ අදාළ කටයුතු යටතේ, වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය සීමාවට යටතට ගැනෙන (ස්වාභාවික සහ මිනිසා විසින් නිර්මාපිත යන දෙයාකාරයටම අයත් වනාන්තරවල) සියළු වන සම්පත් සිතියම් ගත කිරීම 2001 වසර තුළදී සම්පූර්ණ කෙරෙනු ඇත. වාර්තා කෙරෙන කාල සීමාව ඇතුළතදී හෙක්ටෙයාර 2700 ක් ආවරණය වන යේ සිතියම් සම්පාදනය කිරීමට සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. හෙක්. 3500 ක වැවිලිවල

වන රෝපණ විද්‍යාත්මක ප්‍රතිකර්ම සිදු කෙරෙනු ඇත. හෙක්. 1065 ක මේරු වැවිලි ඵලි පෙහෙලි කොට කැපීම සඳහා රාජ්‍ය වැවිලි සංස්ථාවට මුදාහරිනු ලබනවා ඇත. වර්ෂ 2001 දී වැවිලි ඉඩම් හෙක්. 235 ක පූර්ව වාණිජමය තුනී කිරීම් ද සිදුකෙරෙනු ඇති අතර හෙක්.110 ක මැහෝගනී වගාවන් තෝරාගත් කපා හෙලීම්වලට ඇතුළත් කෙරෙනු ඇත. හෙක්. 1700 ක වගා බිම් මැනුම් සිදු කෙරෙනු ඇති අතර හෙක්. 1620 ක් ඉන්වෙන්ටරි ගත කෙරෙනු ඇත.

පර්යේෂණ වැඩ සටහන යටතේ අනුරාධපුර, කුරුණෑගල, පුත්තලම, මහනුවර, බදුල්ල, හම්බන්තොට සහ නුවරඑළිය වැනි ප්‍රදේශ තුළ පර්යේෂණ පිරික්සුම් 25 ක් (පොහොර,විශේෂයන් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම, සම්භවය, බීජ අධ්‍යයන, පාංශු අධ්‍යයන ආදිය) ප්‍රතිශ්ඨාපනය කෙරෙනු ඇත. මීට අමතරව, මින් පෙර ප්‍රතිශ්ඨාපනය කරනු ලැබූ පිරික්සුම් 100 ක් පමණ නවතනු කිරීම සහ හැකි විටදී අධීක්ෂණ සහ තක්සේරු කිරීම සිදු කෙරෙනු ඇත.

පාරිසරික කළමනාකරණ කටයුතු යටතේ, ප්‍රජාමූලික සංවිධාන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන් සඳහා වාරක කලාප තුළ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් 40ක් පැවැත්වීම ද සංරක්ෂිත වනාන්තරවල වන මාර්ග 12 ක් නවතනු කිරීමද සිදුකරගෙන යනු ලැබේ. මීට අමතරව, ප්‍රජාමූලික සංවිධානවලට ජවලන අරමුදල් සැපයෙනු ඇත. ජෛව විවිධත්වය වැඩි කිරීම සඳහා, කඩොලාන ප්‍රදේශවල අනෙකුත් සංරක්ෂණ වනාන්තරවල කළමනාකරණ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත. ස්වාභාවික වනාන්තරවල අතිරේක රක්ෂිත ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීම සහ මැනීම මේ වසරේදී සිදු කෙරෙනු ඇත. පාරිසරික කළමනාකරණ වැඩ සටහන යටතේ, කත්තෙලිය, තෙළුව, පිටවල, වනාතවිල්ලුව, ඉංගිරිය, සහ හල්දුම්මුල්ල යන ස්ථාන වල සහ ව්‍යාප්තිවැඩ සටහන යටතේ ද පරිහායනයට පත්වූ හෙක්. 45 ක ස්වාභාවික වනාන්තර ඍරවත් කිරීමේ රෝපණයට යටත් කෙරෙනු ඇත.

පාසල් ලමයින්ගේ සහ මහජනතාවගේ සහභාගිත්වය ඇතිව රුක් රෝපණ වැඩසටහන් සංවිධානය කෙරෙනු ඇති අතර නව පත්‍රිකා පහක් මුද්‍රණය සිදු කෙරෙනු ඇත. තවත් කටයුතු සහ වෙනත් වන සංරක්ෂණ කටයුතු පිළිබඳව පාසල් ලමයින් ඇතුළු මහජනතාව පුහුණු කිරීම සඳහා පුහුණු කිරීමේ වැඩ සටහන් පැවැත්වෙනු ඇත.

වන සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ, එකකින් පිටපත් 5000 බැගින් වන යේ පත්‍රිකා

5 ක් මුද්‍රණය කෙරෙනු ඇත. තවද, පත්‍රිකා 10 ක් එකකින් පිටපත් 5000 බැගින් වන සේ නැවත මුද්‍රණය කිරීමට සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. විධියේ විග්‍රහ 3 ක් නිෂ්පාදනය කිරීම ද ගුවන් විදුලි වැඩසටහනක් විසුරුවා හැරීමද කරනු ඇත. වාර්තා කෙරෙන වර්ෂය සඳහා පාසල් ළමයින් වෙනුවෙන් සම්මන්ත්‍රණ 4 ක් ද සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු නිලධාරීන් සඳහා පුහුණු වැඩමුළු 4 ක් පැවැත්වෙනු ඇත.

කන්තෙලිය - දෙදියගල - නාකියාදෙනිය වනාන්තරවල මායිම් සලකුණුකිරීම, පිටදෙණියේ සංරක්ෂණ මධ්‍යස්ථානයක් සහ පාලමක් තැනීම සහ කොස්මුල්ලේ ගාණ පර්වරතන මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම ද වර්ෂ 2001 සඳහා සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ වෙනත් කටයුතු ගැන සැලකීමේදී, ඉහළ ජලධාරා කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ, හල්දම්මුල්ල සහ ඉඹුල්පෙ යන ස්ථානවල ඒකාබද්ධ වන සම්පත් කළමනාකරණ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත. වන සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ සංගණනය, සිතියම්ගත කිරීම සහ සමාජමය විශ්ලේෂණය යන අංග තුනකින් යුත් ඒකාබද්ධ කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. සහභාගිත්ව වන වගා ව්‍යාපෘතිය තව දුරටත් සිදු කරගෙන යාම යටතේ හෙක්. 5000 ක වැවිලි ප්‍රදේශ තුළ සිදු කෙරුණු ඇත්තාවූ නඩත්තු වැඩ සඳහා රුපියල් මිලියන 45 ක් වටින් ආහාර ආධාර ගොවීන් අතර බෙදා දෙනු ලබනවා ඇත. මේ වැවිලිවල පාඨ සිටුවීම සඳහා බීජ පැල පත් ලක්ෂයක් නිෂ්පාදනය කෙරෙනු ඇත. ගොවීන් අතර වන සංරක්ෂණය පිළිබඳ දැනුවත් බව ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වැඩ සටහන් සියයක් පවත්වනු ලබනවා ඇත. තෝරාගත් ප්‍රදේශ තුළ ස්වාභාවික වනාන්තර සහ වැවිලි රූප රේඛණ ගත කොට මැන මායිම් ලකුණු කෙරෙනු ඇත.

ගෝලීය පාරිසරික පහසුව ව්‍යාපෘතිය යටතේ 2001 වර්ෂය සඳහා හඳුනාගනු ලැබූ ප්‍රධාන කාර්යවලට, ධාරිතා වර්ධනය තුළින් වාරක කලාපය තුළ වෙසෙන ජන කොටස් ඒකරාශී කිරීම, ප්‍රජාමූලික සංවිධාන පිහිටුවීම, වෘත්තීය දක්ෂතා සහ හවුල් ව්‍යාපාර සංවර්ධනය පිළිබඳව ප්‍රජා මූලික සංවිධානවල සාමාජිකයන් පුහුණු කිරීම ද ඇතුළත් වේ. තෙළව, තවලම වැනි ස්ථානවල ග්‍රාමීය සහභාගි කළමනාකරණ කමිටු පිහිටුවීමට සැලසුම් කර ඇත. දැව නොවන වන නිෂ්පාදන විශේෂවල සම්පත් තක්සේරුව සහ වන රෝපණ විද්‍යාව පිළිබඳ පර්යේෂණ සිදු කරගෙන යාම මගින් ප්‍රජා මූලික සංවිධානවල සහභාගිත්වය ඇතිව වනාන්තරවලින් දැව නොවන වන නිෂ්පාදන නිෂ්සාරණය විධිමත් කිරීමට ද සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත. ප්‍රජා ඒකරාශී කිරීම පිළිබඳ පුළුල් දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් සහ පුහුණු වැඩ සටහන් සිදු කෙරෙන අතර ප්‍රජා සහභාගිත්වය ඇතිව පාරිසරික - සංචාරක කර්මාන්තය වැඩි දියුණු කිරීමට මේ වැඩසටහනින් පුමුඛත්වය දෙනු ඇත.

4

විදේශාධාර මගින් ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති

ප්‍රථම පාර්සර්ක ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතිය

පාර්සර්ක කළමනාකරණය පිළිබඳ ආයතනය සහ ප්‍රතිපත්තිමය සැලැස්ම ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයට සහාය වීමේ මුල් පියවරක් වශයෙන් ප්‍රථම පාර්සර්ක ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතිය පිහිටවනු ලැබ ඇත. ව්‍යාපෘති සම්පාදනය 1996 දී සිදුකරනු ලැබූ අතර 1997 දී ගිවිසුම් අත්සන් කරනු ලැබීණි. ලෝක බැංකුවේ ණයක් මගින් මේ ව්‍යාපෘතියට අරමුදල් සැපයෙන අතර, මුළු රටම ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රදේශය වශයෙන් සැලකේ.

ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන පරමාර්ථ වනුයේ අමාත්‍යාංශයේ පාර්සර්ක අංශයේ සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ පාර්සර්ක ප්‍රතිපත්තිය සහ කළමනාකරණ ධාරිතාව සංවර්ධනය සහ වැඩි දියුණු කිරීම, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, ප්‍රජා මූලික සංවිධාන සහ උප ජාතික ආයතන මගින් ජනතාවගේ පාර්සර්ක කළමනාකරණ ධාරිතාව වැඩි දියුණු කිරීම සහ වර්ධනය කිරීම, පාර්සර්ක පරිහායනයට ප්‍රධාන හේතුව වූ හම් පරිහෝජන සහ කළමනාකරණ ආදර්ශ මහජනතාව සම්බන්ධ කර ගනිමින් සංවර්ධනය කිරීම යන මේවය.

වඩා යහපත් ලෙස ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීම හා සම්බන්ධීකරණය සඳහා වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ පරිසර අංශය පිහිටුවීමෙන් ද, විශ්ලේෂණාත්මක අධීක්ෂණය හා වගකීම් ක්‍රියාවේ යෙදීම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ මුල් ව්‍යාපෘතිය මගින් සිදු කෙරිණි. එසේම, මෙමගින් සමස්ථ සංවර්ධන සැලසුම් ක්‍රියාවලිය තුළට පාර්සර්ක කරුණු ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා දැනට කරගෙන යනු ලබන පරිශ්‍රමයට මින් අනුග්‍රහය ලැබුණු අතර, පාර්සර්ක භායනය පිළිබඳ ප්‍රවණතාව නියමු වැඩසටහන් මගින් පාලනය කිරීම සඳහා ක්ෂණික ප්‍රතිකර්ම ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා රජයට සහාය වීම ද ඉන් සිදුවේ.

මේ ව්‍යාපෘතිය අංග තුනකින් සමන්විත වේ. එනම්, අමාත්‍යාංශයන්, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියත් සඳහා වන ආයතනික ශක්තිමත් කිරීම, ප්‍රජා පාර්සර්ක කාර්යාරම්භය පහසුකම සහ නියාමක ඉඩම් කළමනාකරණය යන මේවය.

ආයතනමය ශක්තිමත් කිරීම යටතේ වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රතිව්‍යුහකරණය සිදු කෙරිණි. ප්‍රථම පාර්සර්ක ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ කටයුතු සඳහා ආදානයන් වශයෙන් අමාත්‍යාංශයේ පාර්සර්ක අංශයට කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයන් 56 දෙනෙකු ස්ථිර යේවන සංඛ්‍යාවට අනුයුක්ත කරනු ලැබ සිටින අතර අතිරේක ලෙකම් (ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් සම්පාදන) වරයෙකු ද බඳවා ගනු ලැබ ඇත. පරිසර ආශ්‍රිත නිලධාරීන් 15 දෙනා අතරින් 6 දෙනෙකු රේඛීය අමාත්‍යාංශවලට අනුයුක්ත කරනු ලැබ සිටින අතර 8 දෙනෙකු පාර්සර්ක අංශයට ද අනුයුක්ත කරන ලදී. පාර්සර්ක අංශයට සහායවීම සඳහා පර්යේෂණ සහකාරවරුන් 21 දෙනෙකු බඳවාගන්නා ලදී. ප්‍රථම පාර්සර්ක ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම තුළින් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට කාර්ය මණ්ඩල සාමාජිකයන් 48 දෙනෙකු ඉතා මැනදී බඳවා ගන්නා ලදී.

මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සඳහා කාර්යාල ගොඩනැගිල්ල ඉදි කිරීම නිමවූ අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරී නව ගොඩ නැගිල්ලට ගෙන ගොස් තිබේ. මීට අමතරව, පාරිසරික අංශයට මෙන්ම මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ නිලධාරීන්ට අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහාය ලබා දෙන ලදී.

එහෙයින් (රෝද හතරේ පැදවුම) මිලදී ගනු ලැබූ අතර පරිසර අංශයට 1 ක් ද මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට 3 ක් ද ලබා දෙන ලදී. පරිසරික යන්ත්‍ර, මුද්‍රණ යන්ත්‍ර සහ යු.පී.එස්. අටක් ව්‍යාපෘති කාර්යාලයට සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට ලබා ගෙන ඇති අතර පරිසරික, පරිසරික මුද්‍රණ යන්ත්‍ර සහ යු.පී.එස්. 20ක් සහ සටහන් පොත් පරිසරික 07 ක් අමාත්‍යාංශයේ පාරිසරික අංශයට සහ පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති සහ කළමනාකරණ කමිටු 8 කට ද ලබා දෙන ලදී.

ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම වැඩි දියුණු කිරීම මෙය නිම කරන ලදුව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදක, ක්‍රියාත්මක කරන බලධාරීන්, රාජ්‍ය නොවන ආයතන හා විදේශීය මවුල්ල ඇතුළත් පුළුල් ප්‍රේක්ෂක සංඛ්‍යාවක් අතර බෙදා හරින ලදී.

තම සැලසුම් සම්පාදන අංශ තුළ ඇති පාරිසරික අංශ වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය සහ නාගරික සංවර්ධන, නිවාස ඉදිකිරීම් අමාත්‍යාංශය ද නොරාගනු ලැබ ඇත. පාරිසරික කළමනාකරණය පිළිබඳ කාර්යාවලිය පවරා දීමේ කටයුතු දකුණු සහ උතුරු පළාත්වල ආරම්භ කරන ලදී. දෙවැනිදර සහ වැලිගම ප්‍රාදේශීය සභාවේ සභා අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය ආරම්භ කරනු ලැබූ අතර පාසල් ළමයින් සහ අදාළ නිලධාරීන් සඳහා පාරිසරික කළමනාකරණය පිළිබඳ ධාරිතා වර්ධන වැඩ සටහනක් උතුරු පළාත් සභාව මගින් පවත්වා ඇත.

මානව සම්පත් සංවර්ධන වැඩ සටහන් යටතේ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් පවත්වනු ලබන පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වැඩ සටහන හැදෑරීම සඳහා වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ නිලධාරීන්ට මුදල් ආධාර ලබා දෙන ලදී. වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයට සහ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට අනුයුක්ත නිලධාරීන්ගේ පරිසරික දත්තවාදීන්ගේ කිරීම සඳහා කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ පරිසරික තාක්ෂණ ආයතනයේ පුහුණු වැඩ සටහනට ඉදිරිපත් කරන ලදී. මීට අමතරව කාරක කණ්ඩායම් රැස්වීම්, වැඩමුළු ආදියට සහභාගී වීම සඳහා අමාත්‍යාංශ නිලධාරීන් විදේශ රටවල් රැස්කට සංචාර කර ඇත. පාරිසරික ධාරිතා වර්ධනය පිළිබඳ විවිධ

මට්ටමේ වැඩමුළු 57ක් සඳහා මුදල් ලබා දෙන ලදී.

පාරිසරික කටයුතුවලට අදාළව කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ, කැලණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ සහ මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලයේ පාඨමාලා හදාරීම සඳහා මෙමගින් සියුම් 45 දෙනෙකුට අරමුදල් ලබා දෙන ලදී.

පාරිසරික සංවර්ධන සහකාරවරුන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්ව විද්‍යාලය සමඟ වැඩ සටහන දිගටම පවත්වාගෙන යාම තවත් වැදගත් කාර්යයකි. ඉංග්‍රීසි දැනුම වර්ධනය කිරීම අවශ්‍ය කරන පරිසර සංවර්ධන සහකාරවරුන්ට විවෘත විශ්ව විද්‍යාලයේ පාඨමාලා ආරම්භ කර ඇත.

තවද පාරිසරික ප්‍රවර්ධන කාර්යයන් සඳහා මූල්‍යාධාර සපයන ලදී. දුම්බර අන්දරය, රුදුරු මංකඩ, කුවතාද, මීමෝසා, පිගරා වැනි රුපවාහිනී ටෙලි නාට්‍ය වැඩ සටහන් වලට ද පරිසර සිරිසර පරිසර ගුවන් විදුලි වැඩසටහනට ද මූල්‍ය ආධාර ලබා දෙන ලදී. පාරිසරික පනත සංශෝධනය කිරීමට සහ ජාතික පරිසර පනත යටතේ රෙගුලාසි කෙටුම්පත් කිරීමට සහාය දෙන ලදී.

මහනුවර, සලියාගන්කැලේ සහ වීරවිල මෙජර විවිධත්ව උද්‍යාන පිහිටුවීම පිළිබඳ සංකල්ප පත්‍රිකාව අනුමැතිය සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. වැදගත් කුරුළු ප්‍රදේශ වැඩ සටහන දියත් කරන ලදී.

නියාමක ඉඩම් කළමනාකරණ උපාංගය

මේ උපාංගයේ පරමාර්ථය වනුයේ ඉහලප්ලධාරී ප්‍රදේශවල ඉඩම් පරිහායන ප්‍රමාණය අවම කිරීම සඳහා සුදුසු තාක්ෂණ දියුණු කිරීමත් එමගින් කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදිතාව වැඩි කිරීම සහ සෝදා පාළු පිළිබඳ අවදානම අඩු කිරීමත්ය. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ සහයෝගය ඇතිව මධ්‍යම පළාත් සභාව විසින් සිදු කරන ලද මෙම උපාංගය, ප්‍රථම පාරිසරික ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතියේ ඵලදායී අංගයක් ලෙස සටහන් වී ඇත. සිය තාක්ෂණික ආදාන වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා කුඩා ජලාධාර නියමයන්ට උපදෙස් දීම වස්, තාක්ෂණික කමිටුවක් ද පිහිටුවන ලදී. ඉඩම් කළමනාකරණ සහ අදාළ අංශ සම්බන්ධයෙන්, ප්‍රාදේශීය බල මණ්ඩලවල මන්ත්‍රීවරුන්ට, පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්ට, උත්ප්‍රේරකයන්ට සහ ප්‍රාදේශීය නායකයන්ට අධ්‍යයන වාරිකා සහ පුහුණු වැඩ සටහන් සංවිධානය කරන ලදී. කඳු පෙදෙස්වල සහ තේපාලයේ ගම්වල භාවිතා කෙරෙන පස යැවීමේ කාර්යය කිරීමේ ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයන

ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක වැඩ සටහන මගින් දායකත්වය දෙන ලද ජීව වාසු ජිකනයක්

වාරිකාවට ගොවීන් 10 දෙනෙක්ද ප්‍රාදේශීය ලේකම්වරුන් 3 දෙනෙක්ද කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවෙන් දෙදෙනෙක්ද සහ ප්‍රථම පාරිසරික ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතියෙන් නිලධාරීන් දෙදෙනෙක්ද සහභාගි වූහ. උත්ප්‍රේරකයන් වශයෙන් උපාධිධාරී අභ්‍යාසලාභීන් බඳවා ගන්නා ලදී.

ගොවිපල ක්‍රියාකාරකම් යටතේ මීටර් 11,972 ක ගල් බැම් සාදනු ලැබූ අතර, ගොවීන් 371 දෙනෙක් ඉන් ඵල ලැබූහ. මීටර් 19764 ක සමෝච්ච කණු තනනු ලැබූ අතර, ගොවීන් 470 දෙනෙකුට එය ප්‍රයෝජනවත් විය. අපනයන හෝග පැල 12000 ක්ද, වන වගා පැල 750 ක්ද, උද්‍යාන විද්‍යාත්මක පැල 800 ක් ද, ගොවීන් 513 දෙනෙකු අතර බෙදා හරින ලදී. අනෙක් අතට, ඵලදෙනුන් 15 ක් බෙදා හරිනු ලැබූ අතර ගව මඩු 25 ක් තනවන ලදී.

ගොවිපලෙන් බැහැර කටයුතු යටතේ ගොවි මධ්‍යස්ථානයක් තනවනු ලැබූ අතර, පාසල් වැඩ සටහන යටතේ ඇල දොල සහ පොදු ඉඩම් සංරක්ෂණය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් හයක් පවත්වන ලදී.

ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක වැඩ සටහන

මෙය ප්‍රථම පාරිසරික ක්‍රියාකාරී ව්‍යාපෘතියේ තවත් නව්‍ය අංගයක් වේ. ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක වැඩ සටහන ප්‍රධාන පරමාර්ථය වනුයේ ප්‍රදර්ශනාත්මක පාරිසරික කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සහභාගි ක්‍රම තුළින් ප්‍රජාව සම්බන්ධ කර ගැනීම, පරිසර සංරක්ෂණ ක්ෂේත්‍රයෙහි ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාව පුහුණු කිරීම සඳහා පහසුකම් ලබා දීම සහ යාවත්කාලීන කරනු ලැබූ ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම 1998 - 2001 හි ප්‍රමුඛතා අංශ ඇතුළත කටයුතු භාර ගැනීම ද වේ. අවසාන වශයෙන්, තමන් විසින්ම පරිසරය සුරැකීමේ හා සංරක්ෂණය කිරීමේ හැකියාව ප්‍රජාව සතු විය යුතුය.

පරිසර කළමනාකරණයට අදාළ කටයුතු ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් ආරම්භ කිරීම සඳහා මේ

ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක වැඩ සටහන යටතේ ජීව වාසු ජිකන වලින් නිකුත් කරන කොම්පෝස්ට් පොහොර යොදා ගෙන වගා කිරීම

වැඩ සටහන් ප්‍රජා මූලික සංවිධානවලට ද, පර්යේෂණ සංවිධානවලට ද සහාය දෙනු ලැබේ. පාරිසරික සෞඛ්‍ය අංශය හැර, ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්මෙන් පිළිගනු ලැබූ සියළුම ප්‍රදේශ තුළම වාගේ ක්ෂේත්‍රය තුළ ව්‍යාපෘති 201 ක් ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක පහසු වීසින් මෙහෙයවන ලදී.

උතුර හැර සෑම දිස්ත්‍රික්කයකම මෙම ව්‍යාපෘති පැතිරී ඇත. මෙතෙක් ව්‍යාපෘති 201 න් 44 ක් නිමවී ඇත. කාර්ය සාධනයේ මතු වූ දුර්වලතාව නිසා ව්‍යාපෘති 11 ක් අත්හිටුවන ලදී.

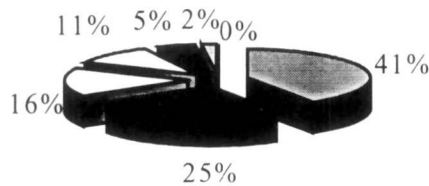
ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම - 2001

ගොවිපලෙන් බැහැර කටයුතු : ඇල දොළ ඉවුරු සංරක්ෂණය, නාය යාමේ උවදුරු වැළැක්වීම, ප්‍රධාන අගල් සහ ඇතිකටි ඉදි කිරීම මීට ඇතුළත් වේ.

මානව සම්පත් සංවර්ධනය ප්‍රජා නායකයන් සහ ගොවීන් / නිලධාරීන් පුහුණු කිරීම වැටුප් සහ දීමනා (උපදේශ සේවා)

- > සිවිල් වැඩ : ඉහල ජලධාරා ප්‍රදේශ 9 ක් සඳහා ගොවි මධ්‍යස්ථාන සැලසුම් කිරීම සහ ඉදි කිරීම, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියේ ගොඩනැගිල්ල සම්පූර්ණ කිරීම, දෙවූන්දර සහ වැලිගම සඳහා ඉඩම් ගොඩ කිරීමේ ඉදිකිරීම්

ප්‍ර. පා. ස. ප. මගින් අරමුදල් ලැබෙන ව්‍යාපෘති

- වන සම්පත් හා ජෛව විවිධත්ව
- නාගරික සහ කාර්කක
- වෙරළ සහ මුහුදු
- පාරිසරික සෞඛ්‍යය
- ඉඩම්
- ජලය සහ සම්පත්
- බලශක්ති සහ බණිප

ආයතන ශක්තිමත් කිරීම

- > ඩබල් කැබ් රථ යතුරු පැදි සහ දෙවූන්දර සහ වැලිගම සහ අපද්‍රව්‍ය වැඩසටහන සඳහා වාහන ද මිලට ගැනීමට බලාපොරොත්තුවේ.
- > දේශගුණ විපර්යාසය ලේකම් කාර්යාලය සඳහා කාර්යාල උපකරණ සහ ලී බඩු ලබාදීම.

පාරිසරික කළමනාකරණය

- > නියාමක ඉඩම් කළමනාකරණය උපාංගය

ගොවිපල ක්‍රියාකාරී කටයුතු : මෙයට පසු සංරක්ෂණය, උචිත වගා ක්‍රම හඳුන්වා දීම, අධි - නාක්ෂණ යුක්ත කෘෂිකාර්මික භාවිතාවන් සහ සත්ව පාලනය ඇතුළත් වේ.

- > අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කිරීම : ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක වැඩ සටහන

ජාතික පාරිසරික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම (කෙරෙමින් පවත්නා ව්‍යාපෘති 140) ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රජා සහාය, අධිකාරිය/ ක්ෂේත්‍ර වාරික / ව්‍යාපෘති ගෙවීම් සහතික කිරීම ඇතුළත් වේ.

- > ප්‍රජා පාරිසරික සමාරම්භක පහසු වේ කටයුතු

නියති - කණ්ඩායම් ඉල්ලුම් පත් ඇගයීම, කමිටු අනුමැතිය ලබා ගැනීම, ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණය, ගෙවීම් සහතික කිරීම

- > රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල සහ ප්‍රජා මූලික සංවිධානවල ධාරීතා වර්ධනය, පුහුණු කිරීමේ යෝජනා කැඳවීම, යෝජනා ඇගයීම, පුහුණු කිරීමේ මොඩියුල සංවර්ධනය කිරීම, දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් සම්මන්ත්‍රණ පැවැත්වීම, ධාරීතා වර්ධනය සඳහා වියදම් දැරීම

ධාරිතා වර්ධනය

ජේබීය අමාත්‍යාංශ :

කෘෂිකර්ම හා ඉඩම්, ධීවර, වාරිමාර්ග හා විදුලි බල, සෞඛ්‍ය, නාගරික සංවර්ධන නිවාස හා ඉදි කිරීම්, කාර්මික සංවර්ධන, මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන මීට අයත් වේ.

> උප ජාතික නියෝජ්‍යායතන

දකුණු පළාතේ සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණ වැඩ සටහන, වැලිගම සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය. ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ජ්‍යෙෂ්ඨ පිහිටවනු ලබයි.

මොනට්‍රියල් සන්ධාන ජ්‍යෙෂ්ඨ

මිනිසා නිපදවන ඇතැම් රසායන ද්‍රව්‍ය හේතු කොට ගෙන මියෝන් ස්ථරය භායන වෙමින් තිබෙන බවට තහවුරු කෙරෙන විද්‍යාත්මක සාක්ෂි ඇත. මේ භායන හා සම්බන්ධීතාව, පරිසරයේ පමණක් නොව සෞඛ්‍යය, කෘෂිකර්මය, කර්මාන්ත සහ වෙනත් විවිධ ක්ෂේත්‍ර තුළ ගැටළු පැන නගී. එබැවින්, මියෝන් භායන ද්‍රව්‍යවලට එරෙහිව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයට ප්‍රතිචාර වශයෙන් 1987 දී මොනට්‍රියල් සන්ධානය නමින් ජාත්‍යන්තර ගිවිසුමක් ඇතිකර ගන්නා ලදී. මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය වෙනුවට ආදේශන සොයා ගැනීමත් මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය භාවිතය පාලනය කිරීමත් සඳහා, ශ්‍රී ලංකාව වැනි සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවලට ආධාර කිරීම පිණිස මොනට්‍රියල් සන්ධානය යටතේ අරමුදලක් ද පිහිටුවා ගන්නා ලදී. ශ්‍රී ලංකාව විසින් 1989 දෙසැම්බර් මස 15 වනදින මොනට්‍රියල් සන්ධානය පිලිගන්නා ලදී. සන්ධානය ඉන් පසුව නොයෙක් ලෙස සංශෝධනය කරනු ලැබූ අතර ශ්‍රී ලංකාව මේ සංශෝධන සියල්ල පිලිගැනීමට ක්‍රියා කළේය. මේ සන්ධානයේ පාර්ශ්වකරුවකු වීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවට ආර්ථික වශයෙන්, තාක්ෂණික වශයෙන් සහ වෙනත් ආකාරවලින් ප්‍රයෝජන අත්විය.

ව්‍යාපෘති ප්‍රගතිය අධීක්ෂණය කිරීම, මියෝන් භායනය පිළිබඳ දැනුවත් බව ඇතිකිරීම සහ මියෝන් භායනය සඳහා ආදේශන පිළිබඳව ද අමාත්‍යාංශයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ පිහිටවීමට බහු පාර්ශ්වීය අරමුදලින් ප්‍රදානයක් ලබා දෙන ලදී. මේ ආධාර මුදලින් මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය ආනයනය සහ භාවිතය ගැන සොයා බැලීමත්, මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය ඉවත් කිරීමේ අරමුණින් යෝජනා සහ ප්‍රතිපත්ති නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමත්, සඳහා 1993 දී

සමීක්ෂණයක් සිදු කරන ලදී. මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය භාවිතය පිළිබඳ දත්ත රැස්කොට බහු පාර්ශ්වීය අරමුදලේ ලේකම් කාර්යාලයට වාර්තා කරන ලදී.

මොනට්‍රියල් සන්ධාන ජ්‍යෙෂ්ඨ කාර්ය භාරය නම් මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය මුදා හැරීම පාලනය කිරීම මගින් මියෝන් ස්ථරය ආරක්ෂා කර ගැනීමට අවශ්‍ය සහාය ලබා දීමයි. ක්ලෝරෝ ප්ලෝරෝ කාබන්, හැලජන්, මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ්, කාබන් ටෙට්‍රා ක්ලෝරයිඩ් සහ මෙතිල් ක්ලෝරෝපෝම් වැනි මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය රාශියක් ශ්‍රී ලංකාව විසින් ආනයනය කරනු ලැබේ. මේ සියළු මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය අතරින් 80 % ක් පමණ ශිතකරණ සහ වායු සමීකරණ ඇසුරෙන් උපදවනු ලබන ඒවාය. එබැවින්, මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය මුදා හරින හාණ්ඩ ආනයනය කිරීම පාලනය කිරීමට ද රට තුළ කර්මාන්ත ශාලාවල එබඳු රසායන ද්‍රව්‍ය භාවිතා කිරීම තහනම් කිරීමටත් මොනට්‍රියල් සන්ධාන ජ්‍යෙෂ්ඨ විසින් කටයුතු කරනු ලැබ ඇත.

මේ සන්ධානය අනුව, ක්ලෝරෝ ප්ලෝරෝ කාබන් භාවිතය වර්ෂ 2010 වන විට ක්‍රමයෙන් නතර කරනු ලැබිය යුතුය. එහෙත්, මේ සන්ධානයේ පාර්ශ්වකරුවකු වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව වර්ෂ 2005 වන විට ක්ලෝරෝ ප්ලෝරෝකාබන් භාවිතයෙන් ඉවත් කිරීම නියමිත කාලයට කලින් සිදුකිරීමට තීරණය කර ඇත. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඒ ආශ්‍රිත ආනයනයන් ක්‍රමයෙන් අඩු කිරීමට පියවර ගනු ලබමින් තිබේ. පරිසරය කෙරෙහි ක්ලෝරෝ ප්ලෝරෝ කාබන් පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ගෝලීය ප්‍රශ්නයක් වන අතර සංවර්ධිත රටවල් බොහොමයක් ක්ලෝරෝ ප්ලෝරෝ කාබන් වලින් ක්‍රියා කරන පැරණි උපකරණ ඉවත් කරගෙන යති. මේ නිසා, මෙකී උපකරණ සංවර්ධිත රටවල් විසින් ඉවත දමනු ලැබූ ස්ථානවලින් එකතු කරගෙන ආනයනය කොට ඒවා මෙහි අලෙවි කිරීමෙන් විශාල ලාභයක් උපයා ගැනීමේ ප්‍රවණතාවයක් වර්ධනය වෙමින් පවතී. මෙහි හාණ්ඩ රටට ආනයනය කිරීම වැලැක්වීම සඳහා පාවිච්චි කරන ලද උපකරණ ආනයනය කිරීම සඳහා බලපත්‍ර ක්‍රමයක් හඳුන්වා දෙනු ලැබ ඇත. මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීමේ බලපත්‍ර ආනයන හා අපනයන පාලන විසින් නිකුත් කරනු ලබන්නේ මේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිර්දේශ මතය. එබැවින් මියෝන් භායන ද්‍රව්‍ය සඳහා බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය මේ අංශය විසින් අධීක්ෂණය කරනු ලැබේ. මීට අමතරව, ක්ලෝරෝ ප්ලෝරෝ කාබන් ශිතකාරකය සැපයීමේ අඩු මැකීම සඳහා ශිතකරණ තාක්ෂණ ශිල්පීන් සඳහා ප්‍රතිසාධන හා ප්‍රති වක්‍රීකරණ වැඩ සටහනක් ආරම්භ කරන ලදී.

ශීත කාරක පරිවර්තනය සහ ඒරෝසෝල් පරිවර්තන ව්‍යාපෘතිය යටතේ ශීතකරණ නිෂ්පාදන කර්මාන්තශාලා 3 කට මූල්‍යාධාර හා තාක්ෂණික ආධාර ලබා දෙන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය 1992 දී නිම කරන ලදී. අයි.සී.සී.එස්.සමාගමට මේ යටතේ උපකාර කරන ලදී. මේ ව්‍යාපෘතියේ පරමාර්ථය වනුයේ ඒරෝසෝල් කර්මාන්ත ඕසෝන හිතකාමී තාක්ෂණ බවට මාරු කිරීමය.

සුදුසු ශීතකරණ ක්‍රම, ශීත කාරක ප්‍රතිසාධන සහ ප්‍රතිවක්‍රීකරණය පිළිබඳ තාක්ෂණ ශිල්පීන් පුහුණු කිරීම යටතේ, ඕසෝන් මිතුරු තාක්ෂණ භාවිතය පිළිබඳ ප්‍රත්‍යාවර්තන ධාරා (ඒ.සී.) ශීතකරණ කාර්මික ශිල්පීන් 450 කට අධික සංඛ්‍යාවකට පුහුණුව ලබා දෙන ලදී. මීට අමතරව, අඩු වියදම් ප්‍රතිසාධන ඒකකයක් සකසා ගැනීමේ අවබෝධය සහ ප්‍රත්‍යාවර්තන ධාරා ශීත කරණ කම්හල් රැසක් සඳහා ප්‍රතිසාධන සහ ප්‍රතිවක්‍රීකරණ ඒකක සැපයීම ද සිදු කරන ලදී.

ශීත කාරක කළමනාකරණ සැලැස්මක් සම්පාදනය හා ක්‍රියාත්මක කිරීම එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩ සටහනේ ආධාර ඇතිව පිළියෙල කරන ලදුව අරමුදල් යෙදවීම සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2000 දෙසැම්බර් මස බකින්ග්හැමෝ නුවර පැවැති විධායක සභාවේ 32 වැනි රැස්වීමේදී අනුමත කරන ලදී.

තේ තවත්වල මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ් භාවිතය වෙනුවට ආදේශ කෙරෙන විකල්ප සොයා ගැනීම පිණිස තේ තවත් පසෙහි මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ් ඉවත් කිරීම අධීක්ෂණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියක් තේ පර්යේෂණ ආයතනයෙහිදී ආරම්භ කරන ලදී. මේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ, මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ් සඳහා විකල්ප ඇගයුම් කරනු ලැබූ අතර මෙහි විකල්ප භාවිතා කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ ව අදාළ අය පුහුණු කරවන ලදී. අනුක්‍රමයෙන් මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ් ඉවත් කිරීම සඳහා රෙගුලාසි රජයට නිර්දේශ කරන ලදී.

ශීතකරණ සහ වායු සමීකරණ අංශය තුළ හයිඩ්‍රෝ කාබන් භාවිතය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදුකරනු ලැබූහ. කුඩා පරිමාණයේ නිෂ්පාදන අංශය තුළ ක්ලෝරෝ ප්ලූරෝ කාබන් භාවිතා කරන්නන් පිළිබඳ දත්ත බැංකුවක් මේ අධ්‍යයනය පදනම් කොට ගෙන සකස් කරන ලදී.

ජංගම වායු සමීකරණ පද්ධති පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් කරනු ලැබූ අතර මේ අධ්‍යයනය පදනම් කොට ගෙන දත්ත බැංකුවක් සකසන ලදී. හැලොන් ඵලදායී ලෙස ප්‍රතිසාධනය,

ගබඩා කිරීම, කළමනාකරණය සඳහා මූලික සමීක්ෂණයක් කොට ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් පිළියෙල කරන ලදී. මේ සම්බන්ධයෙන් සකසන ලද දත්ත බැංකුව ශීත කාරක කළමනාකරණ සැලැස්ම සම්පාදනය කිරීමෙහි ලා ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ලදී.

විශාල ශීත කාමර, ප්‍රත්‍යාවර්තධාරා (ඒ.සී.) පද්ධති, විශේෂයෙන්ම ආරෝග්‍යශාලාවල, කෘෂිකාර්මික අංශයේ සහ ධීවර අංශයේ අයිස් නිපදවීමේ පද්ධති නැවත සවි කිරීම් සඳහා මහා පරිමාණ ශීත කිරීමේ ක්‍රම පිළිබඳ ප්‍රදර්ශන ව්‍යාපෘතියක් සකසන ලදී.

ජෛව කලාපයේ පිහිටි වෙරළබඩ ප්‍රජාවක්

ඕසෝන් හායන නිලධාරීන්ගේ දකුණු ආසියානු ජාලයේ ප්‍රධාන රැස්වීම - 2000 ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්වනු ලැබූ අතර ඊට රටවල් 7 ක් සහභාගි වූහ. රටවල් 4 කට සහභාගිවීමට නොහැකිවිය.

ජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන යටතේ, පාසල් වැඩ සටහන් 17 ක්ද ගවන් විදුලි වැඩ සටහන් හයක්ද පවත්වන ලදී. මේ පාසල් වැඩ සටහන් තුළින්, ඕසෝන් ස්ථරය ආරක්ෂා කර ගැනීම පිළිබඳව පාසල් ළමයින් 6000 කට අධික සංඛ්‍යාවක් දැනුවත් කරනු ලැබූහ.

ජාත්‍යන්තර ඕසෝන් දිනය සැමරීම සඳහා, ප්‍රශ්න විචාරාත්මක වැඩ සටහන්, පාසල් ළමයින් සඳහා පෝස්ටර් තරඟ පත්‍රිකා බෙදා හැරීම, ඕසෝන් ගිණයක් නිෂ්පාදනය කිරීම,

පොදු දේශන සහ විධියෝ දර්ශන පවත්වන ලදී.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම - 2001

- > මොන්ට්‍රියල් සන්ධානයේ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ 13 වැනි රැස්වීම, ශ්‍රී ලංකාවේ සංවිධානය කිරීම හා පැවැත්වීම.
- > ඕසෝන් හායන ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ පරිහෝජන දත්ත රැස් කිරීම
- > සැප්තැම්බර් 16 වැනි දින ඕසෝන් දිනය සැමරීම ඇතුළු මහජනතාව දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන්
- > ඕසෝන් ප්‍රවෘත්ති පත්‍රිකාවක් පළකිරීම සහ බෙදා හැරීම
- > ඕසෝන් හායන ද්‍රව්‍ය ආනයනය කිරීම හා පාවිච්චි කිරීම හා පාලනය සඳහා රෙගුලාසි
- > ශිතකරණ පරිවර්ථන ව්‍යාපෘතිය අධීක්ෂණය කිරීම
- > යහපත් ශිත කරණ භාවිතා ක්‍රම පිළිබඳ කාර්මික ශිල්පීන් පුහුණු කිරීම
- > ප්‍රතිසාධන සහ ප්‍රතිවක්‍රීකරණ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ අධීක්ෂණය
- > තවත් පස්වල මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ් ඉවත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය අධීක්ෂණය කිරීම
- > ශිතකරණ කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතියක් සැකසීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > රේගු/ආනයන අපනයන සංවර්ධන නිලධාරීන් ඕසෝන් හායන ද්‍රව්‍ය පාලනය සම්බන්ධයෙන් පුහුණු කිරීම
- > මෙතිල් බ්‍රෝමයිඩ් ඉවත් කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
- > ක්ලෝරෝ ප්ලූරෝ කාබන් පාදක කොට ගත් මනුගත මාත්‍රා ආඝාණක ඉවත් කිරීමේ උපාය මාර්ගයක් සැකසීම
- > ජංගම වායු සමීකරණ පද්ධති පිළිබඳ සමීක්ෂණය කිරීම සහ දත්ත රැස් කිරීම
- > කුඩා පරිමාන නිෂ්පාදන අංශයේ ක්ලෝරෝ ප්ලූරෝ කාබන් භාවිතා කරන්නන් පිළිබඳ සමීක්ෂණය කිරීම
- > ශිතකරණය සහ ප්‍රත්‍යාවර්තන ධාරා (පී.සී) නව තාක්ෂණ පිළිබඳව අභ්‍යාස විද්‍යාල වල කාලීන තොරතුරු සැපයීම, විෂය මාලා යාවත්කාලීන කිරීම සහ පහසුකම් සැලැස්ම
- > ප්‍රත්‍යාවර්ථන ධාරා සහ ශිතකරණ සේවා අංශයෙහි හයිඩ්‍රොකාබන් භාවිතය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම

දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ ඵලදායී කටයුතු ව්‍යාපෘතිය

දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලාකෘති සම්මුතිය ශ්‍රී ලංකාව විසින් 1993 නොවැම්බර් 23 වැනි දින පිළිගනු ලැබූ අතර 1994 මාර්තු 21 වැනි දින සිට එය බලාත්මකවිය. ශ්‍රී ලංකාවේ සම්මුතියේ බලයට එළඹීමේ සිට වර්ෂ 3 ක් ඇතුළත පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්මේලනයට ජාතික සංනිවේදනයක් ඉදිරිපත් කිරීමට සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවකු වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව බැඳී සිටී. ප්‍රථම ජාතික සංනිවේදනය එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලාකෘති සම්මුති ලේකම් කාර්යාලයට ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා දේශගුණ විපර්යාසය පිළිබඳ ඵලදායී කටයුතු ව්‍යාපෘතිය සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩ සටහන මගින් (GEF) අරමුදල් ඉල්ලා සිටියේය. ව්‍යාපෘතිය 1998 පෙබරවාරියේ ආරම්භ වූ අතර 2000 අග භාගයේදී නිම විය.

මේ ව්‍යාපෘතියට ප්‍රධාන කටයුතු 5 ක් ඇතුළත් විය. එනම්, (i) 1993 - 1995 සංඛ්‍යා පිළිඹිබු වන සේ ජාතික හරිතාගාර වායු ලේඛනය යාවත්කාලීන කිරීම (ii) ජාත්‍යන්තර වශයෙන් යොදාගත් ක්‍රමවේද පදනම් කොට ගෙන කෘෂිකර්මය, වන වගාව සහ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය යන බල ශක්ති නොවන ප්‍රභවයන් සඳහා හරිතාගාර වායු අඩු කිරීමේ සංගණනයක් ආරම්භ කිරීම (iii) හරිතාගාර වායු විමෝචන වර්ධනය අඩු කිරීම සහ බැසීම, වැඩි කිරීම ඇතුළුව, දේශගුණ විපර්යාසය හා එහි අහිතකර බලපෑම් ගැන ක්‍රියා කිරීම සඳහා, හඳුනාගත් ප්‍රතිචාර ක්‍රියා මාර්ග ක්‍රියාත්මක කරනු පිණිස ජාතික කාර්ය සැලැස්මක් සම්පාදනය කිරීම (iv) පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්මේලනයට ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම ජාතික සංනිවේදනය පිළියෙල කිරීම (v) උචිත පරිදි ජාතික දේශගුණික දේශීය පිටුවක් ඇති කිරීම සහ ජාතික හා ජාත්‍යන්තර යන දෙයාකාරයෙන්ම තොරතුරු ප්‍රභවයන්ගේ සම්බන්ධතාව ඇතුළත් කිරීම යන මේවාය.

ප්‍රධාන කටයුතු වලට අමතරව, ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණ විපර්යාසයට සම්බන්ධ ප්‍රශ්න පිළිබඳව සාමාන්‍ය දැනුවත් බව සහ අවබෝධය වැඩි කිරීමටත්, උපාය මාර්ගික සැලසුම් සම්පාදනය කාර්යාරම්භ තුළදී දේශගුණ විපර්යාසයට අදාළ ප්‍රශ්ණ සැලකිල්ලට ගැනීම සඳහා ජාතික හැකියාව වර්ධනය කිරීමටත්, මේ ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂා කෙරේ, තවද, මේ ප්‍රශ්ණය පිළිබඳ සංවාදනය තර කිරීමත් රජය, රාජ්‍ය නොවන සහ පෞද්ගලික අංශය ඇතුළු අදාළ අවදානම් දරන්නන් අතර තොරතුරු හුවමාරු

කර ගැනීම, සහ සහයෝගයන් දේශගුණ විපර්යාසය සහ එහි ජාතික හා ගෝලීය බලපෑම ගැන අවධානය යොමු කෙරෙන, හඳුනා ගත් පසු විපරම් ක්‍රියාමාර්ග සැබවින්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම දක්වා මේ ඵලදායී කාර්යය පරිවර්ථනය කිරීමට සහයෝගය දීමත් මේ ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත විය. ඉහතින් සඳහන් කරන ලද කටයුතු වලින් බොහෝමයක් 1998 දී නිම කරනලදී.

මේ ව්‍යාපෘතියේ ඉතා වැදගත් ප්‍රතිඵලය වූයේ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්මේලනය විසින් යොදා ගනු ලැබූ මාර්ගෝපදේශ වලට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම ජාතික සංවිද්‍යාත්මක සම්පාදනය කිරීමය. හරිතාගාර වායු ලේඛණයක ප්‍රතිඵල රටේ දේශගුණ විපර්යාසයේ බලපෑම් සහ පීඩාපත්‍ර අඩු කිරීමේ විකල්ප සහ අනුවර්තන ප්‍රතිචාර පෙර කී බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක කළ හැකි ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග, අධ්‍යාපන අවශ්‍යතා, පුහුණු දැනුවත් කිරීමේ වැඩ සටහන් සහ ව්‍යාපෘති පිළිබඳ නිල තත්ත්වය යන මේවා ජාතික සංවිද්‍යාත්මක ඇතුළත් වේ.

හරිතාගාර වායු අංශු මාත්‍රා ප්‍රමාණවලින් වායු ගෝලයෙහි ස්වාභාවිකව දක්නට ලැබේ. හරිතාගාර උත්පාදනය සිදුවෙන ප්‍රධාන අංශවලින් බලශක්ති, කර්මාන්ත, පශු සම්පත, කෘෂිකර්මය, වනාන්තර සහ අපද්‍රව්‍ය යන මේවාය. මිනෙන්, නයිට්‍රජන් ඔක්සයිඩ්, කාබන් මොනොක්සයිඩ් සහ කාබන් ඩයොක්සයිඩ් මේ වායු වලට අන්තර්ගත වේ.

හරිතාගාර විමෝචන වර්ධනය අඩු කිරීමත් ගිලුම් වැඩි කිරීමත් ඇතුළුව දේශගුණ විපර්යාසය සහ එහි අහිතකර බලපෑම් ගැන සැලකිල්ල යොමු කිරීම පිණිස හඳුනාගත් ප්‍රතිචාර ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ජාතික කාර්ය සැලැස්මක් සකස් කරන ලදී. මේ අනුව, යම් යම් සීමාවන් සහ අවහිරතා සහිතව ව්‍යාපෘතිය යටතේ වූ සියළු ව්‍යාපෘති පරමාර්ථ සපුරනලදී.

වන සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය

වන සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයට ඇ.ඩො. මිලියන 27 ක ණය මුදලක් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවෙන් ලැබී ඇත. ව්‍යාපෘතියේ මුළු වියදම ඇ.ඩො. මිලියන 40 ක් ලෙස ගණන් බලා ඇති අතර ඉන් ඇ.ඩො.මිලියන 10 ක මුදලක් ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් සැපයෙන අතර අර්ථලාභීන් විසින් ඇ.ඩො.මිලියන 3 ක මුදලකින් දායක වනු ඇත.

අවුරුදු හතක කාලසීමාවක් තුළදී ක්‍රියාත්මක වෙන මේ ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කරනු ලැබ ඇත්තේ ජාතික වන ප්‍රතිපත්තිය (1995), වන සම්පත් අංශයේ මහ සැලැස්ම (1995) පස් අවුරුදු ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වැඩ සටහන (1998) සහ මේ අංශයේ මෑත භාගයේ ඇතිවූ අනෙකුත් විකාශයන් ද විසින්, දෙන ලද මග පෙන්වීම මත ප්‍රතිපත්ති හා ආයතනමය ප්‍රතිසංස්කරණ, දීර්ඝකාලීන අංශ සංවර්ධන ප්‍රමුඛතා සහ ආයෝජන උපාය මාර්ග යන මේවාට අනුගතවන ආකාරයෙනි.

අරමුණු සහ විෂය පථය

ව්‍යාපෘතියේ සමස්ථ අභිමතාර්ථය වනුයේ වනසම්පත් සංවර්ධනයෙහි හා කළමනාකරණයෙහි දේශීය ප්‍රජාව සහ අනෙකුත් ප්‍රතිලාභී කණ්ඩායම් වැඩියෙන් සහභාගී කරවා ගැනීම සඳහා ඵලදායී ප්‍රතිපත්තියක් සහ පාලන සැකසීමක් ඇති කර ගැනීමෙන් රටේ වනාන්තරවල වටිනාකම සහ ප්‍රවර්තනය භාවය වැඩි කිරීම වේ. ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන පරමාර්ථ වනුයේ වන ආරක්ෂාව සහ වන නිෂ්පාදනය වැඩි කරනලද ස්ථිර වනාන්තර ව්‍යුහය තුළ සහභාගී ප්‍රවර්තනය වන කළමනාකරණයක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම සහ මෙහෙයවීම, දිළිඳු බව අඩු කිරීමට තුඩු දෙන අන්දමින් ලාභදායී සේවනීයුක්තියක් සහ මානව සම්පත් සංවර්ධන අවස්ථා දේශීය ප්‍රජාවට ලබා ගැනීමේ ප්‍රවේශ ක්‍රමයක් පුළුල් කිරීම ද යන මේවාය.

මේ ව්‍යාපෘතිය අංග හතරකින් සමන්විත වේ. එනම්, සහභාගී වන සැලසුම්කරණය සහ කළමනාකරණය සහ දැනුවත් කිරීම, ප්‍රවර්තනය වන සම්පත් සංවර්ධනය සහ කළමනාකරණය, සහ වැඩි දියුණු කරන ලද අංශ කාර්ය සාධනය සඳහා ආයතන ශක්තිමත් කිරීම යනුවෙනි.

වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයතුළ ජාතික ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඒකකයට අවශ්‍ය සහායක කාර්ය මණ්ඩලය පිහිටුවන ලදී. ජාතික ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කමිටුවක් රේඛීය අමාත්‍යාංශවල, දෙපාර්තමේන්තුවල, රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල සහ අනෙකුත් ආයතනවල ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් සහිතව ජාතික මට්ටමින් පිහිටුවන ලැබ ඇත.

ඵලදායී ව්‍යාපෘති සැලසුම් කරණය සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය සඳහා රත්නපුර, බදුල්ල සහ අනුරාධපුර යන නගර උප ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශ තුන තුළ යන්ත්‍රණ තුනක් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කරන ලදී. මෙකී යන්ත්‍රණ නම් කලාපීය ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඒකකය ,

අළුතින් සිටුවන ලද වන වගාවක්

ප්‍රාදේශීය ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ඒකකය සහ දිස්ත්‍රික් සම්බන්ධීකරණ කමිටුව ද වේ.

ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිපත්ති සහ ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ වල අංගයක් වශයෙන් ප්‍රධාන කටයුතු තුනක් භාර ගනු ලබ ඇත. මින් එකක් නම්, ක්ෂේත්‍ර මට්ටමට බලතල තව දුරටත් පවරා දීමේ අරමුණ ඇතිව වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රති සංවිධානය කිරීමයි. මේ කාරණය මුදුන්පත් කර ගැනීම සඳහා, වන සංරක්ෂක ජනරාල් ලෙස ද වර්තමාන අතිරේක වන සංරක්ෂක තනතුරු වන සංරක්ෂක තනතුරු ලෙසද උසස් කිරීමට ද, කලාපීය නියෝජ්‍ය සංරක්ෂක කාර්යාල හතරක් පිහිටුවීමටද රජය අනුමත කර ඇත. මේ වෙනස් කිරීම් සමඟ, ක්ෂේත්‍ර මට්ටමේ බලතල සීමාව මූල්‍යමය සහ පරිපාලනමය යන දෙයාකාරයෙන්ම වැඩි වෙනු ඇත.

ව්‍යාපෘතියේ මුල් අවුරුදු තුනේ කාල සීමාව තුළදී අපේක්ෂා කරන ලද පෞද්ගලික දැව ප්‍රවාහන බලපත්‍ර ක්‍රමය අනුක්‍රමයෙන් අවනියාමනය (Deregulation of Transporal) කිරීමේ ප්‍රාරම්භයක් වශයෙන් වර්ෂ 2000 තුළදී ගස් විශේෂ 37 ක් අවනියාමනය කරනලදී.

භාණ්ඩ සහ සේවා ලබා ගැනීම යටතේ පහත උපදේශක සමාගම් තෝරාගත් ලැයිස්තුවට ගැනීම සහ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මකකිරීම සඳහා නිත්‍ය සේවා ලබාගනු පිණිස සවිස්තර යෝජනා කැඳවීම ද ව්‍යාපෘතියේ මැන මායිම් සලකුණු කිරීමේ අංගය භාර ගැනීම සඳහා

දේශීය මිනුම් සමාගම් තෝරාගත් ලැයිස්තුවට ගැනීම වර්ෂ 2001 දී මැනීම සඳහා කි.මී. 750 ක ස්වාභාවික වනාන්තර මායිම් හඳුනා ගැනීම හා මැනුම් කොන්ත්‍රාත්තු සඳහා පිරිවිතර සහ කොන්ත්‍රාත්තු ලියවිලි කෙටුම්පත් කිරීම නිම කිරීම ද, හා ඉදිකිරීම සඳහා ඉංජිනේරු ඇඳීම් සහ BOQS සඳහා වාස්තු විද්‍යා සේවා සහ GPS ඒකක 6 ක්, පරිසරය සහ පරිසරය මුදුණ යන්ත්‍ර සහ වාහන සඳහා ටෙන්ඩර් පටිපාටිය ද නිමකර ඇත.

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

ජාතික වන ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කරනු පිණිස, ආයතනික සහ ප්‍රතිපත්තිමය ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ, එලදායී ව්‍යවස්ථාමය සැලැස්මක් සහිතව, ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කෙරෙන අතර ඊට පෙර යම් යම් ප්‍රතිපත්තිමය සහ ආයතනමය ප්‍රති සංස්කරණ ආරම්භ කෙරෙනු ඇත. වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කළමනාකරණය කරනු ලබන සියළු වන භූමි වල වනාන්තර මායිම් රූප රේඛණය, මැනීම, මායිම් ලකුණු කිරීම සහ සිතියම් ගත කිරීම ප්‍රාදේශීය ජනතාවගේ සම්ප සාකච්ඡා සහ සහභාගිත්ව ඇතිව සිදුකරනු ලබනවා ඇත. මෙම ව්‍යාපෘතිය තුන් හර උප ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශවල ඒකාබද්ධ වන සම්පත් කළමනාකරණ සැලසුම් සම්පාදනය ආරම්භ කරනු ඇත. දත්ත රැස්කිරීම, සමාජ විශ්ලේෂණ ශිල්පක්‍රම, සිතියම් ගත කිරීම සහ ඉන්වන්ටරි පැවැත්වීම වැනි ඒකාබද්ධ වන සම්පත් කළමනාකරණ සැලසුම්

සම්පාදනයට අදාළ කටයුතු පිළිබඳ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තු කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණු කිරීම මේ ක්‍රියාවලියට ඇතුළත් වනු ඇත.

ව්‍යාපෘතිවලට මැදිහත්වීම සම්බන්ධයෙන් මහජනතාව දැනුවත් කිරීම මේ අංශයේ අරමුණ වනු ඇත. මේ කටයුතු වලට ආයතන තුනක් සම්බන්ධ වී ඇත. එනම්, වන දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය, වන සම්පත් හා පරිසර අමාත්‍යාංශයේ තොරතුරු හා ප්‍රවර්ධන ඒකකය යන මේවාය.

ඉහළ ජල පෝෂක කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය

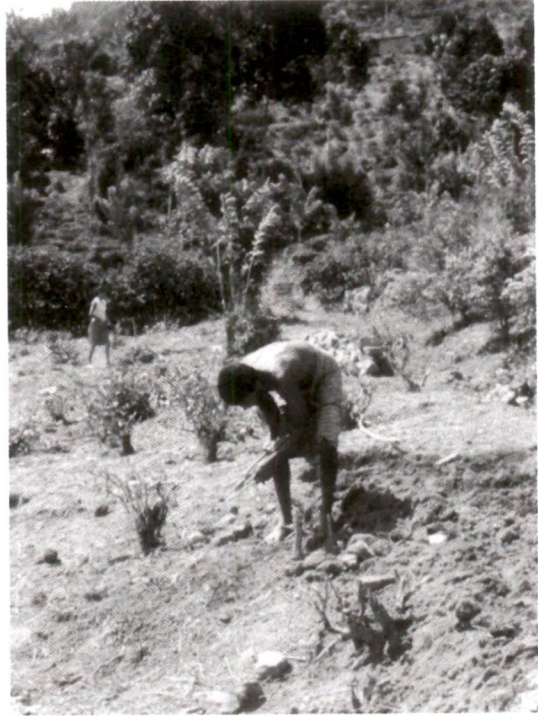
රටේ ඉහළ ජලධාරී ප්‍රදේශවල පස සෝදා යාමඉතා උග්‍ර පාරිසරික ප්‍රශ්නයකි. මහවැලි ගඟේ ඉහළ ජලධාරයේ පසේ භෞතිය හානිය අවුරුද්දකට වෙන් 1,32,000 වශයෙන් ගණන් බලනු ලබ ඇත. මහවැලි දිය බෙත්ම වලින් අවසාද සැහෙන ප්‍රමාණයක් රැස් කර ගන්නා පොල්ගොල්ල ජලාශයට එය ආරම්භයේ සිට ගතවූ වර්ෂ 12 ක් ඇතුළත එහි මුළු ධාරිතාවෙන් සියයට 44 ක තරම් වන රොන් මඩ ප්‍රමාණයක් එකතු වී ඇතැයි වාර්තා වේ. රත්වැවේ ජලාශයේ අවසාදන ප්‍රමාණය (වසරකට සියයට 4.3) පොල්ගොල්ලේ අවසාදන ප්‍රමාණයටත් වඩා අධික බැව් වාර්තා වේ.

ගැඹුරු බැවුම් වල සහ දිය බස්නාවන්ගේ ඉවුරුවල කිසිත් සංරක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග වලින් තොරව බෝග වගා කිරීම ද අවදානම් ප්‍රදේශවල වනාන්තර අඩු වීමද, කඳුරට අර්තාපල් සහ දුම්කොළ වැවීම වැනි හුම් පරිභෝජන පුරුදු ද බරපතල පස් සොදා පාඨවට සහ නාය යැම්වලට හේතු වී තිබේ. මේවායේ ප්‍රතිඵලය වී

ඇත්තේ රටේ ජල විදුලි ජලාශ වල මෙහෙයුම් ආයුකාලය සැලකිය යුතු අයුරින් අඩුවී යාමත් ජාතික ආර්ථිකයට එයින් බරපතල ප්‍රතිඵලක ඇතිවීමත්ය.

කාර්ය භාරය

මෙම ව්‍යාපෘතිය මෙහෙයුම වනුයේ දියුණු ජීවන මාර්ගයක් සහ මානව සංවර්ධනය සඳහා ඒකාබද්ධ සහභාගි දියබෙත්ම කළමනාකරණය තුළින් වැදගත් ඉහළ දිය බෙත්ම ප්‍රදේශ තුළ ප්‍රවර්තනය ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය කිරීමයි.

ජලධාර ප්‍රදේශ කළමනාකරණය සඳහා ප්‍රජාවගේ සහභාගිත්වය

මෙම ව්‍යාපෘතියේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලය වනුයේ : ව්‍යාපෘතියේ අභිමතානර්ථය වනුයේ ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම සහ දිලිඳු බව අඩු කිරීමත්ය. ව්‍යාපෘතියේ පරමාර්ථය ත්‍රිවිධ වේ. වැදගත් දියබෙත්ම නගා සිටුවීම සහ ප්‍රවර්තනය ලෙස කළමනාකරණය කිරීම හා ආරක්ෂා කිරීම, ව්‍යාපෘතියේ අර්ථලාභීන්ගේ ආදායම් වැඩි දියුණු කිරීම, ඉහළ ජලධාරී කළමනාකරණය භාර ආයතනවල ධාරිතාව ශක්තිමත් කිරීම සහ ඉහළ ජලධාරී කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තියක් ප්‍රතිස්ථාපනයට පහසුකම් සැලසීම.

ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්කගත කණ්ඩායමට කුඩා සහ මධ්‍යම පරිමාණයේ ගොවීන්, ඉඩම් අහිමි කම්කරුවන් සහ ස්ත්‍රීන් රැකියා විරහිත තරුණයන් අයත් වේ. තම පරමාර්ථ මුදත්පත් කර ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය අංග තුනකින් සමන්විත වේ.

ව්‍යාපෘතියේ උපාංග සහ කටයුතු

1. වනාන්තරවල සහභාගි ප්‍රතිසංවර්ධනය සහ ආරක්ෂාව; __වාරක කලාප තුළ හෙක්. 4000 ක් රෝපණය කිරීම, හෙක්. 3000 ක කුඩා දැව ගොවිපලවල්, හෙක්. 4500 ක ගෙවතු, කි.මී. 380 ක ස්වාභාවික වනාන්තරවල මායිම් ලකුණු කිරීම,
11. සංරක්ෂණය කරා යොමු වූ ගොවීන්ගේ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම ; හෙක්. 4000 ක

පමණ වර්ධක පස් සංරක්ෂණය, කි.මී. 400 ක පමණ පිරික්සුම් වේලිවල සහ හෙක්. 500ක පමණ ගල් බැමිවල පස් භෞතික වශයෙන් සංරක්ෂණය, හෙක්.100 ක පමණ කුඩා ජලාධාර ජල විද්‍යා කටයුතු පස් සේදී යාම අධිකරණය කිරීම

12. ධාරිතා වර්ධනය සහ ආයතන ශක්තිමත් කිරීම ; ව්‍යාපෘති පරිපාලනය සහ කළමනාකරණය, ගොවීන්, ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් සහ ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලය පුහුණුකිරීම

ප්‍රගතිය

උපදේශකයන් බඳවා ගැනීම, ව්‍යාපෘති සම්බන්ධීකරණකමිටු පිහිටුවීම, සමාජ මෙහෙයවන්නන් පත් කිරීම, පාර්ශ්වකාර සංවිධාන වශයෙන් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන හඳුනා ගැනීම සහ සම්බන්ධ කර ගැනීම, වාහන ලී බඩු සහ උපකරණ ලබා ගැනීම සහ කාර්ය මණ්ඩල බඳවා ගැනීම වැනි පරිපාලනයට අදාළ සියළු කටයුතු නිම වී ඇත

මේ වාරක කලාප රෝපණය වලවේ කළු ගස ජලාධාර ප්‍රදේශ වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කෙරේ. වර්ෂ 2000 වන විට සමූහිත ව්‍යාපෘති ඉලක්කය අතරින් 2000 අග භාගයවන විට 81 % ක භෞතික ප්‍රගතියක් තිබේ. වලවේ සහ කළු ගඟ ජලාධාර ප්‍රදේශවල රක්ෂිත වන මැනුම සහ සීමා ලකුණු කිරීම සිදු කරන ලද ප්‍රධාන කටයුතු වලින් එකකි. මායිම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් මුළු ව්‍යාපෘතියේ 2000 අග භාගය වන විට සමූහිත ප්‍රගතිය කි.මී.514

ක් වී ඇත.

වලවේ සහ කළු ගඟ ජලාධාර ප්‍රදේශවල දැව සඳහා වන වගා පිහිටුවීම වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින් සිදු කෙරේ. 2000 අවසාන භාගය වන විට වසර තුන සඳහා සාධනය මුළු ප්‍රගතියෙන් 17 % ක් පමණි. මෙයට ප්‍රධාන හේතුව ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය තුළ මේ සඳහා සුදුසු ඉඩම් විරල වීමයි.

වලවේ සහ කළුගඟ ජලාධාර ප්‍රදේශවල ගෙවතු සංවර්ධනය ගෙවතු සංවර්ධන වැඩ සටහනට බිම් තෝරා ගැනීම, ගෘහ සම්පූර්ණ, ගොවිපල සැලසුම් සම්පාදනය, රෝපණ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය සහ ගෙවතු වල පැල රෝපණය කිරීම ද ඇතුළත් වේ. මෙම ක්‍රියාකාරකම ඉතා ඉහල ප්‍රගතියක් පෙන්වයි. එනම්, මුළු භෞතික ඉලක්කයෙන් 93 % කි.

කිරිඳි මය සහ උමා මය ප්‍රදේශ තුළ ගොවිපල ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම උච්ච පළාතේ සහ මධ්‍යම පළාතේ ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවල වගකීම වේ. සමාජ මෙහෙයුම් නිලධාරීන් විසින් සංරක්ෂණ කාර්යයයේ මූලික වැඩ ක්‍රියාත්මක කොට ඇත. මේ කාර්යයයේ ප්‍රගතිය හරාත්මකය. මේ වන විට ව්‍යාපෘතියේ මුළු භෞතික ඉලක්කයෙන් 50 % කට අධික ප්‍රමාණයක් සපුරා ගන්නා ලදී. මෙය 1998 - 2000 අවුරුදු තුන සඳහා වූ සමූහිත ඉලක්ක හා සසඳන විට 400 % පමණ ප්‍රගතියකි.

කිරිඳි මය සහ උමා මය ගොවිපලෙන් බැහැර භෞතික පස් සංරක්ෂණ කටයුතු පිළිබඳ කාර්යයට අදාළව බදුල්ලේ සහ නුවර එළියේ

	මුළු ව්‍යාපෘති ඉලක්කය	1999 වන විට ප්‍රගතිය	2000 වන විට ප්‍රගතිය
වාරක කලාප රෝපනය (හෙක්.)	4000	482	656
දැව සඳහා වන වගා (හෙක්.)	3000	152	16
ඇල දොළ රක්ෂිත (කි.මී.)	40	2.5	
පාර දෙපස රෝපණය (හෙක්.)	500		
පොදුස්ථාන වල රෝපණය (හෙක්.)	50		20
ගෙවතු සංවර්ධනය (ගණන)	15000	2559	1500
සීමා ලකුණු කිරීම (කි.මී.)	380	314	200
ගොවිපල ඇතුළත සංරක්ෂණය	4000	421	1943
ගව මඩු		92	282
ගවයන් බෙදා හැරීම		25	105
භෞතික පස් සංරක්ෂණය (කි.මී.)	900		16

බොහෝ ඉදිකිරීම් ගොවිජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සාර්ථකව නිම කරනු ලැබ ඇත. ගොවි ජන සේවා දෙපාර්තමේන්තුව සෑහෙන ප්‍රමාණයක මහජන සහභාගිත්වය ලැබී ඇත. ගෞතික ඉදිකිරීම් සියල්ලම වාගේ මහජනතාව විසින් භාරගනු ලැබ ඇත.

ඉහළ දිය බෙත්ම කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය යටතේ වූ වන ප්‍රතිසංවර්ධනයට සරු කිරීමේ රෝපණ කටයුතු, චාරක කලාපය, දැව පොළවල්, වන රෝපණ තණ බිම් කට්ටි, ගෙවතු සංවර්ධනය, සීමාවල රෝපණ කටයුතු, ගස් සිටුවීම්, ඇල දොළ සංරක්ෂිත, සිවිල් වැඩ, වන විද්‍යාවට අදාළ පර්යේෂණ සහ තවත් වැඩ සටහන් ඇතුළත්වන අතර මේ අංශය යටතේ පහත සඳහන් කටයුතු සාක්ෂාත් කරනු ලැබ ඇත ; රෝපණය සඳහා තෝරා ගනු ලැබූ කි.මී. 15 ක සහ කි.මී. 48 කමග දෙපස රෝපණ කටයුතු නිම කරන ලදී, රජයේ සහ පෞද්ගලික ඉඩම් වල රෝපණ කටයුතු සඳහා හෙක්. 3.5 ක් මැන මායිම් ලකුණු කරන ලදී. කලින් වසර තුළදී ප්‍රතිස්ථාපිත වැවිලි වල වල්පැලෑටි නෙලීමේ කටයුතු හෙක්. 265 ක සිදුකරන ලදී. සරු කිරීමේ රෝපණ සඳහා හෙක්. 437 ක් මැන මායිම් ලකුණු කරන ලදී. දැව වන වගා සඳහා වෙන් කරනු ලැබූ හෙක්. 37 ක මිණුම් මායිම් නියම කිරීම සහ ඉඩම් පිලියෙල කිරීම නිම කරන ලදී. ගෙවතු සංවර්ධනය සඳහා හෙක්. 3910 ක් තෝරා ගන්නා ලදී. දිය බෙත්ම හා සම්බන්ධිත පර්යේෂණ ව්‍යාපෘති දෙකක් තෝරා ගනු ලැබූ අතර පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලයට පවරනු ලබනවා ඇත. සංරක්ෂණ ගොවි කටයුතු

මෙහිදී වර්ධක පස් සංරක්ෂණය සහ ගෞතික පස් සංරක්ෂණය යන දෙයාකාරයටම සිදු කරයි. වර්ධක පස් සංරක්ෂණයේදී සහභාගිත්ව සම්පත් ඇගයීම් සම්පාදනය, ගොවිපල සැලසුම්කරණය, සමෝච්ච සලකුණු කිරීම, පැල බෙදාහැරීම සහ ගොවීන් පුහුණු කිරීම යන මේවා වෙන යොමු වේ. තවද, සත්ව පාලන කටයුතු, ගව මවු සංවර්ධනය, වැවීම, වහු පැටවුන් රැක බලා ගැනීමේ ආදර්ශ මධ්‍යස්ථානය සහ අදාළ වෙනත් කටයුතු මීට අයත් වේ. ගෞතික පස් සංරක්ෂණ කටයුතු ප්‍රාදේශීය කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සහාය ඇතිව සිදු කෙරේ. මීට ප්‍රධාන කොටම ගොවිපලෙන් බැහැර සංරක්ෂණ කටයුතු අයත් වේ. මීට අමතරව, ඉඩම් විධිමත් කිරීමට හා මැනීමට අදාළ ද ඇත.

කාල සීමාව තුළදී පහත සඳහන් කාර්ය සාධනය ලබා ගෙන ඇත. සතුන් 25ක් මිලට ගෙන බෙදා හරින ලදී. රූපවාහිනී

වැඩසටහන් 3 ක් ප්‍රචාරය කරන ලදී. ගොවි පුහුණු පන්ති 73 ක් පවත්වන ලදී. වැවිලි කටයුතු වැඩි හරියක් මග කන්නය තුළදී සිදු කෙරෙනු ඇත.

කඳුකරයේ ඇති ජලාධාර ප්‍රදේශ

ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම 2001

වන ප්‍රති සංවර්ධනය

- > වන විද්‍යාවට අදාළ පර්යේෂණ
- > ඒකාබද්ධ වන සම්පත් කළමනාකරණය
- > සරු කිරීමේ / හෙක්. 750 ක චාරක කලාප රෝපණය
- > හෙක්. 100 ක දැව වගා වගාව
- > වන රෝපණ - තණ කට්ටි
- > ගෙවතු සංවර්ධන බිම් කැබලි 3600 ක්,
- > හෙක්. 100 ක මායිම් ලකුණු කිරීම, මැනීම
- > කි.මී. 13 ක මග දෙපස රෝපණය සහ හෙක්. 14 ක පොදු ස්ථාන වල රෝපණය
- > තවත් වැඩ සටහන්
- > හෙක්. 1100ක චාරක කලාප රෝපණය නඩත්තු කිරීම
- > දැව වගාවන් නඩත්තු කිරීම
- > ග්‍රාමීය ගිනි නිවාරණ කණ්ඩායම්
- > ගොවිපල සැලසුම් කිරීම, සමෝච්ච රේඛා ලකුණු කිරීම සහ ගොවීන් පුහුණු කිරීම
- > මි මැසි පෙට්ටි බෙදා හැරීම, මි මැසිපාලනය හා සංයෝජනය පිලිබඳ ගොවීන් පුහුණු කිරීම
- > පස් පිරික්සීම
- > පැලෑටි සහ තණ බෙදාහැරීම සහ වෙට්ටර් තවත්

සංරක්ෂණ ගොවිතැන - සත්ව පාලනය

- > ගොවීන් සහ පුහුණු වැඩසටහන් තෝරා ගැනීම
- > ගව මඩු සංවර්ධනය
- > ගවයන් එළවන් බෙදා හැරීම සහ තෘණබිම් වැවීම
- > වහු පැටවුන් රැක බලා ගැනීමේ ආර්ශ මධ්‍යස්ථානයක් හඳුන්වා දීම

හෙක්.3300 ක භෞතික පස් සංරක්ෂණය

- > ප්‍රජා මූලික සංවිධාන තෝරා ගැනීම, ගොවි බිම් සහ සැලසුම් සම්පාදනය
- > සංරක්ෂණයට අදාළ පර්යේෂණ

ජල විද්‍යාත්මක සහ පස යෝදා පාඨ අධීක්ෂණය

- > අවසාදන සහ ජල විද්‍යාත්මක අධීක්ෂණය
- > උපාය රැස් කිරීම හා මැන බැලීම

ඉඩම් විධිමත් කිරීමේ මිණුම් වෙනත් දෑ

- > ගොවීන් සහ සමාජ මෙහෙයුම් කරුවන් පුහුණු කිරීම
- > වැඩමුළු සහ වෙනත් විදේශීය පුහුණුවීම්
- > සිවිල්වැඩ

Picture Credits

Photographs used in this book are reproduced with kind permission of following:

Wildlife Heritage Trust of Sri Lanka (WHT)
Biodiversity Division, Ministry of Forestry & Environment (BD)
Extention & Education Division of Forest Department (EED)
Environmental Education & Awareness Division of CEA (EEAD)
CEIF of EAIP (CEIF)
Mr. Ajith Silva (AS)

Front: WHT
Content page: WHT
Page 2: BD
Page 3: WHT
Page 4: AS
Page 5: BD
Page 6: BD
Page 13: WHT
Page 15 top: WHT
Page 15 bottom: BD
Page 16 top: WHT
Page 16 Bottom: BD
Page 17: BD
Page 19: BD
Page 27: EEAD
Page 29: EEAD
Page 30: EEAD
Page 35: EED
Page 36 Top: EED
Page 36 Bottom: WHT
Page 41 Top: CEIF
Page 41 Bottom: CEIF
Page 44: WHT
Page 47: EED
Page 48: EED
Page 50: EED
Back: WHT

